

Isbjørn

Lær norsk med Cecilie

B2-C1

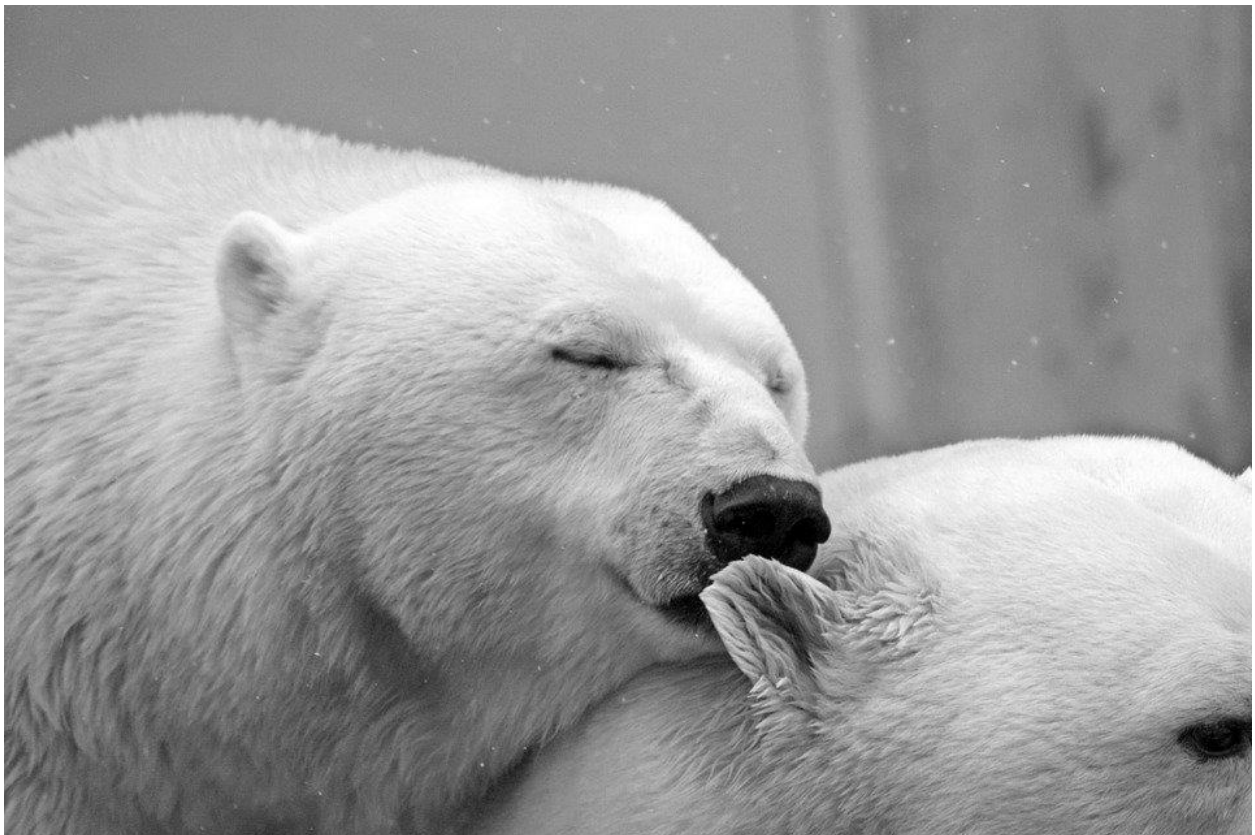
© Cecilie Lønn

Dokumentet vokser etter hvert. Dette kommer til å bli et veldig stort dokument. Det kommer nye versjoner hele tiden – og du får automatisk de oppdaterte versjonene. 😊

Vi jobber med dette dokumentet i Norsk-portalen (på isbjørnrommet).

Om du ikke er med i portalen, kan du bli det her:

[Norsk for deg!-portalen - Norsk for deg!](#)

Innhold

1 Substantiv	5
1) Sett inn riktig form av substantivene.	5
2) Sett inn riktig form av substantivene.	7
3) Sett inn riktig form av substantivene.	9
2 Adjektiv	11
1) Sett inn riktig form av adjektivene.	11
2) Sett inn riktig form av adjektivene.	13
3) Sett inn riktig form av adjektivene.	16
4) Sett inn riktig form av adjektivene.	18
3 Ordstilling	21
1) Skriv setningene med riktig ordstilling.	21
2) Skriv setningene med riktig ordstilling.	23
3) Skriv setningene med riktig ordstilling.	24
4) Skriv setningene med riktig ordstilling.	27
5) Skriv setningene med riktig ordstilling.	28
6) Skriv setningene med riktig ordstilling.	30
7) Skriv setningene med riktig ordstilling.	31
4 Pronomen	34
1) Sett inn riktig form av pronomenene	34
2) Sett inn riktig form av eiendomspronomen.	35
5 Preposisjoner	37
1) Sett inn riktig preposisjon eller adverb.	37
2) Sett inn riktig preposisjon eller adverb.	37
3) Sett inn riktig preposisjon eller adverb.	38
4) Sett inn riktig preposisjon eller adverb.	39
5) Sett inn riktig preposisjon eller adverb.	40
6) Sett inn riktig preposisjon eller adverb.	41
7) Sett inn riktig preposisjon eller adverb	43
8) Sett inn riktig preposisjon eller adverb	44
6 Ordfamilie	47
1) Sett inn riktig ord i ordfamilien	47
2) Sett inn riktig ord i ordfamilien	48
3) Sett inn riktig ord i ordfamilien	50
4) Sett inn riktig ord i ordfamilien	51
5) Sett inn riktig ord i ordfamilien	52
6) Sett inn riktig ord i ordfamilien	53
7) Sett inn riktig ord i ordfamilien	54
7 Ord og uttrykk	56

8 Tidsuttrykk	57
9 Velg riktig alternativ	69
1) Å be: Velg riktig alternativ	69
2) Å binde: Velg riktig alternativ	70
3) Å bite: Velg riktig alternativ	71
4) Å bli: Velg riktig alternativ	73
5) Å dra: Velg riktig alternativ	74
6) Å drive: Velg riktig alternativ	77
7) Å falle: Velg riktig alternativ	79
8) Å være: Velg riktig alternativ	80
10 Verbtider og verbformer	83
1) Sett inn verbet i perfektum. Lag riktig ordstilling.	83
2) Sett inn verbet i preteritum. Lag riktig ordstilling.	83
3) Sett inn verbene i preteritum eller perfektum.	84
4) Sett inn verbene i preteritum eller perfektum. Lag riktig ordstilling.	85
5) Sett inn verbet i 2. futurum. Lag riktig ordstilling.	86
6) Bruk 2. kondisjonalis og preteritum. Lag riktig ordstilling.	87
7) Sett inn verbet i pluskvamperfektum. Lag riktig ordstilling.	88
8) Bøy verbene i riktig tid. Lag riktig ordstilling.	89
9) Bøy verbene i riktig tid. Lag riktig ordstilling.	92
10) Bøy verbene i riktig tid. Lag riktig ordstilling.	93
11 Bøy ordene i riktig form. Lag riktig ordstilling.	96
1) Bøy ordene i riktig form. Lag riktig ordstilling.	96
2) Bøy ordene i riktig form. Lag riktig ordstilling.	97
3) Bøy ordene i riktig form. Lag riktig ordstilling.	99
12 Uttrykk med utvalgte ord	101
1) Uttrykk med ordet <i>tid</i>	101
13 Balanse mellom setninger	104
1) Bruk riktige verbtider i setningene.	104
14 Sammensatte ord	106
1) Lag sammensatte ord.	106
2) Lag sammensatte ord der det er riktig. Bøy ordene riktig.	106
3) Når skal ordet være sammensatt?	107
15 Tall	109
Brøk	110
Hel og halv	111
16 Om norsk uttale	112
Refleksjonsspørsmål	112
De ni norske vokalene: a, e, i, o, u, y, æ, ø, å	112
Diftonger	115
Lang og kort vokal	115
Ord med konsonantkombinasjonene -nd, -ld og -rd	116
Ord med spesielle bokstavkombinasjoner	117
Aspirerte lyder	118
Andre bokstaver og bokstavkombinasjoner	119

Lang og kort vokal på verb i preteritum og perfektum	121
Hvordan uttales disse ordene?	122
17 Tekstforståelse	129
Endelig ser vi dem	129
18 Argumenterende tekster	132
Tredelt barnehage – etter språk	132
Er det å være medforeldre veien å gå for vårt samfunn?	133
Bør hurtigmat og suppeposer forbys?	136
Er nordmenn for reserverte?	139
Bør vi redusere julegaveinnkjøpene – og gi mer til de som lider?	142
Bør vi ønske kunstig intelligens velkommen?	145
Bør mathjelp i Norge bli en egen post på statsbudsjettet?	150
19 Skriv en e-post eller en klage	153
Skriv en klage til veivesenet angående manglende snøbrøyting	153
20 Grammatikk	157
Konjunksjoner, subjunksjoner og adverb	157
Konjunksjoner	157
Subjunksjoner	157
Setningsadverb	159
Pronomen	160
Ubestemt pronomen: <i>Man, en, ens</i>	161
Balanse mellom setninger	163
21 Liste med ordfamilier	165
Løsningsforslag	172
Billedliste	186

1 Substantiv

1) Sett inn riktig form av substantivene.

1. (filmpoliti) _____ **byr på** ferske (tips) _____ når det gjelder (påske) _____ (film) _____.
2. Det var på (tid) _____ at du kom! Jeg har ventet så lenge.
3. I går kom jeg ikke i (tid) _____ til jobb.
4. Nå er det i (tid) _____ å bake ferske (brød) _____ i de tusen (hjem) _____.
Det er så moderne å bake brød hjemme.
5. Ønsker du deg en krimfri (påske) _____ – eller vil du sjekke ut (forslag) _____ som blir gitt av (ekspert) _____?
6. I «Nedgravde (hemmelighet) _____» må (etterforsker) _____ Cassie og Sunny **nøste opp** en gammel (drapssak) _____ hvor uskyldige (menneske) _____ skjuler mørke (hemmelighet) _____.

Her ser du flere garnnøster. Substantivet er «et nøste» og verbet er *å nøste*. I oppgaven ser du uttrykket *å nøste opp*. *Å nøste opp* betyr det altså *å finne ut av noe, å løse noe*. (Man skal finne «den andre enden» i garnnøstet.

7. Serien tar vare på de britiske (filmkvalitet) _____, men den **favner** også ektefølt (drama) _____, komplekse (rollefigur) _____ og noen **treffsikre** (kommentar) _____.
8. (krimplott) _____ i (film) _____ bygges på **fortreffelig** (vis) _____ gjennom Sunnys skarpe (blikk) _____.
9. Det blir også (tid) _____ til meningsfylte (samtale) _____ og noen (glass) _____ på (pub) _____.
10. (**bakteppe**) _____ for (film) _____ er gamle (hemmelig) _____ fra (konflikt) _____ i Nord-Irland.
11. Vi følger (etterforskning) _____ til Cassie og Sunny.
12. Vi går rett inn i **betente** (sak) _____, og en mulig (seriemorder) _____ finnes blant (politi) _____ egne (rekke) _____.
13. (serie) _____ skifter imidlertid (gir) _____ midtveis. Man ofrer den gode (stemning) _____ til (fordel) _____ for anstrengt (dramatikk) _____.
14. (**vridning**) _____ mot (slutt) _____ **er ikke helt min kopp (te)** _____.
15. Man finner **drivende gode** (skildring) _____ av (miljø) _____, (landskap) _____ og (åsted) _____.
16. Det er litt (tidshopping) _____ i (film) _____. Dette skaper litt (forvirring) _____.
17. Filmen skildrer likevel en del (utfordring) _____ man kan ha når man jobber med gamle (bevis) _____ i (kombinasjon) _____ med moderne (teknologi) _____.
18. (serie) _____ skal ha (ros) _____. Det er mange **forseggjorte** (grep) _____ i (serie) _____. Man **omgår** en del av (krimsjanger) _____ (utfordring) _____ ved å bygge opp (serie) _____ spenning (trinn) _____ for (trinn) _____.
19. Til (slutt) _____ vet (seer) _____ av (serie) _____ ikke hva som vil skje. (slutt) _____ er altså **ulidelig** spennende. Mot (slutt) _____ avsløres det hele, og (overraskelse) _____ er stor.
20. Alle seks (episode) _____ slippes på samme (dag) _____.

Vokabularliste til oppgave 1

by på: tilby; invitere til

nøste (v1) opp: her: løse; finne ut av

favne (v1): her: romme; inneholde

treffsikker (adj.) kommentar: kommentar som er eksakt og konkret; kommentar som passer bra inn

fortreffelig (adj.): utmerket; veldig god

bakteppe (n): kontekst; bakgrunn

betent (adj.): her: vanskelig; som skaper stor uenighet; konfliktfylt

vridning (m/f): her: endring

det er ikke helt min kopp te: det er ikke det jeg foretrekker

drivende gode: veldig gode

åsted (n): sted der det har skjedd en straffbar handling

forseggjort (adj.): grundig gjort; gjort på en nøye og omtenkssom måte

omgå (ureg.): unngå; gå utenom (en annen vei)

ulidelig spennende: svært spennende; så spennende at man nesten ikke klarer å holde det ut / se på

2) Sett inn riktig form av substantivene.

1. Det er mange (innbygger) _____ som nå må kjempe for (tilværelse) _____ (dag) _____ for (dag) _____.
2. (innbygger) _____ som bor der, har selv konstruert sine enkle (hjem) _____.
3. I Brasil bygges det nye (**huskvartal**) _____ av (menneske) _____ som er drevet bort fra (hjem) _____ sine grunnet (pandemi) _____.
4. Uten andre (menneske) _____ (**hjertelag**) _____ hadde folk ikke overlevd.

5. De første (måned) _____ satte (myndighet) _____ i verk et omfattende (program) _____ for (nødhjelp) _____ til de fattigste.
6. Fra nyttår tok imidlertid all (hjelp) _____ slutt.
7. Kirkens (ledelse) _____ truer nå med å kaste (beboer) _____ på (område) _____ ut.
8. NRKs (**valgmat**) _____ viser deg hvilket (parti) _____ du står nærmest.
9. Du må ta (stilling) _____ til ulike (påstand) _____ i norsk (politikk) _____.
10. Verdens største (vikingskip) _____ kastes nå ut av Haugesund (by) _____.
11. Det er ikke fint å peke (nese) _____ av noen.
12. Hvorfor setter han (nese) _____ i (sky) _____ når han ser folk?
13. Jeg følte meg tatt ved (nese) _____. Jeg hadde blitt lurt opp i stry.
14. Du er så kortsynt! Du ser ikke lenger enn (nese) _____ rekker.
15. Dette går som (fot) _____ i (hose) _____.
16. Han løper så lett. Han er så lett på (fot) _____.
17. Pengene fikk (bein) _____ å gå på.
18. Han stakk av gårde med (hale) _____ mellom (bein) _____.
19. Vi må flykte! Vi må ta (bein) _____ på (nakke) _____.
20. Det er så mange som konkurrerer om det samme. Det er mange om (bein) _____ her. (konkurransen) _____ er tøff.
21. Hold deg unna dette! Hold (finger) _____ av (fat) _____!
22. Nå må vi stikke (finger) _____ i (jord) _____ og tenke nøye over hva vi bør gjøre framover.
23. Du overdriver. Du tar (munn) _____ for full.
24. Båten **grunnstøtte**. Den gikk på (land) _____.
25. Klarte han å hale kontrakten i (land) _____?
26. De kom seg heldigvis ut av den vanskelige (knipe) _____. De rodde seg i (land) _____.

Vokabularliste til oppgave 2

huskvartal (n): husgruppe som avgrenses av fire gater

hjertelag (n): hjertevarme; medfølelse

sette (ureg.) i verk: starte; sette i gang

valgomat (m): test / quiz som viser hvilket parti man er mest enig med

ta stilling til: ta standpunkt til; bestemme seg for hva man skal mene om en sak

bli lurt opp i stry: bli narret i stor grad

kortsynt (adj.): som ikke ser ting i et større perspektiv

grunnstøte (v2): når et skip treffer havbunnen, *grunnstøter* skipet

3) Sett inn riktig form av substantivene.

1. (del) _____ av Italia har stått under (vann) _____ i hele mai.
2. Jeg prøver å holde (hode) _____ over (vann) _____ - og takle det jeg må takle.
3. Jeg svømmer aldri med (hode) _____ under (vann) _____.
4. Flytebrygga ligger i (vann) _____.
5. Har du satt på (vann) _____ på (vannkoker) _____ som står på benken?
6. Koker (vann) _____ nå?
7. Kan du legge klærne i (vann) _____ for å bløtlegge dem litt?
8. I går fant jeg en sjelden stein i (vann) _____.
9. Spania satte en del (varmerecord) _____ tidligere i (år) _____.
10. Når på (år) _____ har du fri?
11. Hvor mye tjener du per (år) _____? Hvor mye tjener du i (år) _____ vanligvis?
Hvor mye har du tjent så langt i (år) _____?
12. Det kom inn mange skademeldinger i begynnelsen av (år) _____ 2023.
13. I (år) _____ 2020 var det mange som fikk livet sitt endret.
14. Jeg har jo lært mye gjennom (år) _____.

15. I alle (år) _____ har jeg trodd at de to var lykkelige. Men nå skal de skilles ved utgangen av (år) _____.
16. I inneværende (år) _____ er det mange som har blitt smittet.
17. Det er (år) _____ og (dag) _____ siden jeg har sett henne.
18. Vi må arbeide så lenge det er (dag) _____.
19. Når på (dag) _____ tar du (pause) _____?
20. Når er du ferdig for (dag) _____?

2 Adjektiv

1) Sett inn riktig form av adjektivene.

1. Mange av påskens aller (stor) _____ kringgater handlet om (nedgravd) _____ hemmeligheter.
2. Vi får mange **splitter** (ny) _____ serier.
3. Det alltid (aktiv) _____ Filmpolitiet gir oss filmene **rangert** fra (god) _____ til (dårlig) _____ serien.
4. Noen (**glemsk**) _____ mennesker vil kanskje sette pris på å få se (gammel) _____ serier på nytt.
5. (glemsom) _____ seere vil få mange (skummel) _____ serier å **boltre seg i**.
6. Dette blir jo bare (bra) _____ og (bra) _____.
7. Dette er (dårlig) _____ enn (dårlig) _____.
8. (**hardkokt**) _____, (**krass**) _____ og (**bister**) _____ politimannen Tom Brannick står overfor sitt livs (stor) _____ utfordring.
9. Med den aller (ny) _____ teknologien blir handlingen i (fersk) _____ serien en (stri) _____ kamp mot klokken.
10. Politiet må finne (**fellende**) _____ DNA-bevisene for å unngå at (skummel, farlig) _____ mannen løslates. Det hele framstår som (risikabel) _____ prosjekter, og seeren følger med i (stigende) _____ spenningen.
11. Filmen har (ekstrem) _____ fokus på (**beryktet**) _____ Cecil Hotel.
12. Den (**særegen**) _____ regissøren har **manet fram** (**røff**) _____ bakteppe i denne filmen.
13. Regissøren bruker (grundig, god) _____ kildegrunnlag.
14. (stiv) _____ intervjuformen i filmen, med sitt (oppstilt) _____ nærbilde av (brutal) _____ virkeligheten, **går rett hjem hos** (mottakelig) _____ seere.

15. Filmen inneholder en del (seig) _____ rekonstruksjoner, litt for (kjent) _____ spenningsmusikk, (**opplagt**) _____ spørsmål og for (dramatisk) _____ effekter.
16. (**utstrakt**) _____ bruken av (**forslitt**) _____ sjangerelementene gjør at regissøren ikke klarer å utnytte (bruke) historiens (særegen) _____ **driv** til fulle.
17. (**skråsikker**) _____ ungdommene blir utsatt for en rekke (skummel) _____ opplevelser.
18. Når filmen er på sitt (god) _____, klarer (engasjert) _____ seeren ikke å ta bort blikket fra skjermen.
19. Vi møter en del (glatt, **sleip**) _____ typer i påskens (**mangslungen**) _____ serier.
20. Akkurat (spesiell) _____ serien vil noe mer enn å bare underholde med (grusom) _____.

Vokabularliste til oppgave 1

splitter (adv.) ny: helt ny

rangere (v2): ordne i en bestemt rekkefølge

glemsk (adj.): som glemmer lett

boltre (v1) seg: utfolde seg med lek

hardkøkt (adj.): her: usentimental

krass (adj.): hard; ubarmhjertig

bister (adj.): som gjør andre litt redde (fordi personen ser sur og sint ut); truende

fellende (adj.): avgjørende

beryktet (adj.): som har et dårlig rykte

særegen (adj.): spesiell; som man legger merke til

mane (v1, v2) fram: påkalle; få til å komme fram

røff (adj.): her: vanskelig; hard; utfordrende

gå rett hjem: slå godt an; bli godt likt

opplagt (adj.): her: selvfølgelig

utstrakt (adj.): omfattende (utstrakt bruk = som brukes ofte / i stor grad)

forslitt (adj.): brukt for mye; utslitt

driv (n): kraft; framdrift

skråsikker (adj.): helt sikker; urokkelig sikker

sleip (adj.): lur (på en negativ måte); litt ufølsom

mangslungen (adj.): sammensatt; kompleks

2) Sett inn riktig form av adjektivene.

- (erfaren) _____ skiløperen følte seg faktisk (**mørbanket**) _____.
(mørbanket) _____ skiløperen ga likevel alt han hadde.
- (mild) _____ værtypen har ennå ikke meldt seg. Fortsatt sliter vi med (kald, sur) _____ vind. (sur) _____ vinden **trenger gjennom marg og bein** på oss.
- (frossen) _____ skiløperen kjenner på en del (hoven) _____ punkter på kroppen.
- Han fikk (stor) _____ **gnagsår** på begge beina. De aller (vond) _____ gnagsårene måtte bli behandlet med (spesiell) _____ **salve**.
- (**hissig**) _____ betennelser kan sitte lenge i (utslitt) _____ kropp.
- (vond) _____ skuldrene plager ham **til tider**, men like fullt setter han opp (bred) _____ flir i (solbrent) _____ ansiktet. For (munter) _____ **gledesspreder!**
- April er (**lunefull**) _____ måneden av alle måneder. Man tror det kommer vår og (deilig) _____ varme – men istedenfor kommer det (kjølig) _____ minusgrader og (iskald) _____ vind.
- Det har blitt sendt ut (gul) _____ farevarsel for Østlandet. Vil det komme (gul) _____ farevarsler for resten av (langstrakt) _____ landet vårt?

9. Vinterens (kald) _____ grep slipper ikke taket. Sommerens (lun) _____ varme er ikke over oss ennå.
10. Hvert (liten) _____ ord fra ham betyr mye for meg.
11. **Hver (bidig)** _____ dag må han stå opp i **otta**. Det er grytidlig. Kroppen kjennes (**dvask**) _____ og (doven) _____, men utover dagen kommer (god, gammel) _____ formen tilbake.
12. I de aller (sørlig) _____ områdene kan snøen også legge seg på (traffikert) _____ veier.
13. Det er faktisk (**formidabel**) _____ oppholdsvær og mange (varm) _____ temperaturer i sikte!
14. Det blir nok en del (kald) _____ netter, men så kommer (etterlengt) _____ godværet.
15. (**siktet**) _____ kunstneren har brukt et pseudonym, men han har skapt en illusjon om at han var (ekte) _____ kunstner.
16. Hvordan står det til med kunstnerens (egen) _____ ytringsfrihet?
17. Det **knitrer** rolig fra (**sprakende**) _____ bålene på (livlig) _____ **leirplassen**.

Her ser du en *leirplass* midt på fjellet.

18. **Det skorter på** vedlikehold på (populær) _____ behandlingsstedet. (kjær) _____ stedet vil kanskje **gå nedennom og hjem** om staten ikke vil **spytte inn** flere (nødvendig) _____ **midler**.

Vokabularliste til oppgave 2

mørbanket (adj.): lemster; støl; stiv i leddene

treng (v2) gjennom marg og bein: når vinden *trenger gjennom marg og bein*, kan vi kjenne kulde langt inn i kroppen (*å treng* betyr her *å presse*)

gnagsår (n): *sår* man får fordi skoen *gnager* (skoen beveger seg fram og tilbake på det samme stedet – og det gjør vondt)

salve (m/f): legemiddel til å smøre på huden for å dempe smerte

hissig (adj.): en *hissig betennelse* er en sår og vond betennelse (i andre sammenhenger betyr *hissig* det samme som *sint / aggressiv*)

til tider: av og til

gledesspreder (m): person som gjør folk glade

lunefull (adj.): uberegnelig; som endrer seg raskt

hver bidig (adj.): hver eneste; alle

otte (m/f): morgengry; tidlig på morgenen

dvask (adj.): slapp

formidabel (adj.): stor; fantastisk

siktet (adj.): mistenkt for et straffbart forhold

knitre (v1): sprake. Når vi brenner ved i peisen, kommer det av og til noen lyder fra veden. Da *knitrer* det.

sprakende (adj.): knitrende

leirplass (m): område med telt

det skorter (v1) på: det mangler

gå nedennom og hjem: gå til grunne; bli ødelagt

spytte (v1) inn midler: investere; sponse; gi økonomiske ressurser

3) Sett inn riktig form av adjektivene.

1. (omstridt) _____ låvearrangementet blir ikke etterforsket likevel.

Her ser du en typisk norsk låve.

2. (undersøkt) _____ pasient trilles inn på operasjonsstua. (undersøkt) _____ pasienten føler seg i (trygg) _____ hender. Pasienten tenker: Dette er (trygg) _____ sted. (trygg) _____ enn dette kan hun ikke få det.
3. (tillitsfull) _____ hund ser på (stresset) _____ eieren sin med (stor) _____ øyne. **Vanker det** (liten) _____ godbit nå, **mon tro?**
4. I dag starter (omtalt) _____ gjenåpningen av Norge. Skjer (etterlengt) _____ gjenåpningen for fort? Begår vi (samme, dum) _____ feilen på nytt nå?
5. (varslet) _____ tiltakene ble innført (rask) _____ enn forventet.
6. Om reglene er (brutt) _____, kan dette få (alvorlig) _____ konsekvenser enn det folk tror. (streng) _____ reglene er laget for at vi skal **overholde** dem.
7. (brukket) _____ beinet gjør fortsatt vondt. Min aller (god) _____ venn har også (ødelagt) _____ bein. (ødelagt) _____ beinet hans setter ham i (dårlig) _____ humør. Hans (dårlig) _____ humør påvirker meg litt.

8. Dagens (nasjonal) _____ tiltak videreføres for (ny) _____ periode.
9. Situasjonen er nå (**forverret**) _____. (forverret) _____ situasjonen øker behovet for (annen) _____ tiltak enn de vi har hatt så langt.
10. Laknene er (ristet) _____ og (vasket) _____. (ristet) _____ og (vasket) _____ laknene lukter godt.
11. Det hvilte (**døsig**) _____ stemning i (liten) _____, (vakker) _____ landsbyen.
12. (**dyster**) _____ været gjorde at de heller ble hjemme.
13. Før trodde de at jorda var (flat) _____. Det var jo ikke så rart de trodde at alt var (flat) _____. Man kan jo ikke se at jorda er (rund) _____.
14. Damen ble (**forbløffet**) _____ da hun fikk vite (uventet) _____ sannheten. (forbløffet) _____ damen måtte sette seg ned på (gammel) _____ stol for å **summe seg**.
15. I dag var det mange (**furten**) _____ barn i barnehagen. Kanskje var de slik på grunn av (kald) _____ og (våt) _____ vær hele dagen.
16. Dokumentet var (**gulnet**) _____. (gulnet) _____ dokumentet lot til å være ekte.
17. (**innpåsliten**) _____ selgerne ville ikke la meg være i fred. (innpåsliten) _____ av dem alle sammen **lurte meg trill rundt**.
18. (**rykteomspunnet**) _____ skuespilleren har skapt (**gedigen**) _____ skandaler i flere år. Folk elsker å lese om hennes (underlig) _____ **påfunn**.

Vokabular til oppgave 3

omstridt (adj.): som det er uenighet og strid om

låve (m): bygning der man oppbevarer høy (gress) og korn

vanke (v1): her: komme – eller: være å få = vanker det mat nå? = er det mat å få nå?

mon tro: skal tro; uttrykk man bruker for å understreke at man lurere på noe

overholde (ureg.) en regel: følge en regel

dyster (adj.): trist

forbløffet (adj.): forundret; overrasket

summe (v1) seg: samle seg; få orden på tankene etter at man har vært litt forvirret

furten (adj.): fornærmet; småsur

gulnet (adj.): bli gul (for eksempel fordi det er gammelt)

innpåsliten (adj.): pågående; som ikke gir seg

lure noen trill rundt: narre noen i stor grad

rykteomspunnet (adj.): som det går mange rykter om

gedigen (adj.): veldig stor

påfunn (n): innfall; plutselig idé

forverret (adj.): som har blitt verre / dårligere

døsig (adj.): søvnig; lat

4) Sett inn riktig form av adjektivene.

1. (fordrevet) _____ flyktningene **visste ikke sin arme råd**. De **visste verken ut eller inn**.
2. Hun ble **forstøkt** da hun så alle (**fordrukken**) _____ menneskene inne på (overfylt) _____ baren.
3. Hans (**gebrokken**) _____ aksent på norsk var egentlig bare søt.
4. Hun var (**enerverende**) _____ kvinnen han noensinne hadde møtt på.
5. Det var en (grytidlig) _____ morgene i mai han tok (skjebnesvanger) _____ bestemmelsen (forhatt) _____ situasjonen i (kjære) _____ landet hans.
6. Hvorfor ser du på meg med (sammenknepet) _____ øyne?
7. Han følte seg (**forbitret**) _____ og (**harm**) _____. Sinnet lyset i (sliten) _____ blikket hans.
8. (moden) _____ frukten var bedre enn alle (grønn) _____ kartene han vanligvis spiste.

9. (moden) _____ frukt faller til bakken med (liten) _____ fall. (liten) _____ fallet skader vanligvis ikke frukten i (nevneverdig) _____ grad.
10. (følelsesladet) _____ filmen ble godt tatt imot av (spent) _____ publikummet i (diger) _____ salen.
11. (upopulær) _____ sjefen hadde behov for (fornyet) _____ tillit. (fornyet) _____ tilliten lot imidlertid vente på seg.
12. Kunne du flytte deg noen (ørliten) _____ hakk bortover benken?
13. Han ble helt (vill) _____ i fletta da han så (gedigen) _____ gaven ligge på bordet.
14. Det kommer til å koste fletta å innfri (**fager**) _____ løftene.
15. Vinen gikk rett i fletta på (ung) _____, (**molefonken**) _____ mannen. Hvorfor var han så (**nedstemt**) _____?
16. (**stormannsgal**) _____ mannen har tilsynelatende (skummel) _____ planen. Når har han tenkt å sette (skummel) _____ ut i livet?
17. Er den (skadet) _____ mannen fortsatt i live?
18. (forelsket) _____ paret lovet hverandre å holde sammen livet ut.
19. Dere er (velkommen) _____ til fest? Er jeg også (velkommen) _____ til ditt (kjempekul) _____ party?
20. (**påkostet**) _____ filmen hadde (sprek) _____ persongalleri.

Vokabular til oppgave 4

å ikke vite sine arme råd:

å ikke vite verken ut eller inn:

forstøkt (adj.):

fordrukken (adj.):

gebrokken (adj.):

enerverende (adj.):

forhatt (adj.):

forbitret (adj.):

harm (adj.):

fager (adj.):

molefonken (adj.):

nedstemt (adj.):

stormannsgal (adj.):

påkostet (adj.):

3 Ordstilling

1) Skriv setningene med riktig ordstilling.

1. Hun lurer på hvordan (kan – få – de – egentlig – økt – tilgang) _____
_____ til arbeidsmarkedet.
2. De lurer på hvorfor (stillinger – mange – **såpass** – **ubemannet** – forblir – faktisk)
_____.
3. Jeg spør deg **hvorvidt** (faktisk – du) _____ foretrekker fiske framfor
pubrunde.
4. Samarbeid på kryss og tvers (nytt – er – ikke – virkelig – for – dem) _____
_____.
5. Hun sier at (omsider – nå – vet – de) _____ hvordan (hele – det –
fungerer – faktisk) _____.
6. De spør seg hvordan (mulig – det – er – egentlig) _____ at (mange –
såpass – ble – smittet – faktisk) _____ i militærleiren.
7. De spør seg selv hvorfor (**går** – **på tverke** – alt – egentlig) _____ i
dag.
8. De lurer på når (mulig – blir – det – egentlig) _____ å reise til
utlandet.
9. Han spør seg selv om (egentlig – hun – **er** – **innforstått** – **med**) _____
_____ hvor (er – situasjonen – vanskelig) _____
nå.
10. Selv tenker hun at (jo – **på** – **det** – **rene** – **hun** – **er**) _____
med hvordan (er – egentlig – alt) _____.
11. Hun liker ikke reker. Dessuten (ikke – hun – liker – virkelig) _____
krabber.

12. Hun **snufser** og har mistet smakssansen. Derfor (ikke – går – hun) _____ på jobb. I stedetfor (ta – en – test – hun – skal) _____ for koronaviruset.
13. Hun vet ikke hva (studere – vil – hun – egentlig) _____. For eksempel (studere – kan – hun – jo) _____ arkitektur.
14. I går kveld (hun – virkelig – følte – seg) _____ trist. Likevel (på – jobben – smiler – hun – jo) _____ i dag.
15. Hun tar på seg regntøy selv om (jo – det – sannsynligvis – ikke – kommer – til) _____ å regne.
16. Siden (ikke – du – hensyn – tar) _____ til meg, (ikke – tar – jeg) _____ hensyn til deg.
17. I det første halvåret (de – bodde – faktisk) _____ i et eldgammelt, **morkent** hus. Siden (de – fikk – seg – jo) _____ noe som var langt bedre.
18. Hun sier at (for eksempel – jo – de – kan) _____ ta trikken istedenfor bussen.
19. Hun forklarer for dem hvor (kan – lønne – seg – det – virkelig) _____ å lete etter sopp i skogen.
20. Dessverre (jeg – hjelpe – deg – ikke – kan) _____ i dag.

Vokabular til oppgave 1

såpass (adv.): så mye (les mer om ordet *såpass* på bloggen om norsk språk:

<https://norskfordeg.no/om-ordet-sapass/>)

ubemannet (adj.): uten ansatte; uten folk på jobb

hvorvidt (adv.): om

gå på tverke: gå galt

være innforstått med: være klar over

være på det rene med: være klar over; være innforstått med

snufse (v1): trekke luft gjennom nesa (fordi nesa er tett)

morken (adj.): halvrått; som smuldrer opp (smuldre = gå i biter)

2) Skriv setningene med riktig ordstilling.

1. Hun sier at (dessverre – hun – kan – hjelpe – ikke – henne) _____
i dag.
2. Alle lurte nå på hva som (skje – vil – faktisk) _____ i forbindelse med
koronasertifikatet.
3. Hvem kunne tro at (den gamle damen – ingen – jo – ville – hjelpe) _____
_____?
4. Hvem kunne ane at (statsministeren – verken – eller – kongen) _____
_____ **visste råd?**
5. Hun **kunngjorde** at (ville – hun – nå – **tromme** – **sammen**) _____
til fest.
6. Hun tenkte at (oftere – framover – hun – ville – invitere) _____
til selskap, selv om (var – lov – det – bare) _____ til å invitere fem
gjester utenom husstanden.
7. Han sa at (gjærne – ville – han – rive – **i** – faktisk) _____ **en drink**
på alle sammen.
8. Han forklarte at (**var** – han – jo) _____ **i det spandable hjørnet** i dag.
Han hadde **tatt spanderbuksene på**.
9. Hvor mange ganger (jeg – må – egentlig) _____ si dette til deg?
10. Hva (innbiller – du – er – det – deg) _____?
11. Hun spør meg hvorfor (bli – med – ikke – jeg – vil – egentlig) _____
_____.
12. Mange er syke nå. For eksempel (mange – det – er – faktisk) _____
som har psykiske lidelser.

13. Han vil studere kjemi. Dessuten (han – også – vil – jo) _____
studere matte.
14. Filmen var ganske kjedelig. Uansett (det – var – jo) _____ koselig å være
på kino.
15. De føler seg motløse. Likevel (å kjempe – de – fortsetter – innbitt) _____
_____.
16. Hun sa at (virkelig – trengte – hun – en pause) _____.
17. Det regnet så mye, så (hun – heller – være – hjemme – ville) _____.
18. Jeg skal lukke vinduet så (ikke – fryser – du) _____.
19. De vil passe på babyen så (føler – hun – seg – ikke) _____ alene.
20. Situasjonen var så vanskelig, så (alle – usikre – ble – faktisk) _____
på hva (gjøre – skulle – de – egentlig) _____.

Vokabularliste til oppgave 2

vite (ureg.) råd: vite hva man skal gjøre i en vanskelig situasjon

kunngjøre (ureg.): gjøre kjent; fortelle om noe til offentligheten

tromme (v1) sammen: kalle inn; samle folk (til møte eller fest)

rive (ureg.) en drink: spandere / betale for en alkoholholdig drikk på noen

være i det spandable hjørnet: ha lyst til å betale for for eksempel andre folks mat og
drikke

ta spanderbuksene på: være raus og gavmild, og ha lyst til å betale for andre

3) Skriv setningene med riktig ordstilling.

1. Hun følte han var urettferdig, og derfor (trakk – seg – hun – bort – også) _____
_____ fra ham.

2. Hun sa at (han – var – virkelig) _____ urettferdig, og følgelig (ikke – hun – ville – ha) _____ noe med ham å gjøre.
3. Hun ville **prente inn** i elevene at (måtte – ingen – mobbe – virkelig – andre) _____.
4. Hver morgen (snakket – om – hun) _____ hvor (det – var – viktig – faktisk) _____ å respektere alle mennesker.
5. Hver morgen da (åpnet – vinduet – hun) _____, (se – fikk – hun – virkelig) _____ hvor (morgenlyset – vakkert – egentlig – er) _____.
6. Før (jeg – ikke – kunne – skrive) _____. Da (fem – år – var – jeg) _____.
7. Før (lærte – jeg – å – skrive) _____, (bokstavene – tegnet – jeg – ofte) _____ på papir.
8. Siden (Kari – hjelpe – ikke – vil) _____, (jeg – jo – får – ta) _____ den oppgaven.
9. Først (Kari – så – hjelpsom – var – jo) _____. Så (hun – helt – underlig – ble – etter hvert) _____. Etter hvert (jeg – også – sur – ble) _____.
10. Jeg var så lei av å høre om den rekorden, så (bestemte – meg – jeg – for) _____ å slette den.
11. Først (en engelskmann – rekorden – faktisk – hadde) _____. Så (nordmannen – bestemte seg – for) _____ å slå den rekorden.
12. Grøvdal (i – øyet – flue – fikk) _____ da (løp – i går – hun) _____, men likevel (slo – hun – rekorden – faktisk) _____ . Hun (jo – satte – ny – pers) _____.
13. Grøvdal (personlig – rekord – tok – jo) _____ til tross for (i – fluen – øyet) _____.
14. Dessverre (jeg – hjelpe deg – ikke – kan) _____. Hun sier at (dessverre – hun – ikke – kan – hjelpe – henne) _____.
15. Det er sykt mange fluer i området, så (landet – det – rett før start) _____ en flue i øyet hennes.

16. Han fikk en flue i øyet. Så (han – en **vrikk** – i foten – fikk) _____.
17. Han fanget hoggormen så (den – skulle – ikke – skade) _____
mennesker i nærheten.
18. Han fanget hoggormen, og så (han – ga – den – videre) _____ til
forskning.
19. (hoggormene – egentlig – dyr – er – fredelige) _____?
20. Hvilken (har – orm – runde – pupiller – egentlig) _____
og hvilken (har – vertikale – pupiller – orm – egentlig) _____
_____?
21. Han sier at (faktisk – vertikale pupiller – har – hoggormen) _____
_____.

Vokabularliste til oppgave 3

prente (v1) inn: få noen til å huske / lære noe

sette (ureg.) ny pers: slå sin personlige rekord fra tidligere; oppnå et bedre resultat enn det man hadde tidligere

sykt (adv.) mange: veldig mange

vrikk (m): når man får en *vrikk* i foten, skader man et ledd (fordi man vrir foten for mye)

Her ser du en *hoggorm*. Hoggormen er giftig.

4) Skriv setningene med riktig ordstilling.

1. Jo (hun – flere – TV-serier – så – på) _____, desto (avhengig – mer – faktisk – hun – ble) _____.
2. Jo (de – forsøkte – faktisk – mer) _____ å forstå hverandre, desto (kranglet – mer – de – egentlig) _____.
3. Dess (lærte – hun – mer) _____, jo (forstod – mer – hun – jo) _____ at (måtte – hun – virkelig – henge – i) _____ for å bestå eksamen.
4. Uansett (har – hvilken – alder – man) _____, (bli – med – kan – alle – jo) _____.
5. Jeg tror ikke de trenger min hjelp, men uansett (her – jeg – blir) _____ – i tilfelle (trenger – meg – de) _____.
6. I tilfelle (svarer – ikke – han) _____ på telefonen, (banke – du – kan – jo) _____ på vinduet hans.
7. Etter maten (virkelig – jeg – må – hvile – litt) _____, for (nok – jeg – kommer – til – å) _____ spise ganske mye.
8. Hvorfor (ikke – du – kunne – den – damen – hjelpe) _____?
9. Hun spurte hvorfor (ikke – jeg – kunne – hjelpe – den – damen) _____.
10. Jeg lurte på hvilken (egentlig – bok – hun – kjøpe – ville) _____.
11. Hvilken bok (det – er – egentlig) _____ (har – lyst – på – mest – du) _____?
12. Hva slags (har – funnet – du – på – egentlig – røverstreker – nå) _____?
13. Hvilke ulike typer sko (best – liker – du – egentlig) _____?
14. Hun spør hvorfor (liker – ikke – jeg – litt – mer – sko – røffe) _____.
15. Hun spør om (rablet – det – egentlig – har – for – meg) _____.

- _____ . Hun tenker nok at (ikke – jeg – til – å – på – stole – helt – er)
_____.
16. Jeg blir bekymret når (stiller – hun – rare – spørsmål) _____.
Det er (hun – vel – som – syk – er) _____ - (ikke – jeg) _____.
17. Det er litt dårlig vær i dag. Uavhengig av det (jeg – i – godt – humør – er – likevel)
_____.
18. Uavhengig av om (kommer – du – til – helgen) _____, eller ei,
(lage – jeg – vil – jo) _____ ei stor kake.
19. Vi (jo – greide – å – veien – finne) _____ til hytta, skjønt (så –
mørkt – ut – det – virkelig) _____ en stund.
20. Selv om (kanskje – noen – slemme – mot – deg – er) _____,
(du – forsøke – må – jo) _____ å finne noen nye venner.

5) Skriv setningene med riktig ordstilling.

1. Foreløpig (ikke – jeg – ønsker) _____ å kommentere saken.
2. Du er syk og må være forsiktig. Du (imidlertid – kan – jo) _____
jobbe litt foran datamaskinen.
3. Inntil videre (viktig – det – er – jo) _____ at (holder – ro – deg – du –
i) _____.
4. Enn så lenge (du – høre – må – på – råd – legens – jo – bare) _____
_____.
5. I tilfelle (oppstår – sykdom – det – blant – de – ansatte) _____
_____, (alle – må – trå – til – jo) _____ på kort varsel.
6. Uavhengig av (problemene – de – har – vi – nå) _____,
(du – vite – må – jo) _____ at (alltid – er – jeg) _____
veldig glad i deg.

7. Den damen som (kommer – omsider – der) _____ på veien,
(min – tante – jo – er) _____.
8. Maten (skulle – jeg – ha – tatt – med meg) _____,
(stående – ble – dessverre) _____ på butikken.
9. Maten (skulle – jeg – jo – ha – med meg – tatt) _____. Men
(stående – ble – den – dessverre) _____ på butikken.
10. Han vil gjerne hjelpe ofte. Imidlertid (han – opplever – dessverre) _____
_____ at (strekker – til – tiden – ikke) _____.
11. Han lukket vinduet på soverommet så (hun – skulle – ikke – fryse) _____
_____ om natten.
12. Småjentene snakket stille på rommet så (ikke – skulle – tanten) _____
bli sint på dem.
13. De tok bussen om natten så (miste – ikke – de – så mye – skulle) _____
_____ så mye av den neste dagen.
14. Han passer på henne så (faller – ikke – hun) _____.
15. Han hadde plaget dem før, så (ville – de – ikke – sammen – være) _____
_____ med ham.
16. De valgte et rom langt borte fra den uhøflige mannen så (plage – dem – ikke – han –
skulle) _____.
17. Siden (passer – på – henne – så – godt – han) _____,
(hun – føler – trygg – seg – alltid) _____.
18. I tilfelle (trenger – du – noe) _____ på butikken, (jeg – kjøpe – for
– deg – kan – jo) _____.
19. Av og til (jo – er – det – viktig) _____ å tenke på seg selv. I slike
tilfeller (andre – forstå – bør – faktisk) _____ at (ønsker – litt –
tid – man – jo) _____ for seg selv.
20. Han vippser 1000 kroner til henne i tilfelle (vil – hun – kjøpe – noe – seg) _____
_____ på senteret.

Vokabular til oppgave 5

imidlertid (adv.): likevel

enn så lenge (adv.): inntil videre; foreløpig

trå til: sette inn alle krefter; gjøre en innsats

6) Skriv setningene med riktig ordstilling.

1. Hun spurte hvorfor (ikke – kunne – hun) _____ være med på kino.
2. De lurte på når (hadde – tenkt – hun – egentlig) _____ å komme hjem.
3. Han begrep ikke hvordan (skulle – alt – sammen – klare – egentlig – han) _____
_____.
4. De lurte på hvilke (de – dager – ikke – skulle – ha) _____ timer.
5. De spurte hva slags (hadde – kjøpt – de – til – slutt – datamaskin) _____
_____.
6. De sa at (dessverre – det – for – sent – nå – var) _____.
7. Hun forklarte at (ofte – hun – forsøkte – faktisk) _____ å
hjelp ham.
8. De sa at (for eksempel – ta – med – kunne – litt – vin – de) _____
_____ til maten.
9. Han ville gjerne hjelpe henne, men (kreftene – dessverre – hadde – slutt – tatt)
_____.
10. Hun ville gjerne støtte ham, for (hennes – beste – venn – var – jo – faktisk – han)
_____.
11. Hun lurte på om hun burde bli psykolog, eller (hun – burde – om – kanskje) _____
_____ bli lærer.
12. Han sa at det skulle regne, og (fikk – rett – han – i – det – dessverre) _____
_____.
13. De følte seg ikke i form, så (holdt – seg – de – heller) _____ hjemme.

14. Før (til – meg – du – snakker) _____, (tenke – deg – om – du – bør – faktisk) _____.
15. Før (snakket – ofte – han) _____ til forsamlinger. Nå (han – kvier – faktisk – seg) _____ for å gjøre det.
16. Han forstod ikke hva hun mente, og (misforståelser – oppstod – derfor – mange – det) _____.
17. Han likte henne ikke så godt. Derfor (seg – holdt – han – unna – faktisk) _____ henne.
18. De fryser på hele kroppen. Likevel (de – ute – faktisk – fortsetter – å – være) _____.
19. Selv om (fryser – de – faktisk) _____ på hele kroppen, (de – fortsetter – jo) _____ å være ute.
20. Jo flere (spiser – kaker – han) _____, jo mer (får – lyst – han – på – faktisk) _____ noe søtt.

7) Skriv setningene med riktig ordstilling.

1. Hun ber av og til moren om penger. I slike tilfeller (moren – sier – faktisk – ja) _____ til henne.
2. Hvor enn (går – du) _____ på livets veier, (støtte – deg – jo – jeg vil) _____.
3. Før (du – mørkredd – var – jo) _____, men (du – nå – klarer – jo) _____ å sove ute i skogen om natten.
4. Før (om morgenen – går – du) _____, (huske – du – må – alltid) _____ å slukke lyset.
5. Da (var – unge – de) _____, (de – tenkte – ikke) _____ så mye på framtiden.

6. Før (på - hester - han - spilte - faktisk) _____. Da (familien - led - mye) _____.
7. Hva (drev - med - du - egentlig) _____ da (var - du - liten) _____?
8. Hva slags spill (ofte - du - lekte - med - egentlig) _____ da (på skolen - du - gikk) _____?
9. Hvem (helst - du - ville - sammen - med - være) _____ da (ung - du - var) _____?
10. Han (ansatt - midlertidig - er - bare - jo) _____. Imidlertid (kanskje - får - fast - han) _____ stilling til høsten.
11. I går kveld klokka åtte (han - falt av - sykkelen) _____. Dessverre (to ribbein - knekt - ble) _____, og (ikke - noe - legene - kunne - gjøre) _____. Paracet (som - var - det - anbefalt - ble) _____.
12. Siden (i det siste - har økt - jo - prisene) _____ i Sverige, (kommer - derfor - så - faktisk - til Norge - svenskene) _____ for å handle.
13. At (krysser - kunder - grensa) _____ fra Norge til Sverige, (jo - noe nytt - ikke - er) _____. Men (krysser - svenskene - nå - faktisk) _____ grensen til Norge.
14. Dette er nytt, for (omvendt - handel - jo - har blitt - nå - det) _____.
15. Vil du handle i Sverige, (du - eller - vil - handle - egentlig) _____ i Norge?
16. Selv om (er - litt lik - kronekursen) _____ mellom Norge og Sverige, (fortsatt - lønner - seg - det) _____ å handle i Sverige. Uansett (altså - lønner - det - seg - faktisk) _____ med herryhandel.
17. Dessverre (den norske krona - svekket - er - nå - akkurat) _____.
18. Grensehandel (handel - betegner) _____ i grensetraktene mellom to land hvor (handler - det ene lands borgere) _____ ulike varer motivert av forskjeller i pris.

19. Grensehandler (faktisk – har – vanlig – vært) _____ i mer enn 100 år i Norge – og (siden – spesielt – andre verdenskrig) _____ i Norden.
20. Butikkene i Sverige (på sengen – skikkelig – tatt – ble) _____ etter den forrige store prisendringen i Norge. Omsetningen (da – økte – jo) _____ med 20 % over natten.
21. Nå (butikkene – skikkelig – forberedt – er) _____ på å møte de norske kundene. (økt – bemanningen – er) _____ for å møte den store etterspørselen.

4 Pronomen

1) Sett inn riktig form av pronomenene

Bruk ubestemte pronomen (*man, en, ens*), refleksive pronomen eller personlige pronomen.

1. Man må ikke fokusere for mye på _____ problemer.
2. En må ikke henge seg opp i alt som _____ ikke får gjort.
3. Hun tenker at _____ største problem er å få tak i nok folk som kan gjøre jobben for _____.
4. Nå må vi alle gå hver til _____.
5. Nå må de gå til _____.
6. Hans store idé i dette livet handler om at _____ må gjøre det som er viktig for _____ selv.
7. Hun vil for _____ bare liv ikke flytte fra det stedet _____ har vokst opp på. Dette er _____ hjem og _____ trygge krok. Hun kan ikke endre _____ følelser. Hun insisterer på at ingen kan endre _____ følelser.
8. Hva er _____ motto for livet? _____ skal holde sin sti ren.
9. Det sies at _____ ikke kan skjule at _____ lyver om _____ blir plassert i en løgndetektor. – Hva er _____ erfaringer med dette, Rebecca?
10. Man må alltid søke til _____ nærmeste om _____ har psykiske problemer.
11. Hvem vil stå opp for _____ egne meninger?
12. Rebecca, _____ tror vel ikke at _____ livs feiltrinn kan skjules? Du må selv stå til ansvar for _____ egne feiltrinn.
13. Et menneske vet ikke alltid _____ eget beste.
14. Hun ønsket å være _____ ansvar bevisst. Hun ønsket å ta ansvar for _____ egne handlinger. Det var jo _____ eget ansvar å sørge for at hun hadde det godt med _____ og _____ egne barn.
15. Samenes områder må vernes. Områdene _____ må ikke ødelegges av industri.

16. Leiligheten (til Rebecca) _____ er skitten. Hvorfor vasker ikke Rebecca oftere i leiligheten _____? Det er nok best å spørre _____ om dette under fire øyne.
17. Likte du kong Harald _____ nyttårstale?
18. Har du tenkt over hva Jesus _____ budskap egentlig er?
19. Nå er det _____ tur, Rebecca.
20. Nå er det _____ tur, Rebecca og Odin.

2) Sett inn riktig form av eiendomspronomen.

Bruk ubestemt pronomen (*man, en, ens*), refleksive pronomen eller personlig pronomen

1. Vi lever i et samfunn der vi må forholde oss til _____ lover og regler.
2. Vi må ta hunden og _____ signaler på alvor.
3. Dette landet og _____ innbyggere er utsatt for et hardt press nå.
4. Disse rommene og _____ vinduer må males før bruk.
5. Dette rommet og _____ vinduer må males før bruk.
6. Per har flere kollegaer. Kollegaene _____ er stort sett hyggelige, men av og til opplever Per konfrontasjoner med kollegaene _____. Kollegiets moral og _____ oppførsel er varierende.
7. Hun ser på _____ selv som en lojal og pliktoppfyllende person. Hvordan ser dere på _____ selv?
8. Når jeg ser på _____, Kari, minnes jeg lett min gamle mor.
9. Hun ser på roboten og _____ mekaniske arm. Deretter ser hun på _____ egen arm. Kan roboten og _____ ta _____ i hendene?
10. Hvor har hun egentlig hjertet _____? Skal hun fortsette å leve på _____ hjemsted – eller skal hun forlate _____ hjertes jord?
11. Skal hun lytte til _____ sjels sukk?
12. Skal hun la _____ eget vakre utseende være det viktigste i livet?

13. Jeg tenker bare på _____ beste. Forstår du ikke det? _____ hensyn til _____ selv er ikke så viktig. Du og _____ går foran meg og _____.
14. Firmaet og _____ samarbeidspartnere må tas godt vare på.
15. Firmaene og _____ samarbeidspartnere må tas godt vare på.
16. Nå vil jeg gjerne hoppe. Vil ikke _____ også det, Brita? Nå er det jammen _____ tur. Vi må jo tenke litt på _____ selv også, ikke sant? De andre tenker jo på _____ selv først.
17. Bli ikke lei _____ når ting går litt på tverke. Se _____ om! Det finnes lys! Dere kan se på _____ og hente styrke!
18. Nå må alle sammen se _____ godt for! Dina og Artur: Dere må se _____ ekstra godt for, for _____ falt i går. Skoene _____ later til å være for dårlige.
19. Kroppen og _____ biologiske klokke tikker fortere og fortere.
20. Hun ser på gutten til nabodamen. Gutten _____ har vokst mye det siste året. Nabodamen er veldig glad i gutten _____.

5 Preposisjoner

1) Sett inn riktig preposisjon eller adverb.

1. Hun angrer _____ at hun ga bort hunden sin _____ en mann hun ikke kjente.
2. Hun hadde _____ utgangspunktet ikke noe å utsette _____ mannen.
3. Hva sitter du og tenker _____?
4. Hva tenker du _____ denne saken?
5. Hvordan er læreplanen _____ den norske skolen?
6. Hvor går du _____ skolen?
7. Er du _____ jobb nå – eller er du arbeidsledig?
8. Akkurat nå er jeg _____ jobben. Jeg er _____ kontoret.
9. _____ kvelden liker jeg å lese.
10. Russen bruker en del penger _____ seg selv i russetiden.
11. Hvorfor sitter du der _____ deg selv? Vil du helst være alene?
12. Vil du bruke tiden din _____ å studere – eller vil du rote _____ tiden din på tøys og tull?
13. Går den lille jenta _____ barnehagen?
14. Skal du virkelig gå _____ barnehagen i dag?
15. – Sover jenta di fortsatt _____ dagen? – Ja, det gjør hun, men hun har ikke sovet _____ dag.
16. Er denne fine gaven _____ meg?
17. _____ hvor mange år har du ventet _____ dette?
18. Kan du vente _____ meg? Jeg er snart klar _____ å gå.
19. Kan du vente _____ å spise _____ jeg kommer? Jeg vil gjerne spise sammen _____ deg.
20. Hvor mange brødkiver spiser du _____ en dag?

2) Sett inn riktig preposisjon eller adverb.

1. Jeg har sittet her _____ en hel time.
2. Hva skal du gjøre _____ høsten?
3. Hva driver du med _____ høsten?
4. Hvorfor lar du deg påvirke _____ disse negative menneskene?
5. Hvorfor lar du deg påvirke _____ å gjøre ting du egentlig ikke ønsker å gjøre?
6. Du bør ikke hoppe _____ emner i grammatikken. Du må få _____ deg alt.
7. Kjenner du reglene _____ adjektivbøyningen?
8. Kjenner du mora _____ Petter?
9. Kjenner du _____ dette systemet?
10. Jeg kan kjenne _____ meg at det er noe galt _____ den familien.
11. Har du kjennskap _____ hele historien _____ den familien?
12. Denne uken har vært en eneste lang fest _____ spillerne.
13. Hvem er det som står _____ dette prosjektet?
14. Han ble vippet _____ pinnen i går.
15. Nå sitter han med skjegget _____ postkassa.
16. Dette var en skikkelig strek _____ regninga.
17. Hun føler seg som det femte hjulet _____ vogna.
18. Ikke finn _____ mer tull nå!
19. Jeg kommer ikke _____ det jeg skulle si. Jeg har glemt det.
20. Du kan komme _____ fra gjemmestedet ditt nå.

3) Sett inn riktig preposisjon eller adverb.

1. Får vi snart kontroll _____ smitteutbruddene?
2. Mai er en måned preget _____ røde dager.
3. Korona setter sitt tydelige preg _____ samfunnets liv og virke.
4. Folks ansikter vitner _____ at de er slitne.
5. Regjeringen har åpnet _____ neste steg _____ gjenåpningsplanen.

6. Ranerne ble satt _____ håndjern _____ politiet. De ble brakt _____ politistasjonen. De måtte sove _____ glattcelle.
7. Norge fikk bank _____ VM-åpningen.
8. Nå ser han lys _____ enden av tunnelen.
9. Livet er naturligvis ikke en dans _____ roser.
10. Gresset er ikke grønnere _____ den andre siden.
11. Du trenger ikke å gå _____ bekken _____ vann.
12. Nå har hun møtt seg selv _____ døra.
13. Du må stikke fingeren _____ jorda.
14. Jeg ble sittende _____ skjegget _____ postkassa.
15. Du kan ikke se _____ fingrene _____ dette mer.
16. Jeg krysser fingrene _____ at Sofie Fjellvang vinner _____ lørdag!
17. Min mor har nok en finger _____ _____ spillet.
18. Hun er klar _____ å reise. Hun har pakket alt.
19. Jeg har så lyst til å dra på fest med vennene mine. Jeg er så klar _____ en fest.
20. Hun kan alt _____ fingrene.
21. Hun forstod ingenting. Hun klødde seg _____ hodet.
22. Det er så vidt jeg holder hodet _____ vannet.

4) Sett inn riktig preposisjon eller adverb.

1. Vi må ha is _____ magen.
2. Går du _____ en skuespiller _____ magen?
3. Veien til mannens hjerte går _____ magen.
4. Jeg trenger ikke å tenke meg _____. Jeg tar dette _____ strak arm.
5. Hun tok imot ham _____ åpne armer.
6. De gikk arm _____ arm.
7. Dette må du sette en stopper _____. Du må sette _____ foten!
8. Dette går som fot _____ hose.

9. De to er gode venner. De står _____ god fot med hverandre.
10. Hun løper så lett av gårde. Hun er så lett _____ foten.
11. Det er ikke måte _____ hvor dumt dette blir!
12. _____ tampen av denne måneden kan vi ta en oppsummering _____ det viktigste som har skjedd.
13. Det kom et regn _____ gnister _____ fyrverkeriet i Kristiansand _____ nasjonaldagen.
14. I går silte regnet _____.
15. Ikke la sola gå _____ _____ din **vrede**.
16. Intet er nytt _____ solen.
17. Hun har gjort karriere i Oslo. Nå har hun fått en plass _____ sola.
18. Hun er veldig populær. Hun er _____ vinden.
19. Nå bor alle skolekameratene mine andre steder . Alle mine skolekamerater er spredt _____ alle vinder.
20. Vi må dra _____ sted. Vi må legge _____ vei.

vrede (m): sinne; aggresjon

5) Sett inn riktig preposisjon eller adverb.

1. Vi må få tak _____ flere penger. Vi må skaffe _____ veie flere penger.
2. Det tar tid å lære norsk. Du må lære norsk skritt _____ skritt.
3. Ikke gjør noe halvveis. Du må ta skrittet fullt _____.
4. Hun er åndsfraværende. Hun har falt _____ dype tanker.
5. Jeg greier ikke slutte å tenke _____ det han sa til meg. Jeg får det ikke ut _____ tankene.
6. Hvilke tanker har du _____ dette temaet?
7. Vi fortsetter å håpe. Vi lever _____ håpet.
8. Hva lengter du mest _____?

9. Jeg snakker sant. _____ hånden _____ hjertet kan jeg si at alt er sant.
10. Hun har et stort hjerte _____ de fattige i byen.
11. De har tapt sitt hjerte _____ det vakre landet Norge.
12. Jeg er både spent og redd. Jeg sitter her med hjertet _____ halsen.
13. Jeg klarer ikke å være uhøflig _____ den gamle mannen. Jeg har ikke hjerte _____ å såre ham.
14. I forrige uke ble det meldt _____ 3.112 tilfeller _____ covid-19 i Norge. Dette er en økning _____ 22 %.
15. Nå sitter fangen _____ lås og slå.
16. Han handlet _____ god tro.
17. Han lovet _____ tro og ære å gjøre det som var riktig og rettferdig.
18. Det har vært så travelt i dag. Det har gått slag _____ slag.
19. Jeg vil at ulven skal leve. Jeg vil slå et slag _____ ulven.
20. _____ ett slag forstod jeg hvordan alt hang sammen.

6) Sett inn riktig preposisjon eller adverb.

1. Mange kvinner har ringt inn _____ hjelpetelefonen _____ bønn _____ hjelp.
2. Skal vi gjøre _____ regnskapet nå?
3. Vil du gjøre _____ på noe av det du har gjort? Vil du endre _____ noe?
4. Hvor mange rapporterte tilfeller _____ vold _____ hjemmet kom _____ til politiet i fjor?
5. Vold rettet _____ kvinner foregår _____ alle sosiale lag.
6. Vil du spille _____ lag _____ meg?
7. Hun kom _____ sykehjem i fjor.
8. Hva jobber du med _____ daglig?
9. _____ dagligtalen sier folk ofte "åffer" og "åssen".
10. Hun trenger seg _____ for å komme framover.
11. Du er svært påpasselig. Du har øyne _____ nakken.

12. Du må skjerpe deg. Du må ta deg selv _____ nakken.
13. Tyvene fikk politiet _____ nakken.
14. Vi må komme oss _____ gårde. Vi må ta beina _____ nakken.
15. Moren deres er på sykehuset, og dette legger en demper _____ hele atmosfæren.
16. Vi må dempe veksten _____ boligprisene.
17. Prisene _____ boliger stiger stadig.
18. Hun bad _____ sine knær om at han ikke måtte forlate henne. Hun bad pent _____ seg om at han måtte bli hos henne.
19. Jeg ber om at dattera mi blir fritatt _____ gymtimen.
20. Nå har vi lagt _____ mange musefeller. Snart er det fritt _____ mus her.
21. Hvordan ligger huset deres _____? Har huset god beliggenhet?

7) Sett inn riktig preposisjon eller adverb

1. Hun ble satt _____ en klemme.
2. Nå må vi gå stille _____ dørene.
3. Det var mange brev som hadde kommet _____ avveie.
4. Vi er ute _____ hemmelig oppdrag.
5. Han har gått ut _____ et ærend.
6. Hun ordnet _____ de nødvendige papirene _____ det stille. Det ble ordnet _____ all hemmelighet.
7. Nå står det helt stille _____ meg.
8. De står _____ fare for å miste huset.
9. Hva er _____ ferde her? Hva skjer?
10. Hva går egentlig alt dette ut _____?
11. Når du er så lite hjemme, går det _____ over meg.
12. Hun utnytter ham. Hun spiller bevisst _____ at hun er pen og populær.
13. Det er viktig å spille _____ åpne kort. Alt må legges _____ bordet.

14. Det nytter ikke å gråte _____ spilt melk.
15. Disse to motstanderne blir spilt ____ mot hverandre.
16. Det er ikke hyggelig å bli spilt ut _____ sidelinjen.
17. Jeg kjenner _____ meg at jeg kommer til å bli syk nå.
18. Kan du merke _____ lista hvem som har kommet?
19. Kan du minne meg _____ at jeg må ta ut kyllingkjøttet av fryseren?
20. Den melodien minner meg _____ da jeg var ung.

7) Sett inn riktig preposisjon eller adverb

1. Nå er det ikke tiden _____ å spare _____ strømmen. Det kan vi gjøre senere.
2. Jeg har ikke tid _____ å vente _____ deg.
3. I Østfold har det vært seks innbrudd _____ ulike hus. Nå må folk passe _____ hverandre.
4. Pass deg _____ den store steinen på fjellet!
5. Passer denne kjolen _____ meg?
6. Passer det _____ deg å komme til meg klokka seks?
7. Naboene tror at tyvene spaner _____ husene _____ forkant av innbruddene.
8. _____ oppfordring _____ politiet har folk begynt å følge ekstra godt _____ på det som skjer rundt husene.
9. Tyvene slår ofte _____ på samme tid av døgnet.
10. _____ hensyn _____ etterforskningen vil politiet ikke kommentere saken.
11. Ingenting tyder _____ at det er voldelige kriminelle.
12. Natt _____ søndag rykket politiet _____.
13. Mannen er siktet _____ uaktsomt drap.
14. Kvinnen brast _____ gråt da hun mottok det triste budskapet.
15. Den lynraske skiløperen var _____ teten helt fra starten _____ løpet.
16. I går ble det seier _____ hjemmebane.

17. Alle er veldig glade _____ hennes vegne.
18. Det klaffet virkelig _____ henne den dagen.
19. Nå står det en ny konkurranse _____ tur _____ den sterke kvinnen.
20. Det pågår et hardt spill _____ å vinne makten.
21. De er ikke tjent _____ å ha en så sterk konflikt seg imellom.

8) Sett inn riktig preposisjon eller adverb

1. Alle samstemte _____ at ideen som ble lagt _____, er svært dårlig.
2. Nå må vi alle sammen stemme _____ og synge så fint vi bare kan.
3. Den populære kandidaten ble valgt _____ formann med 97 _____ 11 stemmer.
4. Hvilken side står du _____? Hvem heier du _____? Hvem ønsker du skal gå _____ seieren?
5. Skal du stemme _____ stortingsvalget _____ år, eller vil du unnlate å gå _____ urnene?
6. Han ble helt skjelveknær da han så henne komme _____ ham.
7. Jeg husker ingenting. Det står helt stille _____ meg.
8. Nå må vi gå stille _____ dørene, for det er mange som er oppgitt _____ vår framgangsmåte.
9. Du stiller saken helt _____ hodet. Du framstiller saken helt feil.
10. Nå skal hun stille _____ bildene sine _____ et stort galleri.
11. Jeg kan ikke kjøre deg, men jeg kan gjerne stille bilen min _____ disposisjon.
12. I det siste har prisene hoppet _____ været.
13. Jeg kjenner det _____ stortåa at det blir regn i morgen.
14. De hjalp sin venn som var _____ havsnød.
15. Han fant seg godt _____ rette i sofaen _____ et stort pledd _____ seg.
16. Jeg finner meg ikke _____ det du gjør _____ meg.
17. Han gikk _____ hvile for flere år siden.
18. Jeg finner ingen hvile _____ mine tanker.

19. Du er så grådig. Du graver _____ deg penger.

20. Du må betale her og nå. Du må gjøre opp _____ stedet.

Uttrykk fra oppgave 8:

1. å samstemme i noe: å være enig i noe
2. å legge fram en idé: å presentere en idé
3. å stemme i: å begynne å synge
4. å bli valgt til et verv (for eksempel til formann)
5. å stå på noen side
6. å heie på noen
7. å gå av med sigeren:
8. å stemme ved et valg
9. å gå til urnene: å leve sin stemmeseddel i spesielle kasser man bruker ved et valg
10. å bli skjelven i knærne
11. det står stille for meg: jeg klarer ikke å tenke klart
12. å gå stille i dørene: å være forsiktig slik at man ikke framprovoserer reaksjoner hos andre
13. å være oppgitt over noen: å være litt nedstemt over noen; å tenke at andre gjør noe som ikke er så klokt
14. å stille en sak på hodet: å se noe på en helt feil måte
15. å stille ut bildene sine: å vise bildene sine på et galleri (eller et annet sted)
16. å stille noe til disposisjon: å låne bort noe som en har selv
17. prisene hopper i været: prisene stiger plutselig
18. å kjenne noe på stortåa: å merke på kroppen at noe skal skje (ofte om værendringer)
19. å være i havsnød: å stå i fare for å forlise ute på havet (forlise: at båten kan synke og man kan drukne)
20. å finne seg til rette et sted: å gjøre det behagelig for en selv
21. å (ikke) finne seg i noe: å ikke akseptere noe
22. å gå til hvile: å legge seg; å dø

23. å ikke finne hvile for sine tanker: å ha urolige tanker
24. å grave til seg noe: å ta noe (som man kanskje ikke burde ta)
25. å gjøre opp på stedet: å betale i det samme øyeblikket (ikke vente med å betale til senere)

6 Ordfamilie

1) Sett inn riktig ord i ordfamilien

1. Mannskapet foretok en full (stenge ned) _____ av skipet.
2. (evakuere) _____ var komplisert. (evakuere) _____ menneskene var (sjokkere) _____ og (traumatisere) _____.
3. Rapporten ga viktige (**avklare**) _____. (avklare) _____ spørsmålene bidro til stor (lette) _____ for mannskapet.
4. (avdekke) _____ av feilene var viktig for alle. Alle håpet at alle feil nå var (avdekke) _____.
5. (**forlise**) _____ skipet ble **totalvrak**. (forlise) _____ ble **en dyr affære** for staten.
6. Alle har krav på (forsvare) _____ helsehjelp.
7. (**forløse**) _____ av babyen var en krevende prosess. Det var en såkalt «rød (føde) _____».
8. Familien vil nå søke (erstatte) _____ for de (skade) _____ og (lide) _____ den har blitt påført.
9. Kvinnen hadde indre (blø) _____.
10. (**avlyse**) _____ av muntlig eksamen kom som et gledelig (sjokkere) _____ på ungdommene. (le) _____ **runget** i klasserommet.
11. Folk som er ferdig med sin (**son**) _____, skal tilbakeføres til samfunnet uten å påføres ytterligere (straffe) _____.
12. (henge ut) _____ på nett er trakassering. Flere av (henge ut) _____ personene er kvinner.
13. Han er tiltalt for (**krenke**) _____ og (forfølge) _____ av andre mennesker.
14. Politiet vil ta ut (tiltale) _____ mot mannen. (tiltale) _____ erklærer seg ikke skyldig.

15. Politiet tar (true) _____ på alvor. (true) _____ personene er (engste) _____ og (uroe) _____.
16. Saken har vært en stor (belaste) _____. Det har vært svært (belaste) _____ for dem alle sammen.
17. Jeg setter ikke pris på dine fornærmende (påstå) _____. Du er svært (påstå) _____ og sta.
18. Han arbeider som (dømme) _____. Han har **felt** mange (dømme) _____ i sitt liv.
19. Vi opplever store (svinge) _____ i prisene på strøm.
20. Han ville ta seg en (svinge) _____. Han elsket å danse.

Ordliste til oppgave 1

avklare (v2): klarlegge; få klarhet i

forlise (v2): grunnstøte; gå ned i havet (brukt om skip og båter)

totalvrak (n): fullstendig ødelagt

en dyr affære: en dyr sak

forløse (v2): når et barn *blir forløst*, er det en kvinne som *føder* dette barnet

avlyse (v2): kansellere; ikke organisere likevel

runge (v1): lyde høyt; gi gjenlyd

soner (v1): når man sitter i fengsel, *soner* man sin straff

krenke (v1): ydmyke; fornærme

felle (v2) en dom: avsi en dom; kunngjøre en straffeutmåling

2) Sett inn riktig ord i ordfamilien

1. Er han (lite på) _____?
2. Har du fått (tillate) _____ til å gjøre dette? Er det (tillate) _____?
3. Her har vi hatt en god (legge til rette) _____ av hele prosjektet.

4. Kan du gi meg et (anslå) _____ om hvor mye det vil koste?
5. Dette er veldig (koste) _____. (koste) _____ er høye.
6. Det var nødvendig å foreta et (gripe inn) _____. De (gripe inn) _____ tiltakene fikk store konsekvenser for folks (være til) _____.
7. (pågripe) _____ mannen vil ikke samarbeide med politiet.
8. Er denne personen (skylde) _____? Har personen begått et (bryte loven) _____?
9. Ulykken forårsaket et stygt (bryte ankelen) _____.
10. Denne dumme krangelen er ikke til (gagne) _____ for noen.
11. Mange opplever nå (føre tilbake) _____ til arbeidslivet.
12. Han har levert si (si opp) _____ til sin arbeidsgiver.
13. (starte hjertet) _____ var med på å redde livet til den danske (spille fotball) _____.
14. Alle trenger å få seg (vekke opp) _____ når det gjelder vår manglende kunnskap om førstehjelp.
15. Sjansen for (overleve) _____ er større om man får nødhjelp på stedet.
16. (avduke) _____ av statuen gikk (stråle) _____. Publikum var skikkelig (begeistre) _____.
17. Hun kjenner sterk (lengte) _____ etter maten i hjemlandet.
18. Hun kjenner et sterkt (savne) _____ etter vennene sine.
19. På dette hotellet har de veldig god (varte opp) _____.
20. Hvorfor har du så høye (forvente) _____? Hvorfor er du så (forvente) _____?

Ordliste til oppgave 2

lite (ureg.) på: stole på

anslå (ureg.): beregne (om priser og tall)

gagne (v1): være til nytte

avduke (v1): fjerne et dekke fra et monument

3) Sett inn riktig ord i ordfamilien

1. (pågripe) _____ mannen vil ikke samarbeide med politiet.
2. Vi har fått vite at USA har drevet med (spionere) _____ mot norske mål. Dette er ikke (akseptere) _____, sier Erna Solberg. Slik skapes bare (mistro) _____.
3. Hun minner om at Norge er (alliere) _____ med USA.
4. Bestillinger til utenlandsreiser har i den siste uken hatt et stort (svinge opp) _____.
5. Nå kommer bandets neste (gi ut en plate) _____.
6. Artistene tenker tilbake på sitt første (bryte gjennom) _____.
7. Det har gått veldig bra med (selge ut) _____ av billettene. Nesten alt er (selge ut) _____.
8. Nå går de for (seire) _____.
9. Avslutningen for 10. klasse var (gripe) _____.
10. Tyvene forsøkte å utføre et vellykket (bryte seg inn) _____.
11. (gripe) _____ tyvene ble straks ført inn til avhør.
12. Politiet gjorde litt av (finne) _____ hos tyvene.
13. Det var nødvendig å foreta (ransake) _____ av boligen.
14. Er dette vannet (drikke) _____, eller er det (forurens) _____?
15. Klarer du deg ikke selv? Du virker helt (hjelpe) _____.
16. Min venn vil hjelpe alle. Han er skikkelig (hjelpe) _____.
17. Dette arbeidet er vanskelig. Dette er en (arbeide) _____ oppgave.
18. Min venn jobber bra hele tiden. Han er veldig (arbeide) _____.
19. Er alle mennesker i Norge (plikte) _____ til å betale skatt?
20. I bønnen «Fader vår» heter det at vi skal tilgi våre (skylde) _____.

4) Sett inn riktig ord i ordfamilien

1. Kampen gikk over all (forvente) _____.
2. Denne champagnen er (sprudle) _____.
3. Før (skyte opp) _____ av romraketten ble det sunget patriotiske sanger.
4. Natt til mandag utførte politiet en stor (rykke ut) _____.
5. Hun er en (varsle) _____. Hun har gitt mange (varsle) _____ til flere i partiet om en kollega som har en upassende (oppføre) _____.
6. Bevegelsene hennes er (overdrive) _____. Hun kommer med mange (overdrive) _____.
7. Hvorfor virker han så (hate) _____? Hvorfor er han full av (hate) _____?
8. Det går mange ulike (strømme) _____ gjennom samfunnet vårt i dag?
9. (strømme) _____ i elva er stri.
10. Alle tilskuerne var svært (gripe) _____ av den rørende filmen. (gripe) _____ tilskuerne gråt en skvett.
11. Den kjente skuespilleren ga strålende (parodierte) _____ på mange kjendisers typiske oppførsel.
12. Denne låten er virkelig (fenge) _____!
13. Jeg opplevde det som en sterk (provosere) _____ at han snakket så uhøflig til meg.
14. Disse barna har blitt så (skjemme bort) _____!
15. Han er svært (finne opp) _____! Hans (finne opp) _____ er viden kjent.
16. Guds (skape) _____ er fantastisk, sier de kristne.
17. Hva slags (skape) _____ er du egentlig?
18. (dekke av) _____ av de store forskjellene i samfunnet skaper store (reagere) _____ blant folk.
19. De er dypt (ryste) _____. (avsløre) _____ av den korruperte handelen skapte store (ryste) _____ i det vesle lokalsamfunnet.

20. Pasientens (riste) _____ bevegelser ville ikke avta i styrke. (riste) _____ kroppen ble helt (slite ut) _____ av (skake) _____ bevegelsene.

5) Sett inn riktig ord i ordfamilien

1. Har (omsette) _____ vært god nå i desember? Alle (omsette) _____ varene står på lageret. De er klare til (utsende) _____.
2. Han jobber som (økonomisere) _____. Gjennom jobben lærer han mange (økonomisere) _____ triks. Han trives med å jobbe med (økonomisere) _____.
3. Alle ble triste da nyheten om bedriftens (legge ned) _____ kom. Alle de (legge ned) _____ arbeidsplassene utgjorde en stor (utfordre) _____ for den lille bygda.
4. Hun føler det har vært et stort (ofre) _____ å jobbe så mye. Det har gått på (bekoste) _____ av samværet med barna.
5. Det er mange (forby) _____ i trafikken. Det er (forby) _____ å kjøre på rødt lys.
6. Filmen er en (hulle) _____ til de usynlige hverdagsheltene våre.
7. Filmens trailer gir (antydde) _____ om hvilke (hende) _____ som kommer.
8. Hun har et fint (se ut) _____. Hun er pen.
9. Hun har god (se ut) _____ fra hyttevinduet. Hun ser fjellene og fjorden.
10. Hun ga ham et (anerkjenne) _____ blick. (anerkjenne) _____ betydde mye for ham.
11. (føre videre) _____ av tradisjonene er viktig for de lokale innbyggerne.
12. Hun er den eneste (arve) _____, og (arve) _____ hennes kommer til å bli stor. (arve) _____ verdiene vil bli forvaltet av en (egne) _____ person.
13. (følge opp) _____ av filmen ble ikke like godt tatt imot som den første filmen.
14. Det er viktig at brukerne får god (følge opp) _____.
15. Hele familien stod samlet rundt den syke da (våkne opp) _____ skjedde. (våkne opp) _____ pasienten følte seg nokså omtåket.

16. Du er så (spøke) _____ i dag. Du tuller og ler hele tiden. Det er bare (spøke) _____ og tøys med deg nå!
17. Han er en (falle) _____ stjerne. Nå er det ingen som vil bruke ham i filmer mer.
18. I går så jeg en (falle) _____ stjerne på himmelen.
19. Han kom med en del (innvende) _____ mot det som ble sagt.
20. Sykepleierne ble (sjokkerte) _____ da de oppdaget (bryte inn) _____ i garderoben.

6) Sett inn riktig ord i ordfamilien

1. (sette fri) _____ av (dømme) _____ mannen kom som et sjokk på lokalbefolkningen. Hvorfor hadde (dømme) _____ fattet en slik (beslutte) _____?
2. Han virker litt treg i (oppfatte) _____? Hva er din (oppfatte) _____ av denne saken?
3. Hvorfor kommer du med flere (antydde) _____ om det du føler – uten å være direkte?
4. Jeg har bange (ane) _____. Jeg tror det er fare på ferde.
5. Norsk film har fått mange (utmerke) _____ de siste året. Tilbakemeldingen har vært (utmerke) _____.
6. Faren er hennes (sørge for) _____. Han passer på at hun er (sørge for) _____ på den beste måten.
7. Hun føler stor (sørge) _____. Alt framtrer som grått og (sørge) _____. Det er en (sørge) _____ dag.
8. Du har en god (uttale) _____ når du snakker norsk.
9. Ministeren kom med mange viktige (uttale) _____ på pressekonferansen i går.
10. Det du sier er (fornærme) _____. Jeg føler meg (fornærme) _____. Hvorfor kommer du med slike (fornærme) _____?

11. Situasjonen er (true) _____. Vi føler oss alle sammen (true) _____. Hvorfor er det noen som kommer med slike skremmende (true) _____?
12. Prøvene gir oss (indikere) _____ på at du ikke er smittet.
13. Vi løper en stor (risikere) _____ når vi gjør dette. Dette er (risikere) _____ prosjekt.
14. Nå foregår det en stor (trappe opp) _____ av politiaksjonen.
15. Politiet foretok flere (beslaglegge) _____ av førerkort på (aksjonere) _____ i går natt.
16. Det var mange (pågripe) _____ i razziaen.
17. Det ble tatt ut (sikte) _____ mot tre personer. (sikte) _____ ble ført rett til politistasjonen etter (pågripe) _____.
18. (fjerne) _____ av det symbolske monumentet påvirker (involvere) _____ partene.
19. (sette inn) _____ av den nye regjeringssjefen måtte lide under hard (kritisere) _____. Mange hadde (innvende) _____ mot (sette inn) _____ sjefens sterke kontroll.
20. Det inntraff mange dramatiske hendelser under (flykte) _____. (flykte) _____ måtte møte mange (utfordre) _____. Hver dag var en (prøve) _____ og en (lide) _____.

7) Sett inn riktig ord i ordfamilien

1. De fire (pågripe) _____ personene ble straks siktet av politiet. (pågripe) _____ var udramatisk, men gjerningsmennene hadde nok ikke regnet med å bli (pågripe) _____.
2. Den (dekke til) _____ (angripe) _____ som slo til torsdag kveld, skapte skrekk og gru hos lokalbefolkningen. (angripe) _____ menneskene på bensinstasjonen fortalte om de skremmende (hende) _____ på TV noen timer senere.

3. Hun følte en sterk (lette) _____ da det hele var over. Nå måtte hun ta seg en (berolige) _____ tablett og få seg noen timer (sove) _____.
4. (tilstå) _____ fra (tiltale) _____ personen kom som et sjokk på (delta) _____.

7 Ord og uttrykk

8 Tidsuttrykk

I det siste:

- a) I det siste har folk blitt veldig utålmodige.

Den siste tiden:

- a) Den siste tiden i livet er en vanskelig periode.
- b) Den siste tiden ble en vanskelig tid for ham.
- c) Den siste tiden kan bli tøff.
- d) Den siste tiden skal ha vært en vanskelig periode for dem. 2. futurum. = tvil
- e) Den siste tiden skulle vise seg å bli tøff for familien. 1. kondisjonalis.
- f) Den siste tiden kunne ha vært tøff for familien, men de hadde det faktisk fint sammen.

Inntil videre / enn så lenge:

- a) Inntil videre / Enn så lenge blir vi her.
- b) Inntil videre / Enn så lenge vil vi bo her.

Lenge:

- a) Jeg venter lenge på henne hver dag.
- b) Jeg har ventet lenge på henne – og jeg venter fortsatt.
- c) Jeg ventet lenge på henne i en lang periode, men nå er det slutt
- d) Jeg vil vente lenge på den kvinnen.
- e) Han skal ha ventet veldig lenge.
- f) Han skulle ifølge planen vente så lenge det var nødvendig, men plutselig traff han en annen / og den planen fulgte han til fulle!
- g) Han kunne ha ventet lenge på den kvinnen, men planene endret seg brått.

Lenge før:

- a) Du begynner å gjespe lenge før du legger deg.
- b) Du gjespet lenge før du la deg. Han kom lenge før jeg dro.
- c) Han hadde gjespet mange ganger lenge før han la seg.
- d) Du kan ta bussen lenge før meg hvis du vil.
- e) De skal ha tatt bussen lenge før jeg kom til busstoppet. = tvil
- f) De skulle egentlig gå hjem lenge før jeg kom, men så glemte de tiden. Gikk de hjem?
Nei ...
- g) De kunne ha tatt bussen lenge før.

Lenger:

- a) Jeg er ikke sammen med ham lenger. / Vi vil være sammen på søndagene lenger enn før.
- b) De var ikke lenger kjærester. / De var ikke kjærester lenge.
- c) Vi har vært sammen lenger enn noen andre.
- d) De vil ikke lenger tenke på et liv i byen. De blir på landet.
- e) De skal ikke lenger ha tenkt på å flytte til byen. = tvil
- f) De ville ikke lenger tro på det folk sa. /
- g) De ville ikke lenger ha ønsket å bo på landet om det ikke var for at mannen fikk et fantastisk jobbtilbud i byen.

Lenge siden:

- a) Det er lenge siden jeg har sett deg!
- b) Nå var det lenge siden du hadde vært her.
- c) Det skal ha vært lenge siden han var der forrige gang.

For lenge siden:

- a) Han kom hjem for lenge siden.
- b) Han hadde kommet hjem for lenge siden, men ingen hadde hørt ham.
- c) Han skal ha kommet hjem for lenge siden, men de kan likevel ikke finne ham.

- d) Han skulle ha kommet hjem for lenge siden, men det ser ikke ut til at han har kommet.

Framover:

- a) Framover drar vi på fjellet kun på vinteren.
b) Framover skal vi kun dra på fjellet om vinteren.

Nå for tiden:

- a) Nå for tiden er det mange som blir smittet. (Nå for tiden = i vår aktuelle, moderne virkelighet – men brukt om *generelle* forhold)
b) Nå for tiden har det vært mange tilfeller av sykdomsutbrudd.
c) Nå for tiden vil ingen ta ansvar for andre enn seg selv.

Nå til dags (= nå for tiden)

- a) Nå til dags er det mange som er ensomme. (Feil: Nå til dags er det vanskelig å finne billige jordbær. Denne setningen har ikke et generelt nok innhold.)
b) Nå til dags har det vært vanskelig å finne nok arbeidskraft innen helsesektoren.
c) Nå til dags vil mange flytte ut av byen og bo i kollektiv på landet.

I våre dager (= nå for tiden; nå til dags):

- a) I våre dager er det vanskelig å kjøpe leilighet. (Feil: I våre dager tar mange trikken til Storo. Dette er ikke generelt nok.)
b) I våre dager har vi hatt store problemer med å rekruttere nok helsepersonell.
c) I våre dager vil mange oppleve frykt for framtiden. (Feil: I våre dager vil mange se den siste Pixar-filmen fra Disney.)

I disse dager:

- a) I disse dager tar mange trikken til Storo.
b) I disse dager har det vært lett å finne billige jordbær.
c) I disse dager vil nok mange se den siste Pixar-filmen fra Disney.
d) I disse dager skal veldig mange ha sett den siste Pixar-filmen fra Disney.

Til dags dato (= fram til nå):

- a) Til dags dato er det ingen som har forstått hvordan Hamsun egentlig tenkte.
- b) Til dags dato har jeg ikke forstått hvordan min mor klarer å få gjort så mange ulike ting samtidig.

Innen:

- a) Han blir nok ferdig med arbeidet innen klokka 19.00.
- b) Han ble ferdig innen klokka 19.00 slik vi avtalte.
- c) Om han hadde blitt ferdig innen klokka 19.00, hadde problemet vært løst.
- d) Jeg skal gjøre denne oppgaven ferdig innen klokka 19.00.
- e) Han skal ha gjort leksene innen klokka 19.00.
- f) Hun skulle egentlig bli ferdig med alt sammen innen klokka 19.00, men det rakk hun ikke.
- g) Hun kunne ha rukket å vaske huset innen klokka 19.00, men istedenfor så hun på TV.

Fra og med:

- a) Grethe **leier** et lokale i Oslo fra og med 1. april.
- b) Grethe **skal leie** lokalet fra og med 1. april (mest naturlig).
- c) Grethe **skulle leie** et lokale fra og med 1. april, men dessverre gikk det ikke slik.
- d) Grethe **skulle ha leid** et lokale fra og med 1. april, men det var noe som skar seg.

Siden:

- a) Jeg har bodd her siden 2019.

Om tre dager:

- a) Jeg drar til Oslo om tre dager.
- b) Jeg skal dra til Oslo om tre dager.
- c) Hun skulle dra til Oslo om tre dager, og det gledet hun seg veldig til.

- d) Hun skulle ha dradd til Oslo om tre dager, men det ble umulig å reise pga. smittesituasjonen.

I tre dager:

- a) Jeg blir her i tre dager. Oppholdet mitt varer i tre dager.
- b) Hun har bodd hos dem i tre dager nå. Hun skal bo der i tre dager til.
- c) Hun bodde hos dem i tre dager.
- d) Hun hadde bodd hos dem i tre dager da hun plutselig fant ut at de ville hun skulle betale for oppholdet.
- e) Hun skal bo hos dem i tre dager.
- f) Hun skal ha bodd hos dem i tre dager før hun reiste videre.
- g) Hun kunne bo der i tre dager.
- h) Hun skulle ha bodd der i tre dager, men planen gikk i vasken.

Etter tre dager:

- a) Etter tre dager på den samme fjellhytta finner de ut at de vil vandre videre.
- b) Etter tre dager vandret de videre.
- c) Etter tre dager på vidda hadde de bestemt seg for å ta en tur til Spania.
- d) Etter tre dager vil de vandre videre.
- e) Etter tre dager på tur ville de slappe litt av.
- f) Etter tre dager med hard trening burde de ha slappet av litt, men de fortsatte hardkjøret.

Av og til:

- a) Av og til ønsker jeg bare å sitte helt stille uten å snakke.
- b) Av og til spiste hun kun vegansk mat.
- c) Av og til har hun følt seg ensom.
- d) Av og til hadde hun tenkt at hun kanskje burde flytte hjem igjen. Nå tenkte hun annerledes om den saken.
- e) Av og til vil hun nok lengte litt hjem.
- f) Av og til skal hun ha fått i seg litt for lite næring.

- g) Av og til kunne hun ha vært på forelesning, men hun droppet det hver gang.

Innimellom = av og til = til tider:

Så langt (= fram til nå):

- a) Så langt er det ikke noe nytt om situasjonen.
- b) Så langt har de ikke klart å få overblikk over situasjonen.
- c) Så langt skal de ha klart å ha overblikk over situasjonen.

Henimot sommeren (= når det nærmer seg sommeren):

- a) Henimot sommeren reiser vi til Polen.
- b) Henimot sommeren dro de til Polen (i fjor).
- c) Henimot sommeren har de tenkt å dra til Polen.
- d) Henimot sommeren skal de dra til Polen.
- e) Henimot sommeren hadde de tenkt å dra til Polen, men det gikk ikke slik de planla det.
- f) De skal ha dratt til Polen henimot sommeren.
- g) De skulle dra til Polen henimot sommeren, men de fikk det ikke til likevel.
- h) De skulle ha dratt til Polen henimot sommeren, men den planen gikk den veien høna sparker.

Over (= etter):

- a) Vi ser hverandre igjen over jul.
- b) De traff hverandre igjen like over nyttår. Da ble de veldig glade for å se hverandre.
- c) De har truffet hverandre like over påske hvert eneste år de siste årene.
- d) Om de hadde truffet hverandre over påske, hadde de kanskje funnet ut om de skulle fortsette forholdet.
- e) De skal treffe hverandre over sommeren.
- f) De skal ha truffet hverandre like over jul.
- g) De skulle treffe hverandre over 17-maihelga, men de fikk ikke tid likevel.

- h) De kunne ha truffet hverandre over sankthans-helga om hun hadde vært frisk, men hun ble dessverre syk.

Hele denne uka:

- a) Jeg er opptatt hele denne uka.
- b) Jeg har vært opptatt hele denne uka, og jeg er fortsatt opptatt.
- c) Om jeg hadde vært opptatt hele denne uka, hadde jeg ikke rukket å besøke deg.
- d) Han skal være opptatt hele denne uka.
- e) Han skal ha vært opptatt hele denne uka.
- f) Jeg skulle egentlig være opptatt hele denne uka, men plutselig fikk jeg mye ledig tid.
- g) Om jeg kunne ha hatt fri denne uka, ville jeg ha dratt på fjellet.

Den uka:

- a) Jeg var på jobben den uka da ulykken skjedde.
- b) Etter at jeg hadde vært på jobben den uka, skjedde det en ulykke.
- c) Det skal organiseres en stor fest den uka kongen kommer til byen.
- d) Det skal ha blitt satt fram dårlige kaker den uka kongen var på besøk.
- e) De skulle organisere alt så fint den uka da kongen skulle komme, men så fikk de en del utfordringer.
- f) Om de kunne ha organisert alt litt bedre den uka, ville folk ha vært litt mer fornøyde.

I dag morges:

- a) I dag morges følte jeg meg litt dårlig.
- b) Hadde han trent i dag morges, hadde han ikke orket å komme på jobb.
- c) I dag morges skal han ha trent i to timer. Men snakker han sant?
- d) I dag morges skulle jeg egentlig trene, men jeg følte meg ikke bra. Derfor trente jeg ikke.
- e) I dag morges skulle jeg ha trent, men jeg ombestemte meg.

I forgårs:

- a) I forgårs dro vi på en spennende tur.

- b) I forgårs hadde vi tenkt å dra på tur, men været ble så dårlig.
- c) I forgårs skal de ha hatt fest til langt utpå morgenvisten. Naboene hørte i hvert fall en del bråk fra leiligheten deres.
- d) I forgårs skulle de ha en stor fest. De trodde først de måtte avlyse pga. koronaviruset, men så fikk de gjennomført festen likevel.
- e) I forgårs skulle de ha hatt fest, men to av gjestene fikk påvist korona.

I overmorgen:

- a) I overmorgen tar vi bussen til hytta.
- b) I overmorgen skal vi ta bussen til hytta.
- c) I overmorgen skulle vi egentlig dra til hytta, men vi ble heller hjemme.
- d) I overmorgen kunne vi ha dratt til hytta, men det var mer behagelig å være hjemme i byen.

Om/på høsten:

- a) Om høsten er det fint å gå i skogen.
- b) Om høsten likte jeg å plukke tyttebær da jeg var liten.
- c) Om høsten har det alltid vært fint å gå i denne skogen, men nå er alle trærne hugget.
- d) Om høsten hadde det vært fint å være mer ute, men jobben min tvinger meg til å være mye inne.
- e) Om høsten skal han tidligere ha gått på jakt.
- f) Om høsten kunne de gå tur hver dag før. Men nå er de syke begge to.
- g) Om høsten kunne de ha jaktet på elg. Men nå har de ikke lenger sin jaktlisens.

I høst:

- a) I høst er det mange gode band som spiller på klubben.
- b) I høst var det mange som fikk korona. (Her viser man til den høsten som var – og som man er ferdig med.)
- c) I høst har vi opplevd at mange har ringt til krisetelefonen. (Det er fortsatt den samme høsten.)

- d) Om jeg hadde snakket litt oftere med henne i høst, hadde jeg kanskje forstått henne litt bedre. (Det er den samme høsten.)
- e) I høst skal vi lære oss mange nye ord. (Det er den samme høsten.)
- f) I høst skal han ha innsett at han måtte endre noe i livet sitt. (Det er den samme høsten.)
- g) I høst skulle han jobbe seks dager i uka. Men den planen gikk i vasken.
- h) I høst skulle han egentlig ha jobbet en hel del. Men det ble ikke slik. (Det er den samme høsten.)

Det kommer snart eksempler på bruk av disse tidsuttrykkene:

I løpet av:

Under:

Mens:

Imens:

Idet:

I det samme:

Med en gang:

Straks:

Nettopp:

Akkurat:

Umiddelbart:

På flyende flekken:

På røde rappen:

Fortere enn svint:

Før vi visste ordet av det:

Før vi fikk sukk for oss:

Sporenstreks:

I selvsamme stund:

I nuet:

Samtiden:

Datiden:

Nåtiden:

På en gang:

Iblant:

Samtidig:

I ett kjø:

I en fei:

Rettsom det var:

Både titt og ofte:

Støtt og stadig:

I samme slengen:

I hurten og sturten:

Hals over hode:

I hui og hast:

I hele det året:

I hele år:

Hele året:

I forrige uke:

På lørdag:

Til lørdag:

På tampen:

På slaget tolv:

Underveis:

Så smått om senn:

Litt etter litt:

For litt siden:

Om en liten stund:

Om litt:

Utpå ettermiddagen:

Fra tid til annen:

Nå og da:

Dann og vann:

Med jevne mellomrom:

Ved årsskiftet:

Til syvende og sist:

Siden tidenes morgen:

Til alle tider:

9 Velg riktig alternativ

1) Å be: Velg riktig alternativ

1. Hun bad så tynt for seg.

- a) Hun bad på en uhøflig måte.
- b) Hun bad så inderlig for seg.
- c) Hun bad med lav stemme.

2. Jeg lar meg ikke be to ganger.

- a) Det er lett å spørre meg om å gjøre noe.
- b) Jeg blir fornærmet når noen ber meg om å gjøre noe to ganger.
- c) Jeg blir generelt sliten av mas fra andre.

3. Hun sendte ham et bedende blikk.

- a) Med blikket ønsket hun å flørte med ham.
- b) Med blikket ønsket hun å virke uberørt.
- c) Med blikket ønsket hun å oppnå noe.

4. Han tar et ubønnhørlig farvel med henne.

- a) Han ber henne endre mening når han tar farvel med henne.
- b) Han er manipulerende i sitt farvel med henne.
- c) Han er hard når han tar farvel med henne.

5. De går i forbønn for henne.

- a) De ber til Gud for henne.
- b) De ber en kort bønn før de ber en annen bønn.
- c) De går inn i et spesielt bønnerom for å be for henne.

6. Hun spurte bønnlig om å få være med på turen.

- a) Hun bad inntrengende om få være med på turen.
- b) Hun bad på en kravstor måte om å få være med på turen.
- c) Hun maste hull i hodet på oss om å få være med på turen.

2) Å binde: Velg riktig alternativ

1. Hvorfor går hun med bind for øynene?

- a) Hvorfor ser hun så dårlig?
- b) Hvorfor er hun så mistroisk?
- c) Hvorfor har hun noe bundet foran øynene?

2. Er denne avtalen bindende?

- a) Er denne avtalen helt forpliktende?
- b) Er denne avtalen helt uforpliktende?
- c) Er denne avtalen noe lureri?

3. Hun føler seg bundet på hender og føtter.

- a) Hun har et tau rundt hendene og føttene.
- b) Hun føler at hun ikke har noen mulighet til å styre ting selv.
- c) Hun føler seg truet av andre.

4. Hva skal du gjøre med bindersens?

- a) Jeg skal klype bindersens fast på papiret.
- b) Jeg skal feste bindersens fast på papiret.
- c) Jeg skal kneppe bindersens fast på papiret.

5. Hun føler seg så bundet.

- a) Hun føler seg mishandlet.

- b) Hun føler seg innesperret.
- c) Hun føler seg maktesløs.

6. Det er et sterkt bånd mellom dem.

- a) De kjenner tiltrekning til hverandre.
- b) De føler seg knyttet sammen.
- c) De har motstridende følelser for hverandre.

7. Hvis avtalen er bindende, så kan vi si at ...

- a) bordet fanger
- b) du sitter i saksa
- c) du har blitt lurt

8. Hun måtte binde seg for to år.

- a) Hun måtte være gift i to år.
- b) Hun måtte holde en avtale i to år.
- c) Hun måtte gjøre det de andre ville i to år.

3) Å bite: Velg riktig alternativ

1. Hvorfor har du et bitt i armen?

- a) Hvorfor har du dette merket på armen?
- b) Hvorfor har du bitt deg i armen?
- c) Hvorfor har du et arr på armen?

2. Han er en grinebiter.

- a) Han gråter ofte.
- b) Han får andre til å gråte.
- c) Han er gretten.

3. Dette landskapet er værbit.

- a) I dette landskapet er det nesten alltid dårlig vær.
- b) I dette landskapet kan man se spor av all slags vær.
- c) I dette landskapet har stormen bitt fra seg og ødelagt mye.

4. Hun svarer med bitende kommentarer.

- a) Hun svarer med nølende kommentarer.
- b) Hun svarer med svevende kommentarer.
- c) Hun svarer med sarkastiske kommentarer.

5. Tror du han vil bite på kroken?

- a) Tror du vi klarer å lure ham?
- b) Tror du han kan bli skadet?
- c) Tror du han vil forsøke å lure seg unna?

6. Alderen biter ikke på henne.

- a) Alderen tar ikke på henne.
- b) Alderen er ikke til å stoppe.
- c) Alderen sitter i huden hennes.

7. Hun beit fra seg.

- a) Hun slo tilbake med hånden.
- b) Hun tok igjen.
- c) Hun dro.

8. De måtte bite i det sure eplet.

- a) De måtte gjøre det de helst ikke ville.
- b) De måtte akseptere skjebnen.
- c) De måtte bite tennene sammen.

4) Å bli: Velg riktig alternativ

1. Hvorfor ble du så rystet?

- a) Hvorfor ble du så forferdelig?
- b) Hvorfor ble du så obsternasig?
- c) Hvorfor ble du så forferdet?

2. Nå må jeg simpelthen bli av med noe av skrotet.

- a) Nå må jeg simpelthen gjemme bort noe av skrotet.
- b) Nå må jeg simpelthen vrake noe av skrotet.
- c) Nå må jeg simpelthen utvelge noe av skrotet.

3. Hvordan har jorda blitt til?

- a) Hvordan har jorda blitt oppfunnet?
- b) Hvordan har jorda blitt slik den er?
- c) Hvordan har jorda oppstått?

4. Har turistene blitt berget ned fra den smale fjellhyllen?

- a) Har turistene blitt brakt i sikkerhet ned fra den smale fjellhyllen?
- b) Har turistene blitt flyttet ned fra den smale fjellhyllen?
- c) Har turistene blitt sendt ned fra den smale fjellhyllen?

5. I går ble jeg tatt på senga.

- a) I går forsov jeg meg.
- b) I går ble jeg overrumplet.
- c) I går ble jeg lurt.

6. Er det sant at han har blitt sparket?

- a) Er det sant at han har blitt slått?
- b) Er det sant at han har fått fyken?
- c) Er det sant at han har blitt mishandlet?

7. Hvor har den lille luringen blitt av nå, da?

- a) Hvor har den lille luringen tatt veien nå, da?
- b) Hvor har den lille luringen gått seg vill nå, da?
- c) Hvor har den lille luringen lagt seg nå, da?

8. Han har blitt helt rabiatt.

- a) Han har gått helt fra konseptene.
- b) Han har blitt så kontrollerende.
- c) Han har blitt så slem.

9. Hun har blitt utsatt for diskriminering på jobben.

- a) Hun har blitt hetset på jobben.
- b) Hun har blitt kritisert på jobben.
- c) Hun har blitt vraket på jobben.

10. Ingen ønsker å bli tatt på fersken.

- a) Ingen ønsker å møte seg selv i døra.
- b) Ingen ønsker å bli avslørt i gjerningsøyeblikket.
- c) Ingen ønsker å bli tatt for å gjøre en kriminell gjerning.

5) Å dra: Velg riktig alternativ

1. Hun føler hun må dra lasset hele tiden.

- a) Hun føler hun blir lastet for alt hele tiden.

- b) Hun føler hun er den som er mest stresset hele tiden.
- c) Hun føler det er hun som må bære de tyngste byrdene hele tiden.

2. Han begynner å dra på årene nå.

- a) Han starter med å ro nå.
- b) Han har fått mange rynker nå.
- c) Han begynner å eldes.

3. Hun dro kjensel på ham.

- a) Hun fikk lyst til å bli kjent med ham.
- b) Hun kjente ham igjen.
- c) Hun kjente en ubehagelig følelse da hun så ham.

4. Hal i og dra!

- a) Dytt!
- b) Puff!
- c) Ta i!

5. Hun dro til en av guttene i ansiktet.

- a) Hun smeikte en av guttene i ansiktet.
- b) Hun smalt til en av guttene i ansiktet.
- c) Hun klapset en av guttene i ansiktet.

6. Møtet dro ut.

- a) Møtet varte lenge.
- b) Møtet ble utsatt.
- c) Møtet ble tatt ut av kalenderen.

7. Eks-kjæresten kan dra dit pepperen gror.

- a) Eks-kjæresten får klare seg selv nå.
- b) Eks-kjæresten kan dyrke sine egne grønnsaker framover.

c) Eks-kjæresten kan pelle seg av gårde.

8. Hun dro på det da hun ble bedt om å avgi forklaring.

- a) Hun overdrev da hun ble bedt om å avgi forklaring.
- b) Hun holdt litt igjen da hun ble bedt om å avgi forklaring.
- c) Hun skjønnet det da hun ble bedt om å avgi forklaring.

9. Utsagnet ble dradd i tvil.

- a) Utsagnet ble overhodet ikke trodd på.
- b) Utsagnet var utvilsomt sant.
- c) Man følte skepsis mot det som ble sagt.

10. Hvorfor drar du på så mye alene?

- a) Hvorfor er du så bekymret?
- b) Hvorfor aksepterer du å ta det hele og fulle ansvaret for alt?
- c) Hvorfor trekker du med deg så mye alene?

11. Hun dro på det ene beinet.

- a) Hun slo det ene beinet.
- b) Hun haltet på ett bein.
- c) Hun slang med det ene beinet.

12. Har du dradd lærdom ut av dine feil?

- a) Har du fått svi nå på grunn av dine feil?
- b) Er du klok av skade nå?
- c) Har du forstått at det du gjør, er feil?

6) Å drive: Velg riktig alternativ

1. Nå har sønnen min drevet dank i et halvt år.

- a) Nå har sønnen min følt seg slapp i et halvt år.
- b) Nå har sønnen min tatt det kuli i et halvt år.
- c) Nå har sønnen min gått i lediggang i et halvt år.

2. Hun følte de drev gjøn med henne.

- a) Hun følte at de baksnakket henne.
- b) Hun følte de narret henne.
- c) Hun følte at de hermet etter henne.

3. Datteren hans har drevet det langt.

- a) Datteren hans har overgått seg selv.
- b) Datteren hans har utført bragder.
- c) Datteren hans har gått over streken.

4. Elevene ble drevet hardt.

- a) Elevene ble presset i stor grad.
- b) Elevene drev på med mange ting.
- c) Elevene ble motivert i stor grad.

5. Ungdommen drev omkring i området.

- a) Ungdommen svømte omkring i området.
- b) Ungdommen hang og slang omkring i området.
- c) Ungdommen spurtet omkring i området.

6. Det ser ut til at uværet driver over nå.

- a) Det ser ut til at uværet nærmer seg oss nå.
- b) Det ser ut til at uværet fjerner seg fra oss nå.

c) Det ser ut til at det brygger opp til uvær.

7. Kvinner og barn ble drevet på flukt.

- a) Kvinner og barn ble fulgt nøye med på.
- b) Kvinner og barn ble jaktet på.
- c) Kvinner og barn ble jaget av gårde.

8. Hvorfor må drive meg til vanvidd?

- a) Hvorfor må du få meg til å klikke?
- b) Hvorfor må du få meg til å se sprø ut?
- c) Hvorfor må du lokke fram angsten i meg?

9. Hva driver du med?

- a) Hva sysler du med?
- b) Hva pusler du?
- c) Hva rasler du med?

10. Hva driver du på med?

- a) Hva er dine daglige gjøremål?
- b) Hva er ditt mål i hverdagen?
- c) Hva stresser du for?

11. Hvorfor må den mannen alltid drive det for langt?

- a) Hvorfor må den mannen alltid ha en finger med i spillet?
- b) Hvorfor må den mannen alltid være best?
- c) Hvorfor må den mannen alltid krysse grenser?

7) Å falle: Velg riktig alternativ

1. Alt står og faller med din stemme.

- a) Din stemme vil få alt til å mislykkes.
- b) Din stemme vil avgjøre alt.
- c) Din stemme vil være interessant for mange.

2. Tiden hos svigermoren falt ham lang.

- a) Han følte det varte og rakk hos svigermoren.
- b) Det var lenge siden han hadde vært hos svigermoren.
- c) Han følte tiden hos svigermoren var en plage.

3. Det falt meg virkelig ikke inn at du var redd.

- a) Jeg kom virkelig ikke på at du var redd.
- b) Det virket usannsynlig at du var redd.
- c) Det kom som en bombe at du var redd.

4. Jeg føler at alle mine ideer faller i fisk.

- a) Jeg føler at alle mine ideer strander.
- b) Jeg føler at alle mine ideer blir snappet opp av andre.
- c) Jeg føler at alle mine ideer blir snust opp og tatt av andre.

5. Hun sa at han hadde falt i synd.

- a) Hun sa det var synd han hadde falt.
- b) Hun sa han hadde kommet til å synde.
- c) Hun sa han hadde oppsøkt synden.

6. De falt for fristelsen i den store butikken.

- a) De kjempet mot fristelsen i den store butikken.
- b) De bukket under i den store butikken.

c) De klarte ikke å stå imot fristelsen i den store butikken.

7. Er det sant at hun har falt fra?

- a) Er det sant at hun er en frafallen?
- b) Er det sant at hun er død?
- c) Er det sant at hun har vendt seg bort fra oss?

8. De gode forslagene falt til jorden.

- a) De gode forslagene ga ikke resultater.
- b) De gode forslagene ble avvist.
- c) De gode forslagene ble fordømt.

9. Ordene hans falt i god jord.

- a) Ordene hans ble godtatt.
- b) Ordene hans ble tatt godt imot.
- c) Ordene hans ble repetert av mange andre.

10. Talen hennes falt på steingrunn.

- a) Talen hennes fikk ikke gehør.
- b) Talen hennes var usammenhengende.
- c) Talen hennes holdt ikke mål.

8) Å være: Velg riktig alternativ

1. Kan du være av med et par hundrelapper?

- a. Kan du dra av sted med et par hundrelapper?
- b. Kan du bruke et par hundrelapper?
- c. Kan du avse et par hundrelapper?

2. Hun er et forkjælt barn.

- a. Hun er et høyt elsket barn.
- b. Hun er et bortskjemt barn.
- c. Hun er et barn som får for mye kjærlighet.

3. Hun er en myk trafikant.

- a. Hun er en flink sjåfør.
- b. Hun sykler.
- c. Hun er litt redd for å kjøre.

4. De er godt utrustet.

- a. De er godt oppe i årene nå.
- b. De er godt utstyrt.
- c. De er godt trent.

5. Det er hevet over tvil at hun er godt likt.

- a. Det er tvilsomt at hun er godt likt.
- b. Det er ingen tvil om at hun er godt likt.
- c. Det er uvisst om hun er godt likt.

6. Hvorfor er du på gråten?

- a. Hvorfor strigråter du?
- b. Hvorfor sipper du?
- c. Hvorfor er du i ferd med å gråte?

7. Det er viktig å være skodd etter føret.

- a. Det er viktig å ha piggdekk.
- b. Det er viktig å ha gode sko.
- c. Det er viktig å ha passende dekk eller sko.

8. Hun er veldig snakkesalig.

- a. Hun bruker for mange ord når hun snakker.
- b. Hun elsker å snakke.
- c. Hun snakker usammenhengende.

9. Er du stemt for å ta deg en tur?

- a. Har du innstilt på å ta deg en tur?
- b. Har du sagt at du vil ta deg en tur?
- c. Er du nødt til å ta deg en tur?

10 Verbtider og verbformer

1) Sett inn verbet i perfektum. Lag riktig ordstilling.

1. Han (legge an på noen – ikke) _____ i det siste.
2. Hvor mange bukser (du – legge av) _____ til kunder i løpet av den siste uken?
3. Jeg synes (du – legge i seg – virkelig) _____ i det siste.
4. Er det sant at (omsider – han – legge inn årene) _____?
5. Hvorfor (legge ned – de – egentlig) _____ bedriften?
6. Magnus Carlsen protesterer fordi (legge om spillereglene – faktisk – arrangøren) _____.

2) Sett inn verbet i preteritum. Lag riktig ordstilling.

1. I fjor (legge opp – omsider – han) _____.
2. Før (legge opp maskene – hun) _____ på genseren, hadde hun bestemt alle farger.
3. (legge opp til – arrangøren – virkelig) _____ et stort show.
4. Det (legge press på – henne – virkelig) _____ av toppledelsen.
5. I forrige måned (legge seg – de – ofte) _____ altfor sent.
6. Hun følte at (legge seg borti – han – dessverre) _____ saker som ikke vedkom ham.
7. I går kveld (legge seg imellom – mannen hennes – faktisk) _____ to berusede personer som slåss.

8. Først (de – legge seg opp mange penger) _____. Så dro de jorda rundt tre ganger.
9. Hvorfor (legge til seg uvanen – egentlig – hun) _____ med å spise midt på natta?
10. For flere århundrer siden (erobrerne – legge under seg) _____ store territorier.
11. På konferansen (legge ut om – hun – faktisk – sine tanker) _____ for store og viktige personer med makt.
12. I går på klassens time (legge ut om – elevene – endelig) _____ de tingene som hadde vært vanskelige.
13. I klassens time (legge vekt på – det – virkelig) _____ at var nødvendig med en endring.
14. (legge ut – du – faktisk) _____ for din ekskone da (dere – spise) _____ i går?

3) Sett inn verbene i preteritum eller perfektum.

1. Hvorfor (ikke – du – rekke) _____ bussen i går?
2. Hvorfor (de – bryte – forholdet – allerede) _____?
(de – sammen – nettopp – bli – ikke) _____?
3. Jeg føler at (bære – ansvaret – for lenge – nå – jeg) _____.
4. De skadde (bringe – heldigvis – raskt) _____ til sykehuset etter ulykken.
5. Hunden (binde – utenfor butikken) _____ klokka 16.00. Noen minutter senere (den – dessverre – forsvinne) _____.
6. Bladene (fyke – i luften – virkelig) _____ hele denne høsten.
7. Bladene (fly – i vinden – faktisk) _____ hele den høsten.
8. Hva (dere – drive – med – egentlig) _____ da (dere – være) _____ på Maldivene?
9. (skjære – over – alle – bånd – de) _____ til hverandre?

10. Hvorfor (forholdet – deres – ryke) _____?
11. Hun (dokumentet – rive – faktisk) _____ i biter da (forstå – hun – omsider) _____ at hun hadde blitt lurt.
12. De (nyte – en overdådig – middag) _____ på balkongen i ettermiddag.
13. De (smyge – seg – omkring) _____ i mange timer nå.
14. Katten (smette – raskt – jo) _____ inn i klesskapet like før (komme – hun) _____ hjem fra jobb klokka ti.
15. Nå er det tid for å møte det som er vanskelig. I lang tid (skyve – du – nok) _____ tankene bort fra alle de vonde opplevelsene.
16. I går kveld (hive – hun – faktisk) _____ alt det gamle tøyet.
17. Glasset (glippe – ut – av) _____ hendene hennes da (drikke – hun) _____ melk i går kveld.
18. Da (stige – hun) _____ opp på podiet for å holde talen, (hun – snuble – dessverre) _____ i noen kabler.
19. Hvorfor (barna – springe) _____ så raskt ut av klasserommet da (ringe – klokka) _____?

4) Sett inn verbene i preteritum eller perfektum. Lag riktig ordstilling.

1. (ikke – jeg – be – deg) _____ om hjelp mange ganger i det siste.
2. Hvorfor (skjære – potetene – du – ikke) _____ i går slik (be – deg – om – jeg – jo) _____ flere ganger nå?
3. Altfor ofte (du – skyve – bort) _____ tankene om det vonde som (inntreff) _____ i fjor høst.
4. Hvorfor (skyve – du – egentlig) _____ inn den skuffen da (male – du – kommoden) _____? Nå (sette – seg – fast – den – ordentlig) _____.

5. I det siste (rekke – du – ikke) _____ det du skulle ha gjort. Hva (du – tenke – egentlig) _____ å gjøre med denne situasjonen?
6. Tordenen (skrelle – høyløst – jo) _____ over hodene våre da (sitte – vi – i – campingvogna) _____. Dattera mi (skjelve – litt – faktisk) _____, men (gå – det – jo) _____ fort over.
7. Hun (briste – i – gråt – ut – virkelig) _____ da (få – vite – hun) _____ om flommen i Tyskland.
8. (avtalen – du – mange ganger – bryte – faktisk) _____ nå. Min tålmodighet (ta – slutt) _____.
9. (fryse – dere) _____ da (på ferie – være – dere) _____? Eller (forgå – dere) _____ av varme?
10. (hanen – da – gale – den andre gangen) _____, (huske – Peter – faktisk) _____ hva Jesus hadde sagt til ham.

5) Sett inn verbet i 2. futurum. Lag riktig ordstilling.

Du skal bruke «skal» som hjelpeverb når setningen uttrykker tvil – og når setningen uttrykker at noe skal være ferdig før noe annet i framtiden. I andre tilfeller kan du bruke alle de modale hjelpeverbene.

1. Vi (sette poteter) _____ innen juni er omme.
2. Min mor (sette på potene) _____ før klokka to.
3. Den ene eleven (sette utenfor – Per) _____ i går.
4. Din søster (sette fast) _____ av eksaminator på eksamen.
5. Ungene (sette huset på ende – visst) _____ der hjemme.
6. Det (sette seg verk og betennelse – visst) _____ i såret.
7. Innen neste år (politikerne – sette folk i arbeid) _____

- _____.
8. Dattera hans (sette i bevegelse – himmel og jord) _____
_____ fordi hun ikke ville legge seg.
 9. Den eldre damen (sette i sving – sykepleierne) _____ på
eldresenteret.
 10. Vi (sette opp huset vårt) _____ innen utgangen av
oktober.
 11. Naboen (sette meg over) _____ til den andre
siden av elva innen klokka fem.
 12. Den kriminelle gjengen (sette hunden – visst) _____ på
de redde guttene.
 13. Min mor (sette inn – visst) _____ den gamle
bordplata med fett.
 14. Eiendommen (å sette til fem millioner – visstnok) _____
 15. _____ av takstmannen.
 16. Teaterstykket (bli satt opp) _____ i
fjor sommer av kommunen.
 17. Høyblokken i Kristiansand (å sette fyr på) _____ av
noen som skyldte penger til noen i blokka.
 18. Idrettsutøveren (brekke) _____ to ribbein under øvelsen.
 19. (politikeren – ha) _____ noen svin på skogen?
 20. (statsministeren – bryte) _____ reglementet?
 21. (rektoren – drikke) _____ opp all brusen til elevene
på skolen?

6) Bruk 2. kondisjonalis og preteritum. Lag riktig ordstilling.

å sitte – sitter – satt – har sittet

1. Hun (sitte med armene i kors – egentlig) _____, men (klare – ikke – hun – aldri) _____ å sitte stille.
2. De (sitte på mye penger – faktisk) _____, men (dessverre – tape – de) _____ alt på pengespill.
3. Hele klassen (visstnok – sitte på nåler) _____ da de ventet på resultatene fra konkurransen de var med i.
4. Tyvene (å sitte i saksa) _____ av politiet i går ettermiddag.
5. Nå (de – sitte fint i det – virkelig) _____, men istedenfor (de – sitte – dessverre) _____ med skjegget i postkassa.
6. To av elevene i klassen (sitte igjen – egentlig) _____ på skolen fordi de kastet snøball på rektor, men (kaldt – være – det – for) _____
7. _____ til at de kunne være på skolen den dagen.

7) Sett inn verbet i pluskvamperfektum. Lag riktig ordstilling.

1. Elevene (ligge over – jo) _____ på en skole i en stor gymsal. Derfor var alle veldig trøtte.
2. Foreldrene hadde blitt gjort oppmerksomme på at sønnen deres (ligge etter – faktisk) _____ i matte i over et halvt år.
3. Det var mange faktorer som (ligge til grunn for – jo) _____ den plutselige bestemmelsen.
4. Han følte at (ligge ned – han) _____ i lange tider. Derfor var det vanskelig å reise seg igjen.
5. Prisene (ligge på) _____ 10 kroner per stk. en lang stund. Nå ble det prisøkning.
6. Hele året (ligge godt an – hun – faktisk) _____. Nå hadde hun gått ned to karakterer.
7. Matematikk (ligge for ham) _____ helt siden han var tre år.

8. Huset (ligge fint til) _____ om det ikke hadde vært for den store høyblokka som sto rett bak.
9. De pestsyke menneskene (ligge på dødsleiet – dessverre) _____
10. _____ i flere måneder. Da hjelpen kom, var det for sent.

8) Bøy verbene i riktig tid. Lag riktig ordstilling.

1. Soldatene (**stride** – i **frontlinjen** – de siste 10 dagene) _____, og nå (kreftene – begynne – visstnok) _____ å **ebbe ut**. Forsterkninger (være – absolutt – nødvendig) _____.
2. **Ved Bibelen** (han – **sverge** – faktisk) _____ i forrige uke da (bli tatt i ed – han – av – domstolen) _____. Når (**bli tatt i ed** – man) _____, (man – gi) _____ en høytidelig erklæring om at (man – kun – sannheten – fortelle) _____.
3. Er uhellet ute? (få – **et svidd belegg** – du) _____ etter (lage maten) _____? Da (det – gjelde – være forsiktig – generelt) _____ sånn at (bli – ikke – det) _____ **riper** i bunnen av kjelen.
4. Årets branner (svi av – faktisk) _____ store skogområder – og tidligere boområder (**legge øde**) _____ av de tragiske brannene.
5. Hvor mange sauer (du – telle – faktisk) _____ i går da (få sove – ikke – du) _____?
6. Alle disse menneskene som (faktisk – tigge) _____ om hjelp på gata i går, (være – i dag – merkelig nok) _____ borte **som dugg for solen**. Hvor (bli av – alle sammen – de) _____?
7. Alle elevene (**vri hjernen**) _____ under matteprøven i dag, men (bli avlyst – alt sammen – faktisk) _____ på grunn av korona.
8. Om (ha matteprøven – elevene) _____ i dag, (vri hjernen – de) _____ i stor grad. Men de fikk ingen matteprøve.

9. Da (vri om – nøkkelen – hun – endelig) _____ til sin nye leilighet i går kveld, (kjenne – hun) _____ hvordan (en indre jubel – presse seg fram) _____. Hun kjente hvordan (det – en indre jubel – presse seg fram) _____. Hun kjente (en indre jubel – presse seg fram) _____.
10. Vaskekonene (vri opp – faktisk) _____ alt det våte tøyet i går kveld. Det var slitsomt (vri) _____ tøyet, men (ha – de – virkelig – sterke hender) _____.
11. På søndag (tre bjørner – jage – dessverre) _____ av politiet til (utmattelse – av – død – de) _____.
12. Ett av fem barn (oppleve – har – dessverre) _____ (klype – **lugge – klapse** – eller) _____ av sine foreldre i løpet av sin barndom.
13. At (alle barna – klyve – faktisk – i går) _____ opp i treet på 15 sekunder, (imponerende – være) _____, (rektoren – synes) _____.
14. Hun (kvele – nesten) _____ av å være i rommet som (så mye – røyk – ha) _____.
15. Det er (slik – dessverre – at – lufta – lekket) _____ ut av luftballongen i fem minutter nå, så (være – nå – nesten – ikke – det) _____ luft igjen.
16. Den umulige hunden som (lyde – ikke – sin eier) _____ noen gang, (samtidig – være – veldig sjarmerende) _____.
17. I går (nyse – så kraftig – han – faktisk) _____ at (nesten – brette – jo – han – et **ribbein**) _____. At (mulig – være – det) _____!
18. (nylig – en buss – skli) _____ av veien. Ulykken (bekrefte – ikke) _____ av politiet ennå.
19. Jeg (skli ut – nok) _____ om du (hjelpe meg – ikke) _____. Takk for (hjelpe – meg – du) _____ da (trenge – hjelp – jeg) _____!

20. (nå – du – skryte) _____ så mye i det siste at (**bli – helt ør – i – hodet**) _____ av deg og dine **røverhistorier**.
21. Du er **som** (på – mor – din – **snyte – ut – av – nesa**) _____!
22. Hele formuen hennes (**spre – for alle vinder**) _____ da en **svindler** (i familie – gifte seg – inn) _____.
23. Smitten (spre seg – nå – dessverre) _____ utover hele landet. Ingen (kommune) _____ får (slippe fri) _____.
24. Etter at den lille (gutt – spre glede – hos de eldre) _____ på sykehjemmet, (han – hjem – dra) _____ til foreldrene for å spise mat. Han var en ekte **gledesspreder**.

Vokabularliste til oppgave 8

stride (ureg.) i frontlinjen:

ebbe (v1) ut:

sverge (ureg.) ved Bibelen:

bli tatt i ed:

et svidd belegg:

ripe (m/f):

legge (ureg.) øde:

være / bli borte som dugg for solen:

vri (ureg. / v4) hjernen:

lugge (v1):

klapse (v1):

ribbein (n):

bli helt ør i hodet:

røverhistorie (m):

være som snytt ut av nesa på noen: likne veldig på noen

spre (v4, ureg.) for alle vinder:

gledesspreder (m):

9) Bøy verbene i riktig tid. Lag riktig ordstilling.

1. Hver morgen (ta – jeg) _____ bussen til byen. Bussen (være) _____ alltid stappfull av **gretne** mennesker.
2. Nå (følge) _____ jeg med på nettkurset til Cecilie.
3. Til lørdag (bli) _____ det sikkert fint vær.
4. I går (dra) _____ min far til Kreta. Han (synes) _____ det (være) _____ spennende å fly over Middelhavet.
5. Hvis jeg (være) _____ deg, ville jeg ikke ha tatt det grunnkurset.
6. Jeg må si at du (være) _____ spesielt fin i kveld!
7. Å, maten (være) _____ så god! Skål!
8. Hvor (være – du – egentlig) _____ i hele dag?
9. Jeg (aldri noensinne – være) _____ i Asia.
10. (være – du – ikke) _____ i Asia? Der (være – jeg) _____ mange ganger. Jeg (faktisk – i fjor – være – der) _____ sist gang.
11. Etter at (vaske klær – dere) _____, må dere støvsuge.
12. Etter at (vi – spise) _____, gikk vi på byen.
13. Hvis (være – rik – jeg) _____, ville jeg ha gitt penger til kampen mot kreft.
14. Jeg (reise) _____ til Madrid på lørdag.
15. Hun (være) _____ her et sted, men jeg er usikker.
16. De (levere) _____ oppgaven innen 10. november.
17. Soldatene (skyte) _____ uskyldige mennesker, men dette har ikke blitt bekreftet.
18. I går (jeg – egentlig – gå på kino) _____ med en god venn, men vennen min ble plutselig syk.

19. Ulven (leve – i store flokker) _____ i skogene, men det er ikke mulig med den rovdyrpolitikken vi har i dag.

20. Hvis jeg var deg, (reise – jeg) _____ jorden rundt.

Ordliste til oppgave 9

gretten (adj.):

10) Bøy verbene i riktig tid. Lag riktig ordstilling.

1. Hvis (ikke – du – være) _____ min kone, (vite – jeg – ikke) _____ hva (gjøre – jeg) _____.
2. (du – ikke – redde – meg) _____ den dagen (være – jeg) _____ i havsnød, (leve – jeg – ikke) _____ i dag.
3. (han – komme bort – til meg – ikke) _____ da (trenge – hjelp – jeg – virkelig) _____, (være – ikke – jeg) _____ den (være – i dag – jeg) _____.

4. (mine foreldre – tvinge meg – ikke) _____ til å studere da (være – jeg – yngre) _____, (få seg - utdannelse – jeg – nok – ikke) _____ i det hele tatt.
5. Hvis (mine foreldre – tvinge meg – ikke) _____ til å studere på den tiden, (være annerledes – nok – alt) _____ i dag.
6. (være – jeg – deg) _____, (virkelig – jeg – gjøre – alt – annerledes) _____.
7. (stå på ski – du) _____, (være – lettere – for meg – jo – lære) _____ å bli god på ski selv.
8. (bryte – han – ikke – avtalen) _____, (skje – dette – ikke) _____.
9. (fikse – telefonen – min – jeg – egentlig) _____ i dag, men (for knapp – tiden – bli – dessverre) _____.
10. (gjøre – mye – jeg – i går) _____, og (faktisk – det meste – få gjort – jeg) _____.
11. (gjøre – mye – jeg – i går) _____, men (faktisk – ikke - gjøre – få gjort – jeg – noe som helst) _____.
12. Hvorfor (støtte – ikke – meg – du – egentlig – litt mer) _____ i hverdagen siden (jo – du – muligheten – ha) _____?
13. Først (reise – de – til – vel – Mexico) _____ i fjor. Siden (de – dra til) _____ Egypt.
14. Siden (være – så kaldt – nå – ute – det) _____, (foretrekke – jeg – faktisk) _____ å være inne.
15. Etter at (gå ned – solen) _____, (det – mye kaldere – bli – virkelig) _____ på terrassen.
16. Etter at (vasket – alle gulvene – dere) _____, (mye koseligere – bli – det – virkelig) _____.
17. Først og fremst (de – lære – grunnleggende grammatikk) _____

_____ før (kunne – de – skrive) _____
_____ lange tekster.

18. Dessverre (finnes – før – det) _____ en del mennesker
som (kvakksalvere – operere som – faktisk) _____.

19. Her er det mange muligheter. For eksempel (du – velge – jo) _____
_____ å gå på skole i Bergen.

20. (være – kravstor – mindre – du) _____, (ha –
du – egentlig) _____ et lettere liv.

11 Bøy ordene i riktig form. Lag riktig ordstilling.

1) Bøy ordene i riktig form. Lag riktig ordstilling.

1. Hun spurte ham hvorfor (ikke - bringe - henne - han) _____ alle tingene (trenge - hun) _____ i går.
2. Hun anklaget ham for at (han - alltid - bryte) _____ avtaler like før (skulle - de - endelig) _____ møtes.
3. De lurte på når (egentlig - det - være - hun) _____ skulle komme.
4. Flere av (enkel - fabel) _____ som (fortelle - i går) _____ for alle (liten - barn) _____ som (sitte) _____ i salen, (falle) _____ i svært god (jord) _____.
5. I går (være - slik - det - jo) _____ at alle (barn - juble) _____ høyt da (komme - det - en tryllekunstner - virkelig) _____ til (skole) _____ deres.
6. Faktisk (jeg - tro) _____ nå at (du - burde - egentlig) _____ gå din (vei) _____. Du (være ønsket - ikke) _____ her mer. Jeg beklager.
7. På loppemarkedet i helga (det - være) _____ mange (skitten - møbel) _____ som (sette fram) _____. Noen (like - det - se - de) _____. Andre (på nesa - grine) _____.
8. Hvorfor (angripe - egentlig) _____ soldatene (fredelig) _____ sivilbefolkningen?
9. Hvem (det - være) _____ som (banke) _____ på min (dør) _____ nå?
10. Hvem (trampe) _____ på min (nyreparert - bro) _____ uten stans? Kan det være Bukkene Bruse?
11. La deg ikke (rive med) _____ av (reklame) _____ (makt) _____. Du (blende) _____ av triks, juks og (usannhet) _____.

12. Hvem (ta – du – for å være – egentlig – meg) _____? (du – stole – ikke) _____ på meg?
13. (henge med) _____! (følge på) _____! (være – ikke) _____ ei sinke!
14. La (prinsipp) _____ dine (fare) _____! (gruble – ikke) _____ for mye over det (kunne – du – ikke – det) _____ gjøre noe med!
15. (stå – ut – løpet) _____! (gi – ikke – deg) _____ før (fullføre – du) _____!
16. Kunne jeg (være) _____ i dine (sko) _____, ville jeg (gjøre) _____ mange ting på en helt (annen) _____ (måte) _____.
17. Nå har (aldri – jeg) _____ sett på (make) _____! Dette er virkelig det (underlig) _____ jeg noensinne (oppleve) _____.
18. Hvorfor (du – henge) _____ med (nebb) _____? Hvorfor (du – dra – egentlig) _____ på (geip) _____? Ikke (være – sur) _____! (skjerpe seg) _____!
19. Her er det nok noen som (trekke – i trådene) _____. Alt gikk som (smøre) _____. Det gikk (absolutt – jo – ikke) _____ å (skog) _____!
20. Til (slutt) _____ kom (rosin) _____ i (pølse) _____. Det (jo – være) _____ selveste (kronprinsesse) _____ Mette-Marit som (komme) _____!

2) Bøy ordene i riktig form. Lag riktig ordstilling.

- Den **aldrende** legen Isak skal reise tilbake til sitt (gammel – universitet) _____ i Lund for å markere at (være – det – faktisk) _____ femti år siden (han – ta) _____ doktorgraden.
- Etter (ha) _____ en opprivende drøm (han – beslutte – merkelig nok) _____ å kjøre (bil) _____ istedenfor (fly) _____ som (planlegge) _____.
- Med seg i bilen har han sin (svigerdatter) _____ som (nettopp – flytte) _____ fra Isaks sønn.

4. Hun anklager Isak for (være) _____ en følelseskald egoist så lenge (kjenne – hun – ham) _____. Stemmer det? (være – det – han – alltid – i så fall) _____?
5. Bilturen blir en bevissthetsreise hvor skillene mellom (drøm) _____ og (virkelighet) _____ **går i (oppløsning)** _____.
6. Noen (ung – **haiker**) _____ bringer (liv) _____ og (røre) _____ inn i (bil) _____.
7. Isak dagdrømmer om det som en gang (være) _____. Han drømmer om Sara, ungdomskjæresten, som til (slutt) _____ valgte Isaks (bror) _____.
8. (jeg – faktisk – gripe) _____ i går da (se – filmen – jeg – omsider) _____ som (lage) _____ av en genuint (dyktig) _____ (filmskaper) _____.
9. Nå (serien – komme – endelig) _____ med en helt ny (sesong) _____. (spenning) _____ er (stor) _____ – og til å ta og (føle) _____ på.
10. Vi **plukker opp (tråd)** _____ igjen i den (annen) _____ (sesong) _____.
11. Hvordan kan (hovedperson) _____ klare (skjerme) _____ sine (datter) _____ for alt det som (faktisk – skje) _____ rundt dem?
12. Henriette Steenstrup overbeviser som en dame med (enorm) _____ hjerte. Hun (ikke – faktisk – sky) _____ (konflikt) _____ generelt.
13. Hun **ender opp med** (svelge) _____ den ene (kamel) _____ etter (annen) _____ for (tekke) _____ dem rundt seg.
14. I filmen (rive – det) _____ opp i gamle (sår) _____ som kanskje (lege – ikke – ennå) _____.
15. Han har laget sin (ambisiøs – film) _____ til nå.
16. Gjævers (klok – manus) _____ og (behersket – regi) _____ gjør at filmen vekker både (harme) _____ og (oppgitthet) _____.
17. De holder sin (samisk – bakgrunn) _____ skjult.
18. Hun (tvinge) _____ til å ta et (vond – oppgjør) _____ med sin (samisk – identitet) _____ og gå (familie – tragedie) _____ nærmere etter i (søm) _____.

3) Bøy ordene i riktig form. Lag riktig ordstilling.

1. Tidligere i høst (kjenne – det) _____ at filmskaperen Von Trier (få – Parkinsons – dessverre) _____.
2. Von Trier har politisk ukorrekthet som ett av sine (fremst – våpen) _____.
3. De fem episodene treffer på en måte som gjør «Rikets Exodus» til en av (høst – stor) _____ og (morsom) _____ (seriebegivenhet) _____.
4. Vi får (gjensyn) _____ med flere (kjent – ansikt) _____, samt noen nye som åpenbart overtar funksjonene til de som (falle fra) _____.
5. Den første episoden starter med (genial – metagrep) _____.
6. I serien treffer vi en eldre dame som har kontakt med (ånd – rike) _____ og (faktisk – fornemme – hun) _____ at Rigshospitalet trenger hjelp.
7. Hun får seg derfor (innlegge) _____ på sykehuset ved hjelp av (portør) _____ Balder.
8. Dit (også – jo – komme) _____ (svensk – kirurg) _____ Helmer Jr.
9. Helmer Jr. (melde overgang – nettopp) _____ fra Karolinska Institutet i Sverige til Rigshospitalet.
10. Helmer Jr. skal lede avdelingen sammen med (konfliktsky) _____ overlegen Pontopidan.
11. Den som (nevne – først) _____ i filmen, er reservelegen.
12. Han skal måtte (kjempe) _____ mye mot en (slitsom) _____ aggressiv venn.
13. (slitsom, aggressiv) _____ vennen (ikke – muligens – vite) _____ sitt eget (bra) _____.
14. Karen kommer stadig (nær) _____ (bygning) _____ (stor) _____ (mysterium) _____.
15. (anmelder) _____ av (film) _____ kvier seg for å si at Von Trier kopierer seg selv.

16. Filmen er (frisk) _____ og (freidig) _____ (utføre) _____.
17. «Rikets Exodus» kommenterer noen av (samtid) _____ (strømning) _____.
18. (kjærlig) _____ kjeklingen mellom dansker og svensker (skildre) _____ med vidd og brodd.
19. Serien holder koken _____. Den er konstant (treffsikker) _____ og syrlig.
Ingen hemmeligheter bør (røpe) _____ her. 😊
20. De står ikke tilbake _____ en bedre middag.
21. Dette er den (krass) _____ komedien jeg noensinne (se) _____.
22. Publikum (humre) _____ under hele filmpremieren på fredag.
23. Gjennom kranlene deres (avdekke) _____ ulike (syn) _____ på penger.
Kranlene deres (avdekke) _____ ulike (vis) _____ å tenke _____ penger.
24. Vi trodde vi så (syn) _____. Vi trodde det var et synsbedrag.
25. Jeg oppførte meg slik jeg gjorde for syns _____.

12 Uttrykk med utvalgte ord

1) Uttrykk med ordet *tid*

1. La henne få tid på seg.
→ Gi henne lov til å bruke den tiden hun trenger.
2. Du må ta tiden til hjelp.
→ Du må bruke tiden til å løse problemene dine.
3. Alt tar sin tid.
→ Ting skjer ikke med en gang.
4. Ta deg god tid.
→ Bruk den tiden du trenger. Du kan bruke mye tid på det du skal gjøre.
5. Det tar en times tid.
→ Det varer i omtrent en time.
6. Hvorfor stresser du hele tiden?
→ Hvorfor stresser du konstant?
7. All min tid har jeg forsøkt å være snill mot deg.
→ I hele mitt liv har jeg forsøkt å være snill mot deg.
8. Nå synes jeg du trekker ut tiden.
→ Nå synes jeg at du med vilje forsøker å bruke lang tid.
9. Jeg har ikke sett deg på lange tider.
→ Det er veldig lenge siden jeg har sett deg.
10. I disse tider er det mange som er ensomme.
→ I den tiden / I den perioden vi lever i nå, er det mange som er ensomme.
11. Hun vil elske ham til evig tid.
→ Hun vil elske ham for alltid.
12. Nå har vi bare tiden og veien.
→ Nå har vi bare akkurat den tiden vi trenger.
13. Vi får se tiden an.

- Vi må vurdere underveis hvor mye tid vi har.
14. Nå er tiden inne.
- Nå har øyeblikket kommet.
15. Alt til sin tid.
- Alt skal skje i det rette øyeblikket. / Ikke alt skal skje med en gang.
16. Min tid skal komme.
- En gang skal jeg også bli heldig.
17. Det var på høy tid at noe skjedde.
- Når man sier at det er *på høy tid*, mener man at man har ventet lenge på noe (og at det egentlig burde ha skjedd for lenge siden).
18. Du kommer i tide og utide.
- Du kommer støtt / ofte.
19. Han strever med depresjon til tider.
- Han strever med depresjon av og til / innimellom.
20. Hva driver du med for tiden?
- Hva driver du med nå?
21. Denne pyramiden har stått der siden tidenes morgen.
- Denne perioden har stått der siden verden ble til / i mange tusen år.
22. Mange kriger og slag har vært utkjempet på dette stedet opp gjennom tidene.
- Mange kriger og slag har vært utkjempet på dette stedet opp gjennom historien.
23. I min tid som politiker, forsøkte jeg å bekjempe forskjeller mellom fattig og rik i Norge.
- I min periode som politiker, forsøkte jeg å bekjempe forskjeller mellom fattig og rik i Norge.
24. Når tiden er moden, vil du forstå hva jeg mener.
- Når det rette øyeblikket kommer, vil du forstå hva jeg mener.
25. Med tiden vil du forstå hva jeg mener.
- Etter hvert som tiden går, vil du forstå hva jeg mener.
26. Nå går det mot bedre tider.
- Nå går det mot en bedre periode.
27. Du slette tid! Hva er det du sier?

→ I alle dager! / I all verden! Hva? Hva er det du sier?

28. Jeg vet det vil komme vanskelige tider, men den tid den sorg.

→ Jeg vet det vil komme vanskelige dager og perioder, men den sorgen tar vi når den perioden kommer.

29. Ibsen var forut for sin tid.

→ Ibsen tenkte tanker før alle andre hadde tenkt de tankene.

30. Dette er alle tiders!

→ Dette er helt topp!

31. Tiden faller lang når man må vente på en kjedelig flyplass.

→ Tiden føles lang når man må vente på en kjedelig flyplass.

32. Før i tiden var alt annerledes.

→ Før, i gamle dager, var alt annerledes.

33. Med tid og stunder vil alt falle på plass.

→ Etter hvert vil alt falle på plass (vil alt ordne seg).

34. Du kom akkurat i tide.

→ Du kom presis (men du kom nesten for sent).

35. Nå var det på tide at han flyttet hjemmefra.

→ Han burde ha flyttet hjemmefra for en stund siden. Han har bodd litt for lenge hjemme.

36. Det er fint at du kommer i god tid.

→ Det er fint at du kommer litt før det avtalte tidspunktet.

13 Balanse mellom setninger

1) Bruk riktige verbtider i setningene.

1. Du sa at (tro - du) _____ på meg.
2. Jeg sa til henne at (vi - bare - leve) _____ en gang.
3. Hvis jeg får tak i den boka, (jeg - kjøpe - den) _____.
4. Jeg stod akkurat nå og (lure) _____ på om (ha - egentlig - dere) _____ flere igjen av buksene på tilbud.
5. Da jeg var liten, (tenke - jeg) _____ mye på hvordan (bli - livet - egentlig) _____ når (voksen - jeg - bli) _____.
6. Da vi var små, (bruke - mye tid - jo - vi) _____ på å leke og sloss med hverandre. Vi (bade - i elva) _____ hver gang (mulighet - for - det - være) _____ og foreldrene våre (kommandere - oss - ikke) _____ til å gjøre husarbeid.
7. Hvis jeg hadde hatt flere millioner i banken, (reise jorden rundt - jeg) _____.
8. Hvis jeg kunne ha vært 20 år yngre, (velge - jeg) _____ å leve på en annen måte enn (jeg - gjøre - det) _____ i dag.
9. Jeg funderer på om (snø - det) _____ i dag.
10. Han spurte henne om (hun - gifte seg) _____ mens (være borte - han) _____.
11. Om (skru tiden tilbake - han) _____, (være - tjue år - og ung igjen) _____.
12. Om (skru tiden tilbake - han) _____, (få sjokk - han - nok) _____ over at alt (se) _____ annerledes ut.
13. Før (studere - vi) _____ hardt, men (få - også - vi) _____ tid til å dra på fest.

14. Før (studere - vi) _____ hardt, (ta seg - vi - faktisk) _____
et hvileår.
15. Hver morgen på åttitallet (ha - vi - faktisk) _____ tid til å lytte til
fuglenes sang før (dra - på jobb - vi) _____.
16. Om (faktisk - vi - ha) _____ tid til å lytte på fuglenes sang, (være -
annerledes - nok - hverdagen) _____.

14 Sammensatte ord

1) Lag sammensatte ord.

1. Når man føler en stemning der man vil bryte opp, er man i _____.
2. Dynamikken i en familie er en _____.
3. Et løp der man kapper, er et _____.
4. Livet man lever som voksen er et _____.
5. En versjon som er original, er en _____.
6. Når man forspiller et bevis, har man en _____.
7. Når man har faste prinsipper, er man _____.
8. Når man driver med utvinning av olje og gass, driver man med _____.
9. Når man foretar en måling den første dagen, foretar man en _____.
10. En krise i et samliv er en _____.
11. En beskrivelse av en situasjon, er en _____.

2) Lag sammensatte ord der det er riktig. Bøy ordene riktig.

1. Det vi holder på med nå, er (kjempe – gøy) _____.
2. Kan du legge denne buksa i (skitten – tøy) _____?
3. Liker du å spise mange (ananas – ring) _____ til dessert?
4. Liker du (norsk – språk) _____?
5. Har du vært i noen norske (små – by) _____?
6. Har du kjøpt mange (billig – bok) _____ i det siste?
7. Vi har en del (hvit – vare) _____ hos oss. Det er: kjøleskap, vaskemaskin og kaffetrakter. Vi har også flere (brun – vare) _____ som for eksempel TV og radio.
8. Det ligger mange (hvit – hus) _____ i denne byen.

9. Vi har altfor mange (brun - vare) _____ hos oss. Det flyter over at digitale apparater.
10. Liker du å gå på (brun - kafé) _____ når du er på reise?
11. Skal barna dra på (skole - tur) _____ nå?
12. Tror du på (jul - nisse) _____?
13. Trenger du noe (ergonomisk - utstyr) _____?
14. Trenger du noe (ergonomi - utstyr) _____?
15. Vil du bli med på en (flerkulturell - kafé) _____?
16. Vi skal bli med på en ny (bud - runde) _____?
17. Her er det mange (runde - bord) _____?
18. Hvorfor er det en (rund - kjøring) _____ her?
19. Er han en (system - tro) _____ person?
20. Er han en (troende - person) _____?

3) Når skal ordet være sammensatt?

1. Hun er svært motstands dyktig / motstandsdyktig.
2. Hun er en motstandens kvinne / motstandskvinne.
3. Hun er motstands kvinne / motstandskvinne.
4. De får kanskje freds prisen / fredsprisen.
5. De jobber i et megler hus / meglerhus.
6. Han gjør et nytt verdensrekord forsøk / verdensrekordforsøk.
7. Verdensrekordens mester / Verdensrekordensmester var svært fornøyd med ski løpet / skiløpet.
8. Det er total forbud / totalforbud mot røyking her.
9. Det er totalt forbudt / totaltforbudt å røyke her.
10. Det store bronse håpet / bronsehåpet ble knust.
11. Vil du sette på en vaske maskin / vaskemaskin?
12. Har du en språkutfordring / språk utfordring?

13. Trives du i et fagligfelleskap / faglig felleskap?
14. Trives du i fagfellesskap / fag fellesskap?
15. Mange mennesker er trangbodde / trang bodd her.
16. Dette er en trangbod / trang bod.
17. Er du sommergjest / sommer gjest her?
18. Hvor stor er budsjettsprekken / budsjett sprekken?
19. Er Norge en oljenasjon / olje nasjon?
20. Vil du ta en eksempeltest / eksempel test?
21. En radiosender / radio sender mottar elektromagnetiske / elektro magnetiske signaler.
22. En fjernstyrt / fjern styrt bil ble gaven til nabo sønnen / nabosønnen.
23. Jeg trenger et par langbord / lang bord til stor salen / storsalen.
24. Jeg trenger et langtbord / langt bord til den store salen.

15 Tall

Tall fra 0 til 12 skrives vanligvis med bokstaver:

Min venninne har fem barn.

Hun har flyttet minst 15 ganger.

Svært store tall som 50 000 000 og 10 000 000 000 vil vi heller skrive *50 millioner* og *10/ti milliarder*. Det gir leseren bedre oversikt.

Tallord er grunntall og ordenstall.

Grunntall:

En, to, tre, etc.

Tall som kan være vanskelige å uttale riktig:

7, 8, 12, 17, 18, 21, 27

101: ett hundre og en dager / et hundre og ett døgn

Husk at det skal være «og» her:

456: fire hundre **og** femtiseks

Vi skiller mellom de ubestemt artiklene *en* og *et* – og tallene. Når det er tall, skriver vi: *én* og *ett*.

Man kan bare være gift med *én* person.

Jeg har kun ett ønske for deg. Det er at du skal slutte med å mase.

Ordenstall:

Vi bruker ordenstall ved datoer, måneder, klasser, etasjer, konkurranser (om plass), bokbind i en serie / deler av en TV-serie, m.m.

Vi skriver punktum etter tallet for å vise at det er et ordenstall: 1., 2., 3., etc.

Første, andre, tredje, fjerde, femte, sjette, sjuende / syvende, åttende, niende, tiende, ellefte, tolvte, trettende, fjortende, femtende, sekstende, syttende, attende, nittende,

tjuende, tjueførste, tjuandre, trettiende (tredevte), trettiførste (en og tredevte), førtien (en og førrtiende), femtifem (fem og femti), sekstisjuende (sju og seksti),

Årstall:

1975: nitten syttifem / nitten hundre og syttifem

2012: tjuetolv / to tusen og tolv

2020: tjuetju / to tusen og tjuetju

1950-tallet (med bindestrek – ikke: 1950 tallet*)

70-tallet (ikke: 70 tallet*)

Datoer:

6.1.1979: Sjette i første nitten syttini

3.2.1987: Tredje i andre nitten åttisju

Nytt og gammelt tallsystem:

21: tjuen /

Kilo:

Dele, gange og trekke fra:

Brøk

Brøk er tall som beskriver et antall deler av en enhet. Disse uttrykkene kommer fra matematikk. Når vi snakker om brøkdeler, kan vi også velge om vi vil bruke grunntall eller ordenstall i uttrykket:

- En firedel = en fjerdedel
- En tredel = en tredjedel

$2/5$ to femdeler eller to femtedeler

$1/4$ en firedel eller en fjerdedel

$1/2$ en halv

2/4 to firedeler eller to fjerdedeler → en halv

4/4 fire firedeler eller fire fjerdedeler → en hel

Hel og halv

Vi bruker ofte uttrykk som *hel* og *halv* når vi snakker om deler og helhet. Vi bruker alltid ubestemt form etter *hel* og *halv*. Vi bøyer disse kvantorene på samme måte som adjektiv:

- Ben var veldig sulten. Han spiste en **hel** pizza.
- Cecilie spiste en **halv** sjokolade.
- Åse spiste bare et **halvt** rundstykke til frokost.
- «Jeg har bodd i Fjordvik et **helt** liv», sier Åse.

I bestemt form bruker vi ikke bestemt artikkel, men vi bruker flertallsform av kvantoren:

- Ben spiste **hele** pizzaen.
- Tone spiste **halve** sjokoladen.

Vi bruker uttrykket *kvart* når vi snakker om en firedel. Vi bruker ofte kvart når vi snakker om klokka, men også når vi deler noe i fire deler.

- Tone spiste en **kvart** pizza til lunsj.
- Klokka er **kvart** over tre.

16 Om norsk uttale

Refleksjonsspørsmål

1. Har du en *dialekt* når du snakker norsk?
2. Ønsker du å imitere dialekten der hvor du tilfeldigvis bor i Norge?
3. Finnes det en standarddialekt i Norge?
4. Er «Oslo-dialekten» standard i Norge?
5. Er det noen dialekter som er «dårlige»?
6. Bør nordmenn snakke på en annen måte enn det de gjør?

De ni norske vokalene: a, e, i, o, u, y, æ, ø, å

Ord med vokalen A: *hav, han, tran, trapp*

Vokalen **a** pleier ikke å være problematisk å uttale når den står alene – men den kan være vanskeligere når den inngår i diftongene **ai** og **au**.

Ord med vokalen I: *smile, trille, vil, sint*

Vokalen **i** pleier ikke å være problematisk å uttale når den står alene – men den kan være vanskeligere når den inngår i diftongene **ei** og **ai**.

Ord med vokalen Æ: *vær, tær, klær, særlig, skjære*

Vokalen **æ** kan være problematisk å si riktig. Noen uttaler en **e**-lyd eller en **a**-lyd istedenfor en **æ**-lyd.

Ord med vokalen Y: *syk, myk, trygg, skyldig, tynn, synlig, yrke*

Vokalen **y** kan være problematisk å si riktig. Noen uttaler en **i**-lyd istedenfor en **y**-lyd. Munnen må være rund når man skal uttale **y**. Tips: Hold en blyant fast med overleppa når du sier **y**.

Ord med vokalen Ø: *ønske, brønn, prøve, øve, brød, løk*

Vokalen **ø** er problematisk for mange å uttale riktig. Mange sier en **o**-lyd eller en **å**-lyd istedenfor **ø**.

Ord med vokalen Å: *går, får, står, måtte, år, bestå*

Vokalen **å** er problematisk å uttale for noen, mens mange klarer å få denne lyden til uten problemer. Noen sier en slags blanding av **a**, **å** og **o** når de uttaler denne lyden feil.

Ord med vokalen E:

Vokalen **e** er mer problematisk å si riktig enn det mange tror. Det skal vi se eksempler på her. Noen ganger skal **e** uttales som en «klassisk» **e**, mens den andre ganger skal uttales som en **æ**. Eksempel: *se* (e-lyd), *her* (æ-lyd).

E blir som regel **e**-lyd når den står **på slutten** av et ord (eller før en stum bokstav): *se, be, tre, med, ved, gre, bre, re, te, såpe, åkle*

E blir som regel **e**-lyd når den står foran en enkel konsonant (inni et ord): *ser, ler, ber, mel, mer, ned*

E blir en **e**-lyd når det kommer en enkel konsonant etter **e** (i starten av et ord): *eder, eføy, el-bil, emu, enebarn, epidemi*

Unntak fra denne regelen:

- I noen ord kommer det en enkel konsonant etter **e**, men likevel uttales **e**-en som en **æ**-lyd: *her, der*

- Ord som starter på er-, følger heller ikke alltid regelen. Vi sier av og til æ-lyd selv om det kommer en konsonant: *erkjenne, erfaring*

E blir e-lyd ved forkortelser: EKG, EDB

Ord med vokalen U: *du, sur, lur, tur, knuse, lus, uvane, umulig, undulat*

Vokalen **u** er vanskelig for mange å uttale riktig – både alene og i et ord. I tillegg er **u** en utfordrende vokal fordi den av og til uttales som en norsk **o**. Dette skjer i disse tilfellene:

U blir ofte uttalt som en o-lyd når u står før en -m: *dum, slump, sump, brum*

Regelen om o-lyd i kombinasjonen -um er ikke helt konsekvent, for i disse ordene forblir **u**-en en **u**-lyd: *sum, slum, privilegium, album, aluminium, visum, volum*

U blir noen ganger uttalt som en o-lyd og andre ganger som en u-lyd når det kommer en dobbel k etter u-en: *pukkel, dukke, gå dukken, sukke, skrukke, plukke, smukk*

I ordene *bukk* og *klukke* vil nok de fleste likevel si **o**-lyd.

U blir o-lyd når u står før -ng: *tung, lunge, tunge, unge, runge*

U blir også uttalt som en o-lyd når u står før -nk: *lunken, dunk, munk, bunke, blunke, nedsunket, klunk*

Men: *Junk* uttales «djøn» (fordi det kommer fra engelsk).

Funk uttales «føn» – men *funke* (fra «fungere») uttales «funke».

Ord med vokalen O: *to, sko, skole, mo, tro, lompe, fjord, lose*

Vokalen **o** er vanskelig for mange å uttale riktig – både alene og i et ord. Noen sier en blanding av **o** og **å** istedenfor **o**. Noen sier en blanding av **u** og **o** istedenfor **o**.

I tillegg er **o** en utfordrende vokal fordi den uttales som en norsk **å-lyd** av og til. Som en hovedregel kan vi si at **o** blir uttalt som en **å-lyd** når det kommer to konsonanter etterpå. **O** blir uttalt som en **o-lyd** når det kommer en enkel konsonant etterpå.

O-en får en å-lyd før to konsonanter: *rotte, kott, sopp, lokk, vott, kokk, rocke*

O-en får en o-lyd før en enkel konsonant: *rot, sope, Loke, koke, noe.*

Vi sier likevel å-lyd i dette ordet: *over*

Vi kan bruke både o-lyd og å-lyd i prefikset om: *om, omfatte, ommøblere, omgås, omfatte*

Diftonger

Vi har sju diftonger på norsk. Det er: *ei, ai, øy, au, eu, oi, oy*. En diftong er en lyd som er trukket sammen av to bokstaver.

Ei: *vei, lei, sei, grei*

Ai: *hai, mai, kai, Thailand, vaie*

Øy: *gøy, nøye, tøy, bøye, skøyer*

Au: *sau, maur, Australia, autoritær, autentisk, aula, audio, auksjon, hauk*

Eu: *Europa, euro, eukalyptus, eutanasi*

Oi: *oi da, boikott*

Oy: *soya, cowboy*

NB: *Au* og *eu* uttales likt. Det samme gjelder *oi* og *oy*.

Lang og kort vokal

	Lang vokal	Kort vokal
a	tak, sak, smak, svak, mat, fat, bak	takk, katt, hatt, ratt, latter, natt, bakke

e	lege, pen, ren, sen	legge, rette, mett, brett, gjerne
i	is, ris, pris, mine, fin	inne, ville, vinne, ikke
o	sol, Mona, tog, logo	tomme, rommet, lomme
u	dun, hus, mus	kunst, Unni, ugle, urt, mugge
y	syl, syk, myk, forsynt	tynn, fylle, synge, mynt
æ	fæl, klær, bær, sær	færre
ø	kø, øve, prøve, gjøre	øst, bøtte, røtter, født
å	nå, gå, rå, Åse	måtte, nådde, åtte

Unntak:

1. Ord som slutter på én m får likevel kort vokal: *dum, rom, kam, dam, sum, som*.
2. Tre modalverb i presens har kort vokal selv om vi bare har én konsonant: *vil, skal, kan*.
3. To modalverb i presens har lang vokal: *bør, må* (men her finnes det dialektale forskjeller).

Lang og kort vokal i sammensatte ord (den lange vokalen er understreket):

baksnakke, togtur, tekanne, kølapp, lusekam, solbrille, gatesalg.

Ord med lang og kort vokal blir ofte vanskeligere ved sammensatte ord. Da må man være enda mer oppmerksom. Det er som regel mest utfordrende å huske når vokalen skal være *lang*. Mange bruker kort vokal der det skal være lang vokal.

Ord med konsonantkombinasjonene -nd, -ld og -rd

I de fleste dialekter uttaler vi ikke d-en i mange ord som slutter på -nd, -ld og -rd. Det samme skjer når, eller der -nd, -ld og -rd står inne i et ord.

-nd	-ld	-rd
land	ild	bord

rund	kveld	jord
vind	kald	ord
blind	skyld	nord
sende	holde	hard
ende	melding	gjorde
spennende	sild	gård
Vi uttaler likevel d-lyden her:		
veranda	holdingselskap	burde
propaganda	Hilde	varde
Amanda	bilde	myrde
	etegilde	absurd

Ord med spesielle bokstavkombinasjoner

ki-, kj-, ky-, sj-, ski-, skj-, sky-, skøy-, tj-

Ki-

Den vanligste ki-lyden finner vi i disse ordene: *kino, kirke, Kina, kineser, kile, kilo, kinn*

Mindre vanlig lyd: *kick, kidnappe, kis, kiwi*

Kj-

kjøre, kjole, kjedelig, kjekk, kjeks, kjelke, kjeller, kjemi, kjempe, kjendis, kjenne

Ky-

Den vanligste ky-lyden finner vi i disse ordene: *kylling, kysse, kyr, kyst*

Mindre vanlig lyd: *kykeliky, kypriot*

Sj-

sjokolade, sjal, sjakk, sjalu, sjarm, sjekke

Ski-

ski, skille, skifte, skilpadde, skip, skive

Skj-

skjære, skjold, skjebne, skjul

Sky-

sky, skynde, skylle, skygge, skyld, skyte

Skøy-

Mest vanlig lyd: *skøyter*

Mindre vanlig lyd: *skøyer*

Tj-

Den vanligste tj-lyden finner vi i disse ordene: *tja, tjene, tjeneste*

Lyden i disse ordene er også vanlig: *tjukk, tjern, tjue*

Aspirerte lyder

P, t og k er aspirerte lyder på norsk. En aspirert lyd er en lyd som uttales som en tydelig pustelyd. Finn ut om disse bokstavene er aspirerte på ditt språk. Hvis du ikke har aspirert **p, t og k** på ditt morsmål, er det vanskeligere å uttale **p, t og k** som aspirerte lyder på norsk.

Khan du tha med en thermos på thuren? (Kan du ta med en termos på turen?)

Han khan ihke khaste en khokosnøtt på khatten. (Han kan ikke kaste en kokosnøtt på katten.)

D er også en aspirert lyd på norsk: Det skal komme luft ut av munnen din når du sier en norsk d. D-lyden er nesten som i engelsk *door*: *dyne, dunke, danse, dill, dukkert, dykke.*

Andre bokstaver og bokstavkombinasjoner

B og v

For spansktalende er det vanskelig å skille mellom **b** og **v**. Det er fordi **b** og **v** uttales ganske likt på spansk. På norsk er dette helt forskjellige lyder.

Når man sier **b** på norsk, har man først munnen lukket: *banne, binde, Cuba*. Når man sier **v** på norsk, har man overtennene på underleppen: *vanne, vinne, kuvøse*.

H-lyden er en «åpen pustelyd» (eller stum)

Noen språk har ikke h-lyd. (Det gjelder for eksempel spansk og noen andre språk.) Når man ikke har h-lyden i sitt språk, kan h-lyden noen ganger bli uttalt litt overdrevet på norsk. Tren deg ved å si disse ordene: *han, hode, holde, hilse, hun*.

Vi uttaler ikke h-en i kombinasjonen hv- og hj-: *hvorfor, hvilken, hvor, hjelpe, hjerne, hjem*.

M i slutten av et ord må bli tydelig uttalt

Enkelte (blant annet spansktalende og portugisisktalende) har problemer med å uttale **m** i slutten av et ord. (Noen har også en tendens til å uttale **n** istedenfor **m**.) Eksempler: *som, kom, dum*.

L og n

For kinesisktalende (og en del andre med blant annet asiatisk opprinnelse) kan det være vanskelig å skille mellom bokstavene **l** og **r**. (Man sier ofte **l** istedenfor **r**.) Eksempler: *klare, klore, krone, krav*.

Ng-lyden

I bokstavkombinasjonen **-ng** skal man ikke høre g-lyden. Ng-lyden er *nesten* en nasal lyd. Man skal ikke ha den karakteristiske nasale lyden som man har på fransk, men luften kommer ut gjennom nesene – ikke gjennom munnen. Man skal ikke la luft gå ut gjennom munnen når man sier ng-lyden. (Feilen oppstår når man gir luft til g-en gjennom munnen.)
Eksempler: *mange ting, ting og tang, tunge tenger, tyngende, syng en sang, sving en gang.*

Gn-lyden

Kombinasjonen **-gn** uttales på ulike måter. Eksempler: *vogn, agn, sagn, gags, Magne, prestesogn, fiskerogn, egn, hegn, tegn, regn, døgn, løgn, design.*

-anse har også en nesten nasal lyd (men her finnes det regionale forskjeller): *allianse, ambulanse, assistanse, assurance, balanse, differanse, distanse, kompetanse, konferanse, konkurranse, leveranse, nyanse, sjanse.*

I disse ordene får vi en nasal lyd: *arroganse, bekranse, danse, eleganse, transe.*

G får «vanlig» g-lyd i mange ord. Eksempler: *genser, gitar, grave, gruppe, gul, alge, hage, genial, gevær.*

G blir ikke uttalt i kombinasjonen gj-. Eksempler: *gjær, gjeter.*

G får sj-lyd i internasjonale ord / lånord: *arrangement, giro, generell, gelé, gelatin, geni, genre.*

G får dj-lyd i lånord fra engelsk. Eksempler: *gin, gentleman.*

S (og z) er aldri en stemt lyd på norsk: Noen har en tendens til å si «pazient», «zikeplejr» og «speziell». Men s-en på norsk er ustemt. Eksempler: *pasient, sykepleier, spesiell.*

Ord som starter med ps-, uttales vanligvis uten p-lyd: Vi hopper som regel over p-en i kombinasjoner med **ps-**. Eksempler: *psykolog, psykiater, psykiatri, psykopat.*

T er stum i slutten av substantiv i bestemt form – men ikke i verb i preteritum

Subst., ubest. form (ikke uttale av -t)	Verb i preteritum (uttale av -t)
huset	huset
kastet	kastet
rotet	rotet
landet	landet

R-lyden

En engelsktalende person vil ofte kopiere sin egen r-lyd inn i det norske språket. R-lyden på engelsk er ganske ulik den norske r-en (både rulle-r-en og skarre-r-en). Eksempler: *bro, krakk, krise, kroner, drammen, gro, tro.*

Generelt vil de fleste kopiere rulle-r-en når man snakker norsk. Det er bra å gjøre det. Det kan være vanskelig å kopiere skarre-r-en. (De som skarrer på r-en, har vanligvis kommet til Norge i ung alder / som barn, eller de bor i et område hvor folk flest skarrer.)

Lang og kort vokal på verb i preteritum og perfektum

Hvordan skal disse verbene uttales? Skal det være lang eller kort vokal?

1. leste – har lest (å lese)
2. myste – har myst (å myse)
3. fryste – har fryst (å fryse)
4. maste – har mast (å mase)
5. spilte – har spilt (å spille)
6. kastet – har kastet (å kaste)
7. bruste – har brust (å bruse)
8. vispet – har vispet (å vispe)

9. viste – har vist (å vise)

10. knuste – har knust (å knuse)

I alle disse verbene har vi vokal + to konsonanter. Hva er det som bestemmer om vi skal ha kort eller lang vokal?

Svar: Infinitivsformen bestemmer. Når infinitivsformen har én konsonant før vokalen, blir det lang vokal. Når infinitivsformen har to konsonanter før vokalen, blir det kort vokal.

Hvordan uttales disse ordene?

H + u:

hun

huske

hud

hus

huske

hull

lv-lyden:

selv

tolv

-v i slutten av et ord:

lov

av

strev

krav

brev

-v inni ord:

konvolutt (f)

stavskrift

kreve

-et i slutten av substantiv:

målet

slottet

det

-et i slutten av verb:

kastet

mistet

klatret

endret

forandret

ø, o og å:

folk

prøve

ønske

gjøre

føle

ifølge

sjøen

hår

bor

tror

to

sko

skole

u – og ikke o:

tur

kule

samfunnet

du

bruke

o og å:

dose

derfor

-nd i slutten av ord

land

i stand

bånd

fond

stund

sand

and

-ld

holde

gjelder

Unntak med -ld:

Hilde

bilde

gilde

gyldig

-rd

fjorden

ord

gjord

gjorde

gård

Unntak på -rd:

absurd

rekord

adferd

burde

myrde

g-lyden i slutten av et ord med -ng:

mening

dag

ng-lyden:

mange ganger

ung

synger

-g i ord som slutter på -ig:

hyggelig

vennlig

koselig

-lg-lyden (der g som regel ikke uttales inni ordet):

selge

Unntak:

velge

-g uttales på slutten av ord med -lg:

valg

salg

au-lyden

Litauen

sau

maur

Australia

tau

Om trykk i prefiks (og trykk på første stavelse):

inngripen

oppdatere

påvirkning

pårørende

velvære

avvise

påstå

avgå

Unntak: be- og for-:

betale

forstå

forgå

bestå

forspise seg

ps-lyden

psykolog

psykiatri

psykisk

psykose

pseudonym

y-lyden:

skyte

myse

kylling

fyr

dyr

æ-lyden og a-lyden:

vær

var

trær

trer

bær

ber

pære

Per

-e blir ofte uttalt nesten som en æ:

her

der

gjerde

ferdes

stemme

blemme

17 Tekstforståelse

Endelig ser vi dem

Det er krevende å være ung, sier forfatter Tore Renberg i sin artikkel «Alle de syke ungdommene» i nrk.no. Han hevder at vi påfører ungene våre angst for det som er helt naturlig. Tore Renberg forsøker med dette å stikke hull på en av samfunnets fortellinger, nemlig den om at dagens barn og unge sliter så mye. Vi mener også det er viktig å stoppe opp og vurdere om det er vi voksne som roter det til med hvordan vi konstruerer virkeligheten. Men like fullt er det slik at når vi gjør opp status, lander vi ikke på helt samme sted som Renberg. I verste fall kan Renbergs fortelling bli et problem i seg selv, hans kloke betraktninger og gode hensikter til tross. I alle fall kan dette bli et problem hvis bildet han tegner ikke utfylles med noen grunnleggende omstendigheter. Det finnes naturligvis en risiko for at vi kan sykeliggjøre dagens barn og unge. Men det finnes også en risiko for å kimse av dem.

1. Hva forsøker Tore Renberg å si? Forklar dette med dine egne ord.
2. Hva innebærer det å «stikke hull på en fortelling» i denne sammenhengen?
3. Er artikkelforfatteren enig med Tore Renberg? Hvor kan du se at den som skriver er enig eller uenig? Pek på steder i teksten som viser dette.
4. Mener artikkelforfatteren at Tore Renberg har *gode hensikter* når han kommer med sine påstander om ungdommene?
5. Hva betyr det å *kimse av* ungdommene, tror du?

Renberg snakker som om ungene i dag skulle ha det mer ille enn ungdommer under 1600-tallets tredveårskrig eller andre verdenskrig, og dette er påstander som faller på sin egen urimelighet. Realiteten er i dag at vi vet mye mer om hva som egentlig skjuler seg bak de ungdomsskjebnene som før forsvant. Vi har langt mer kunnskap om hvor mange det er som er utsatt for vold i hjemmet eller andre former for grov omsorgssvikt. Vi vet mer om hvor

mange som har en krevende diagnose. En del barn og unge har alltid hatt angst, men nå forstår vi det som et reelt problem de selv ikke er skyld i, men bør ha krav på hjelp til. Dette er framskritt.

6. Hva betyr det at en *påstand faller på sin egen urimelighet*?
7. Artikkelforfatteren mener at vi har «framskritt» i dag. Hva består, kort sagt, dette framskrittet av?

Det er etter hvert ganske mye forskning, både nasjonalt og internasjonalt, som peker på en nær sammenheng mellom framveksten av sosiale medier og psykiske lidelser. Mens den psykiske helsen før det hadde bedret seg jevnt, har det tatt en ganske markant negativ retning siden 2010. Renberg problematiserer ikke hvor sterkt sosiale medier har endret mange ungdommers liv, eller de sannsynlige konsekvensene av dette. Nå er det uansett ingen som har påstått at barn og unge i dag har det verre enn under tredveårskrigen, da omkring hver femte europeer døde. Men det blir litt som å si til barn og unge: Ikke klag over angsten din – på 1600-tallet ville du ligget for døden.

8. Hva mener artikkelforfatteren om Renbergs forhold til sosiale medier?
9. Hva vil artikkelforfatteren oppnå ved å si: «Ikke klag over angsten din – på 1600-tallet ville du ligget for døden»?

Så kan man godt tenke at mange norske barn og unge sliter mer enn de burde ha gjort i et land preget av fred og velstand. Men det understreker egentlig bare hvor dårlig vi har lykkes med å skape en god og trygg oppvekst for alle selv om forutsetningene ligger så utrolig godt til rette. Barn opplever nemlig ikke fred hvis familien er preget av konflikt, og kanskje det som verre er. Og når hvert tiende barn vokser opp i fattigdom i dette rike landet, er det ganske mange som ikke opplever velstanden.

10. Mener artikkelforfatteren at vi har gode eller dårlige muligheter for å kunne skape et godt liv for de unge?

Denne teksten er skrevet med utgangspunkt i disse to artiklene:

<https://www.nrk.no/ytring/alle-de-syke-ungdommene-1.16452807>

<https://www.nrk.no/ytring/endelig-ser-vi-dem-1.16470185>

18 Argumenterende tekster

I Finnmark ønsker man å opprette en barnehage der avdelingene er delt inn etter språk: norsk, samisk og kvensk. Barna i de ulike avdelingene skal ikke ha kontakt med hverandre, og dette gjør man for å beskytte minoritetsspråkene. Synes du dette er en god idé? Si din mening og argumenter for ditt syn.

Tredelt barnehage – etter språk

Barn har en særegen evne til å lære språk. Ofte sier vi til hverandre at barn lærer språk «så lett som ingenting». Det er riktig at barn lærer språk raskere og på en annen måte enn voksne, men barn trenger også tid og ro for å lære seg flere språk – spesielt om de skal lære seg språk i dybden. Nå går en barnehage i Finnmark inn for å dele en barnehage inn i tre ulike deler basert på de ulike språkene de snakker. Barna i de ulike avdelingene skal ikke ha kontakt med hverandre. Dette gjør man for å kunne ivareta minoritetsspråkene og for å fremme språkkinnlæringen hos barna. Dette har skapt stor debatt blant folk. Jeg mener at dette kan være et spennende og interessant tiltak for å kunne redde identitetsbærende språk som trenger et løft. I det følgende vil jeg gjøre rede for hvorfor jeg mener en slik barnehage kan være en riktig framgangsmåte for å styrke barns språkutvikling.

Mange tenker at barn lærer språk nesten av seg selv og uansett omstendigheter, men dette medfører ikke riktighet. Språklig forvirring kan oppstå om barn ikke får bruke språket i en kontekst der man kan høre ett språk om gangen. En sammenblanding av språk kan medføre forvirring. Om et barn er forvirret i sin språklige utvikling, kan dette føre til at barnet ikke får et solid morsmål. Dette kan få konsekvenser for den videre språklige utviklingen.

Språk er også kultur. Barn som har foreldre med forskjellig kulturell bakgrunn, trenger å styrke sin kulturelle identitet. Identiteten styrkes og bygges opp gjennom språk. Språk åpner dører inn til den kulturelle verden, og barn fortjener å få gode vilkår for å lære seg begge språk. Derfor er det nyttig og fint for barnet å kunne vokse opp med kun ett

språk rundt seg i noen timer hver dag – og så kan de gå inn i den andre språklige verdenen senere på dagen. Det at barn med ulike språk ikke skal få ha kontakt med hverandre, kan høres brutalt ut. Men det er viktig å spørre seg selv om hva som er bakgrunnen for en slik tanke – og det er jo nettopp med tanke på barnets beste. De trenger og fortjener ro i sin språkinnlæringsprosess.

Oppsummerende vil jeg si at det er sunt og godt for barn å få lov til å utvikle seg med kun ett språk rundt seg om gangen. Endelig er det noen som tar barns språkutvikling på alvor. Jeg håper dette tiltaket ikke vil bli møtt med motstand, men at folk vil tenke nøye gjennom hva som kan være bakgrunnen for et slikt valg. Vi får håpe at debatten stilner og at man heller bruker energien på språkinnlæringen til barna.

Er det å være medforeldre veien å gå for vårt samfunn?

Etter manges mening har kjernefamilien nå raknet, og folk ser seg om etter andre måter å stifte familie på. Nå har det blitt etablert en virksomhet som forsøker å koble mennesker sammen som kan tenke seg å være «medforeldre». Med medforeldre forsøker man å etablere måter å kunne være foreldre på – uten at man har et romantisk forhold med hverandre.

Medforeldre er en matching- og rådgivningstjeneste som hjelper folk å finne ut om medforeldreskap passer for dem. De rådgir om hva som vil være viktig for mennesker i en sånn type relasjon.

Gi din mening om medforeldreskap!

Er det å være medforeldre veien å gå for vårt samfunn?

Etter den andre verdenskrigen vokste den moderne velferdsstaten fram i Norge. Kjernefamilien ble en naturlig del av denne nye samfunnsutviklingen. Sammensetningen av mor, far, to barn, en stasjonsvogn og en hund ble sett på som prototypen av den ideelle familie – nemlig kjernefamilien. Velferdsstaten ble dermed bygd opp rundt hyllesten av denne formen for samliv. I de senere tiårene har imidlertid troen på denne familiestrukturen blitt svekket. Over 50 % av alle ekteskap går i oppløsning. En del av dem som forblir gift, lever i ulykkelige forhold. På bakgrunn av dette uttaler mange at kjernefamilien rett og slett har gått i oppløsning. Som konsekvens av ulykkelige samliv og en fallitterklært kjernefamilie, har det vokst fram nye konstruksjoner for familieliv og samliv. Lengselen etter å ha barn er en lengsel som ikke gir slipp – til tross for at vi lever i skiftende tider og med trender som skifter. Vi organiserer oss annerledes enn før. Nå har det blitt dannet en organisasjon som legger til rette for at man kan bli *medforeldre*. Medforeldre er mennesker som blir kjent med hverandre og får barn sammen, men de gjør dette uten at de har et romantisk forhold. De er rett og slett «samarbeidspartnere» om å oppdra et barn. Er dette en genial måte å løse vår tids utfordringer på? Eller er dette et prosjekt som faller på steingrunn? Selv om dette er et spørsmål det er vanskelig å ta stilling til, mener jeg at folk må være frie til å finne sine egne løsninger. I det følgende vil jeg gjøre rede for hvorfor jeg mener det jeg gjør.

Vi mennesker føler ofte at vi trenger noe å strekke oss mot. Vi har behov for å tro på at vi kan oppnå noe vi synes er flott og fantastisk. Ofte ønsker vi å kunne leve det vi ser på som et «ideelt liv». Men når man har levd noen år, ser man at ideene om det fullkomne livet rett som det er ikke blir til virkelighet. Mange av oss må nøye oss med å si at det vi har, er godt nok. Livet er ikke perfekt, men man må gjøre det beste ut av det man har. Jeg tenker at folk som ønsker barn – men som ikke finner den rette personen de vil leve livet sitt med, må finne andre løsninger. Da kan det å bli medforeldre være en vei å gå. Da kan man gi sin kjærlighet til barnet og legge til rette for å gi dette barnet et godt liv. Man gjør en avtale med en annen person om at man kun har *ett* felles prosjekt – nemlig å skape et godt liv for det mennesket man sammen er ansvarlige for.

Noen vil kanskje innvende at dette kan virke kaldt og nesten forretningsmessig. Men vi må ikke glemme at mange barn settes til verden uten at man har to foreldre som bryr seg og viser kjærlighet. Mange barn blir tatt hånd om av barnevernet av ulike grunner. Over hele verden finnes det tusenvis av barn på barnehjem, og atter andre vokser opp i skyggen av voldtekt og rusmisbruk. Man nekter likevel ikke disse menneskene å få barn. Hvorfor skulle man da nekte andre å få barn – når deres fremste siktemål er å være gode foreldre i samarbeid?

I denne teksten har jeg pekt på at jeg synes man bør være åpne for medforeldre som ønsker barn sammen, til tross for at disse ikke inngår avtalen med et romantisk forhold som utgangspunkt. Hvem vet? Kan kanskje romansen oppstå etter hvert med et slikt realistisk og jordnært utgangspunkt? Fremtiden vil vise om prosjektet med medforeldre er levedyktig, og jeg ønsker medforeldre lykke til med utforskingen av denne leveformen.

Bør hurtigmat og suppeposer forbys?

Dagens moderne mennesker er ulike på så mange måter. Vi lever i et **mangeartet, pluralistisk** samfunn. Men vi mennesker har også mange fellestrekk. De fleste av oss kjenner for eksempel ofte på at vi mangler tid. Vi **opplever hastverk** nesten hver dag, eller i hvert fall flere ganger per uke. I tillegg har vi dette til felles: *Vi blir sultne, og vi trenger å spise regelmessig.* Hvordan kombinerer så vi moderne mennesker vår travelhet med matlaging? **Er vi i stand til å tilberede** sunn og god mat til oss selv og våre nære i den grad vi bør? Eller **tyr** vi i for stor grad **til** hurtigmat med mye fett, sukker, olje og salt? Bør gatekjøkkenmat og posesuppe rett og slett forbys for å unngå at vår matkultur ødelegges og **går i oppløsning**? Min mening i denne saken er at hurtigmat ikke bør forbys, og jeg vil legge fram noen punkter og redegjøre for min mening i det følgende.

I vårt samfunn kan vi møte helseskadelige produkter og oppleve risiko for negativ påvirkning på nesten hvert gatehjørne. Vi kan **havne på skråplanet**, eller bli avhengige av alkohol og andre rusmidler. Vi kan bli halvkriminelle, dovne, **grådige, selviske, innbilske** og arrogante – og vi kan bli avhengige av spill og **veddemål**. I tillegg kan vi for eksempel bli usosiale **nerder** og **ensporede duster** som bare vil tilbringe livet sitt på sosiale medier. Vi kan også falle for fristelsen og spise for mye hurtigmat og annen usunn mat. Svært mye i samfunnet vårt er uten tvil skadelig. Er veien å gå å forby alt som er skadelig, eller er det andre grep som **må til**? I mine øyne vil det ikke **bøte på skaden** å forby det som skader oss. Slik jeg ser det, må det en holdningsendring til. Slike endringer kan finne sted gjennom at vi mennesker klarer å være åpne og fleksible – og gjennom at vi blir gitt den riktige informasjonen. Staten bør være ansvarlige for slike holdningskampanjer, og vi enkeltindivider bør være **velvillige**, åpne og klar for å ta imot informasjonen.

I tillegg til at staten gjennom kampanjer kan bidra til at vi tar bedre valg for oss selv og vår helse, kan vi også hjelpe hverandre. Vi bør lære våre barn å lage mat fra bunnen av framfor å servere dem chips og hamburger som «belønning» og «noe ekstra godt». Vi voksne bør finne den riktige balansen mellom når det passer å ta seg en hamburger – og når man faktisk må orke å lage sunn og god mat med nok grønnsaker og ferske råvarer. Vi må rett og slett gidde å lage mat, og vi må sette dette høyere opp på prioriteringslisten. Om

vi ikke gjør det, vil livsstilssykdommene **florere** – og nye sykdommer kan sannsynligvis også dukke opp. Vi må ta vår helse på alvor, og vi må vite hvordan vi gjør dette.

Utover dette er det viktig å huske på at det gamle ordtaket «**alt med måte**» fungerer godt i de fleste sammenhenger. Om man **skeier ut** en gang iblant, vil det ikke påvirke helsen i særlig grad. Om hurtigmat er unntaket og ikke regelen, vil de fleste klare seg godt. Man kommer langt med **sunt bondevett** – og **den gylne middelveien** er fortsatt å foretrekke.

I denne teksten har vi sett at det ikke nytter å forby alt som kan være skadelig. Det handler om at man må ha **en sunn innstilling** til det som er forbundet med risiko. Med **en god porsjon fornuft** og med **et lyst hode**, kan man unngå at man utvikler livsstilssykdommer grunnet usunt kosthold. Spør magen din hva den vil ha – og lytt godt til det svaret du får!

mangeartet

pluralistisk

oppleve (v3) hastverk

være i stand til

tilberede

ty (v) til:

gå i oppløsning:

havne (v1) på skråplanet:

grådig (adj.):

selvisk (adj.):

innbilsk (adj.).

veddemål (n):

nerd (m):

ensporet (adj.):

dust (m):

måtte til:

bøte på skaden:

velvillig (adj.):

florere (v2):

utover dette:

alt med måte:

skeie (v1) ut:

sunt bondevett (n):

den gylne middelveien:

ha en sunn innstilling (m/f):

en god porsjon fornuft:

et lyst hode:

Er nordmenn for reserverte?

Vi lever i en mangfoldig og **mangefasettert** verden. Norge er ikke et stort land sett på verdensbasis, men likevel kan vi si at vi har «et stort stykke av verden» i dette lille, kalde landet vårt mot nord. Mor Norge **huser** over 220 ulike nasjonaliteter, og for mange har det **så å si** blitt «typisk norsk» å være flerkulturell. Til tross for at vi tar imot så mange ulike folkeslag og gir plass til nye landsmenn fra alle verdens hjørner, er det mange som vil **påstå** at nordmenn er reserverte. Er det riktig at nordmenn er **sky** og **innesluttet**? Er de åpne og imøtekommende – eller er det faktisk **et snev av sannhet** i påstanden om at nordmenn ikke så lett **slipper** mennesker **innpå seg**? Min mening om dette spørsmålet er at nordmenn er **en smule** reserverte. Jeg mener at **vi har en vei å gå** når det gjelder det å være åpen og fleksibel i møtet med andre mennesker vi ikke kjenner. I denne teksten vil jeg gjøre rede for noen av tankene mine i tilknytning til dette.

Da innvandringen **skjød fart** på 1970-tallet **var vi som spedbarn å regne**. Folk flest kjente ikke til så mange andre tanke- og levemåter enn vår egen Ola Nordmann-mentalitet – om det ikke var slik at man var veldig **bereist**. Mange vil mene at vi møtte de nye nasjonalitetene med en blanding av nysgjerrighet og skepsis, iblandet en sterk trang og lyst til å hjelpe og gjøre noe godt. Etter hvert endret nok bildet seg en del.

Innvandringsspørsmål ble overlatt til staten og til ulike programmer. Alt ble satt i system. Innvandringen var et faktum. Men framfor å møte folk med nysgjerrighet, ble det i mine øyne mer vanlig å møte nye landsmenn med *krav*. Kravet gjaldt først og fremst dette: Alle måtte *integre seg*. Hva ville skje om man ikke integrerte seg? Dette var nok et svar mange ikke turte stille. Det var – og er – politisk korrekt å «integre seg».

Slik jeg ser det, ble en **uforholdsmessig** stor del av **ansvaret lagt på** innvandrerens **skuldre**. Integrasjon var nødvendig og **påkrevd**. Men mitt spørsmål er: Hvordan kan man virkelig integrere seg om dørene inn til den kulturen man vil inn i, ikke står helt åpne? Hvordan kan man bli ordentlig kjent med norsk kultur om man ikke har blitt invitert med inn i et norsk hjem? Hvordan kan man vite hvordan den norske julen er og tradisjonene knyttet til påske, sankt hans og 17. mai – om man ikke får se dette fra innsiden? Skal man

forvente at man leser dette i en bok? Skal boken leses på norsk eller engelsk? I hvor stor grad har nordmenn gjort den jobben man bør forvente av et **vertskap**? Etter mitt syn har staten fått for mye av ansvaret for integrasjonen, og nordmenn har tatt for lite ansvar selv for å åpne sin dør inn til sitt hjem og sitt hjerte. Det er mulig at mange nordmenn vil være uenige med meg nå. Men vi lever heldigvis i et fritt land, der alle har lov til å si sin mening.

Som norskfødt selv kan jeg si at jeg er stolt av mitt folk på mange måter. Jeg vet størstedelen av nordmennene er snille, gode og trygge mennesker. De har store hjerter og de er til å stole på. Når man først har fått en god, norsk venn, er denne vennen til å stole på i tykt og tynt. Like fullt slutter jeg aldri å undre meg over dette: Hvorfor er det **såpass** få ikke etnisk norske som sier at de ikke har en skikkelig god, norsk venn?

I denne teksten har jeg gitt uttrykk for at jeg mener nordmenn bør åpne seg litt mer. De er litt for reserverte. Jeg mener av hjertet at nordmenn er gode og **rause**, og mitt store håp er at mitt folk for framtiden vil bli enda flinkere til å åpne seg opp og vise dette for verden. Slik vi vil bli tatt imot på reise rundt omkring, bør vi også ta imot de som kommer nye til oss. Verken mer – eller mindre. Lykke til – til mitt kjære folk her i det kalde nord ...

Vokabularliste til «Er nordmenn for reserverte»?

mangefasettert (adj.): nyansert

huse (v1):

så å si: nesten; praktisk talt

sky (adj.): som er vanskelig å komme inn på; som prøver å unngå andre mennesker

innesluttet (adj.): tilbakeholden; utilnærmelig

et snev av: anelse; svak antydning; noe

slippe innpå seg: åpne seg; la andre få komme nær en

en smule: liten mengde; bitte litt

vi har en vei å gå: vi er ikke i mål ennå (med det vi vil oppnå)

skyte (ureg.) fart: begynne å skje/gå fort

vi var som spedbarn å regne: man kunne anse oss for å være uerfarne og uvitende

bereist (adj.): som har reist mange steder

uforholdsmessig (adj.): som ikke står i rimelig/passende forhold til noe annet

legge ansvaret på noens skuldre: plassere ansvar på andre mennesker (istedenfor å ta ansvaret selv)

påkrevd (adj.): nødvendig

vertskap (n): et *vertskap* tar imot gjester og besøkende og passer på dem

såpass (adj.): såpass – her kan du lese mer om ordet *såpass*: <https://norskfordeg.no/om-ordet-sapass/>

Bør vi redusere julegaveinnkjøpene – og gi mer til de som lider?

Julen kommer hvert år – **det er like sikkert som banken**. Denne høytiden bringer med seg mange tradisjoner og **gjøremål**, og vi **fryder oss over** å ha *same procedure as last year* – slik vi ser det i «**Hovmesteren og grevinnen**» hvert år på NRK. Vi nyter **forutsigbarheten** og at vi gjentar det vi har gjort i alle år. Vi vil oppleve «det samme en gang til». Julen er for de fleste en tid der man fokuserer på sine nærmeste og sin familie – og vi vil være ekstra **rause**, gavmilde og gode mot hverandre. For mange har det også blitt en del av julen å gi til mennesker man ikke kjenner. Man åpner lommeboka og hjertet sitt for dem som er trengende og som kanskje mangler både mat, gaver, penger, klær og et sted å være. Vi lever i en verden fylt av konflikter, krig, utfordringer, fattigdom, døende barn, bomber, fly og grusomme hendelser. Mange mennesker er påvirket av denne tunge situasjonen verden over – både direkte og indirekte. Får denne situasjonen følger for hvordan vi nå feirer og markerer julehøytiden, eller går alt etter *same procedure*? Hvordan skal vi feire julen i år, med en verden så preget av sorg, menneskelige tap og vonde hendelser? Bør vi endre på noe av mønsteret vårt? Bør vi redusere julegaveinnkjøpene og gi deler av disse pengene til **veldedighet** organisasjoner som jobber for **gode formål**? Personlig mener jeg det ville være fint å *redusere* julegavehandelen og se på om vi kan bruke de pengene på en annen måte.

I julen tenker vi alltid litt ekstra på at vi bør være snille og gode, og det er fint. Men jeg mener det er viktig at dette er en holdning vi må ha med oss hele året. Det bør være en måte å leve på, og ikke noe vi gjør kun en par uker i året. Mange av oss føler kanskje at man i utgangspunktet ikke har råd til dyre gaver og masse julemat. Derfor kan det være vanskelig i seg selv å gi mye ekstra nå. Man har kanskje bare akkurat nok til «det lille ekstra» til sin familie. Jeg tenker at det ikke bør være de som har lite fra før, som skal være de største giverne. Dette bør heller de som virkelig **har i overflod** ta seg av i denne måneden. Det er jo viktig å føle at man har lov til å gi seg selv og sine nærmeste noe ekstra i denne mørketiden. Det jeg imidlertid mener vi bør unngå, er at vi **fråtser** og kjøper unødvendig kostbare gaver. En gave kan være noe man kan lage selv. Det kan være en kinobillett eller en invitasjon til en romantisk middag man selv tilbereder hjemme.

Fantasien setter grenser, og gaver trenger ikke alltid å være dyre. Ofte liker mange best å motta de gavene der man kan merke at giveren virkelig har *tenkt* for å finne på noe, framfor at man bare har «betalt seg ut av det» og kjøpt et gavekort til 3000 kroner på et kjøpesenter. Man ønsker noe personlig og fint, og det trenger ikke å **koste det hvite ut av øyet**.

Om man velger å ha en **avbalansert** julehandel som ikke **går ut over** kredittkortene, kan man kanskje også få mulighet til å gi noe ekstra. I tillegg trenger ikke alle gaver å være penger. Det kan også være tid og omsorg. Man kan melde seg frivillig på de mange arrangementene som organiseres i julen, der man inviterer til felles selskap og hygge for dem som har lite. Om man bruker sin tid og er til stede for den som ikke har familie eller mulighet til å lage store middager, kan dette være en stor gave for noen. Tilstedeværelse og **medmenneskelighet** har ingen pris. Sånne gaver er **uvurderlige**, og de er i tillegg mer viktige enn noensinne i vårt travle og av og til nokså kalde samfunn.

I denne teksten har jeg gitt uttrykk for noen av mine meninger knyttet til julehandel og det å være medmenneskelig. Vi bør imidlertid være åpne og rause med andre mennesker ikke bare i julen, men også hele året. Det er bare med vår egen varme, vår egen tid og vår egen tilstedeværelse at vi kan gjøre samfunnet vårt bedre. La oss bruke julen som et **redskap** for å gjøre verden rundt oss til et litt bedre sted. Vi trenger hverandre som aldri før!

Vokabularliste til «Bør vi redusere julegaveinnkjøpene – og gi mer til de som lider?»

det er like sikkert som banken: det er helt sikkert

gjøremål (n): arbeidsoppgave

fryde (v1) seg: glede seg over

hovmester (m): person som har ansvaret for servering på restaurant eller hotell

grevinne (m): kona til en greve; greve: person med en adelig tittel; en person som er adelig, er fra en høyere samfunnsklasse og personen har arvet mange økonomiske fordeler og privilegier

forutsigbarhet (m): når man på forhånd kan vite hva som vil skje, har man *forutsigbarhet*

raus (adj.): gavmild; som gir mye

veldedighet (m): man driver med *veldedighet* når man gjør gode ting for andre uten at man skal tjene penger på det

et godt formål: en god sak

ha i overflod (m): ha mer enn man trenger/mer enn nok

avbalansert (adj.): med balanse; likevektig

gå ut over: påvirke (på en negativ måte); være til ulempe for

medmenneskelighet (m): når man tenker på andre mennesker rundt seg, er empatisk og snill, viser man *medmenneskelighet*

uvurderlig (adj.): svært betydningsfull og viktig

redskap (n): verktøy; utstyr

Bør vi ønske kunstig intelligens velkommen?

Kunstig intelligens er informasjonsteknologi som justerer sin egen aktivitet. Derfor framstår denne som tilsynelatende intelligent. Hva mener du om kunstig intelligens? Gjør rede for din mening og begrunn ditt syn.

I våre dager **bombarderes** vi nærmest med informasjon. **Nyvinninger** er **dagligdags kost**, og at det **forekommer** innovasjonen innen teknologien, er aldri en overraskelse. **Det er regelen snarere enn unntaket**. Det skjer hele tiden noe nytt. Siden **menneskets morgen** har vi alltid hatt utvikling, framvekst og endring. Men like fullt er *rask* endring og *hurtig* utvikling noe som **særpreger** vår tid. Slik har det vært i flere tiår nå, og utviklingen ser ikke ut til å bremse opp. **Snarere** tvert imot. Da jeg var skolejente, **hadde jeg mine meningers mot**. Jeg husker at jeg på mitt skolepennal skrev: «Ut med data!». Jeg var nemlig motstander av datamaskin og teknologi da jeg var 14 år. I dag må jeg le litt av min holdning. Men samtidig kan jeg ennå huske hvordan jeg tenkte. Jeg var redd. Jeg fryktet at vi skulle gå inn i et samfunn der mennesket ble **overflødig** og datamaskinene skulle overta. Denne frykten er det nok mange flere enn meg som har kjent på. Men like fullt har jeg blitt nettlærer **på min hals**, og jeg er en (litt for) ivrig bruker av sosiale medier. Hva skal man *mene* om kunstig intelligens? Hva *er* egentlig kunstig intelligens? Egentlig føler jeg meg ikke i stand til å svare godt på noen av spørsmålene ... Dette er kanskje et resultat av den verden vi lever i: Vi har sjelden nok informasjon om det som skjer rundt oss, og det er for mye å **ta stilling til**. Men like fullt prøver jeg meg på å gjøre rede for en mening: Jeg mener at vi skal ønske kunstig intelligens velkommen.

Det er vanskelig å argumentere **helhjertet** for noe man ikke helt vet hva er. Enda vanskeligere er det når man kanskje føler at man ikke forstår **rekkevidden** av kunstig intelligens eller de **ytterste** konsekvensene av det. Like fullt mener jeg at kunstig intelligens er et spennende tema, og jeg tror denne teknologien kan være til nytte for mennesket. Frykten for innovasjonenes fulle «overtakelse» **ligger** likevel **som et spøkelse i bakgrunnen**. Man kan lett føle at man er plassert på en **karusell** der det ikke finnes noen stoppknapp. Når man først sitter på karusellen, vil det bare gå raskere og raskere.

Avstigning er umulig, og den eneste utveien er: kollisjon ... Slike tanker kan komme. Men vi sitter nå **engang** på denne karusellen, og nå gjelder det å **spille kortene godt**. Vi må legge det til rette slik at dette blir bra for menneskene. Mennesket må stå i fokus – til tross for at dette handler om maskiner. Klarer vi å bevare det menneskelige aspektet i dette teknologiske risikospillet? Vi må håpe og tro at fokus på mennesket er **utfallet**.

Teknologiske virkemidler har alltid være skremmende – spesielt i starten av deres funksjon. Hvordan var det å se lys i en lyspære for første gang? Skapte det utelukkende jubel, eller var det også noen som ble redde? Hvordan var det for mennesket å fly for første gang? Hva føler vi i dag når vi får vite at vi sitter på et tog uten et menneske som fører? Kjenner vi kaldsvetten **sile** nedover ryggen når vi tenker på hvor lett det kanskje kan være å trykke på en liten knapp for å sende ut en mengde våpen samtidig? Samtidig kan vi **snu på flisa**. Hvordan ville vi like å være uten røntgenbilder? Hvordan skulle vi klare oss uten digitale hjelpemidler i en operasjon? Hvordan ville det være å ikke ha hjelp av kunstig intelligens når været skal meldes? Ønsker vi å miste **fortrinnene** den kunstige intelligensen gir oss? **Er vi rede til å gi slipp på** det vi liker? Eller er vi kun i stand til å vise frykt for det vi ikke liker?

I denne teksten har jeg gitt uttrykk for at det finnes langt flere spørsmål enn svar fra min side. Jeg har forsøkt å tenke positivt om kunstig intelligens, men det er mulig at frykten **setter denne holdningen i skyggen**. Jeg vet ikke. Hva annet kan vi si enn at *den som lever, får se ...?*

Vokabular til «Bør vi ønske kunstig intelligens velkommen»?

bombardere (v2): her: utsette for verbalt «angrep»; komme med mange ord og mye informasjon samtidig

nyvinning (m/f): noe nytt som er laget eller oppdaget

dagligdags kost: vanlig (*kost* betyr egentlig *mat*)

forekomme (ureg.): skje; hende

det er regelen snarere enn unntaket: dette uttrykket brukes når man skulle tro at noe var uvanlig, men det uvanlige blir det vanlige

menneskets morgen: fra den tiden da verden oppstod og mennesket begynte å eksistere

særprege (v1): kjennetegne; være typisk for

snarere (adv.): heller (i komparativ og superlativ form)

ha sine meningers mot: ikke være redd for å vise hva man mener

pennal (n): liten «veske» til å blyanter og penner i

overflødig (adj.): her: unyttig; som det ikke er bruk for

være noe på sin hals: være veldig engasjert i noe; være brennende opptatt av noe

ta stilling til: finne ut hva man mener om en sak

helhjertet (adj.): fullt og helt

ikke forstå rekkevidden av: ikke forstå konsekvensene og resultatet av

ytterste konsekvens (m): vi har den ytterste konsekvensen når man får det endelige resultatet av en lang rekke konsekvenser

ligge som et spøkelse i bakgrunnen: ligge som noe som truer bakenfor det vi kan se

karusell (m): når man er på tivoli, kan man sette seg i en karusell som går rundt og rundt – men her er karusell et bilde på *livet* som går rundt og rundt ...

engang (adv.): i realiteten

Eksempler: Når denne vanskelige situasjonen engang har skjedd, må vi bare gjøre det beste ut av det

spille kortene godt: være smart; bruke de sjansene man har

utfall (n): resultat

sile (v2): renne i en tett strøm

snu på flisa: prøve en helt ny framgangsmåte

fortrinn (n): fordel

være rede til: være klar til

gi slipp på noe: gi fra seg (selv om man kanskje ikke har lyst)

sette noe i skyggen: overgå; dominere

Eksempel: Jeg føler jeg blir satt i skyggen av min storesøster. Hun er flinkere enn meg til alt.

Behovet for mathjelp er større enn noensinne. Matsentralene rundt om landet har så langt i år delt ut over 1000 tonn mat. Mer enn 115 000 mennesker i Norge trenger nå mathjelp hver uke. *Bør mathjelp nå bli en egen post på statsbudsjettet*, eller er det de frivillige organisasjonene som skal ta seg av denne triste situasjonen? Si din mening i denne saken og gi argumenter for ditt syn!

Bør mathjelp i Norge bli en egen post på statsbudsjettet?

I tiden før den andre verdenskrigen i Norge, var Norge et lutfattig, nødlidende land. Etter den andre verdenskrigen begynte landet imidlertid sakte, men sikkert å bygge seg opp igjen. Einar Gerhardsen – landsfaderen – styrte landet i til sammen 17 år fra 1945 og framover. I hans tid utviklet vi oss i retning av å ha en langt større velferd enn det vi noensinne hadde opplevd før. Norge ble til *velferdsstaten* etter krigen. På slutten av 1960-tallet fant vi oljen, og da gikk Norge som ved et trylleslag over til å bli et rikt land. Den fattigdommen vi hadde levd i gjennom flere århundrer, gikk raskt i glemmeboka. Nordmenn begynte nå å identifisere seg med velstand, rikdom, komfort og gode vilkår. Når vi nå i våre dager får høre at folk i hopetall trenger mathjelp hver uke, og at det er *barn* som mangler varme klær og sko, blir mange av oss rystet. Når vi får vite at matsentralene i Norge har delt ut 1000 tonn mat i år, begynner noen av oss å klø seg i hodet. Hva er det som skjer i velferdslandet vårt? Er systemet vårt i ferd med å rakne og gå opp i limingen? Ligger det en stor, uoppdaget svikt et sted? Er det noe som har gått oss hus forbi? Er det tid for å stikke fingeren i jorda? Må vi innse at vi har skutt fra hofta i lang tid, og at vi nå må finne bedre veier? Er det tid for å sette mathjelp som en egen post på statsbudsjettet? I denne lille teksten vil jeg argumentere for at jeg mener det er tid for å tenke nytt. Man bør ta fattigdommen på alvor og sette mathjelp som en egen utgift som går over statsbudsjettet.

I 1937 skrev vår kjente forfatter Arnulf Øverland et dikt som har overlevd tidens tann. Han sa: «Du må ikke tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer deg selv». Disse ordene rommer mye. Vi trenger å bli minnet på den sannheten Øverland kom med her. Kanskje har vi selv nok mat, drikke og klær til jul. Dette må likevel ikke hindre oss i å åpne øynene for at det er mange andre som ikke har det vi kanskje har. Uretten og ubalansen rammer faktisk mange i dette lille landet vårt – og det til tross for at Norge fortsatt er et svært rikt land. Tiden er moden for at vi gjør noe med denne ubalansen. Noe må ha sviktet fullstendig i systemet når det er mulig at mange må stå i kø i 2023 for å få mat på bordet i et land som har så mange ressurser som Norge tross alt har. Noe må endres!

Jeg mener at denne ubalansen i folks levestandard og vilkår må rettes opp via det politiske systemet. Statsbudsjettet bør derfor inkludere en post der det garanteres at alle

får mat. Ingen skal gå sultne i dette landet. Det å spise seg mett hver dag, burde være noe som er selvsagt for alle. Man trenger naturligvis ikke å mette folk på laks og biff hver dag, men det er en menneskerett å ha nok næring og mat.

Julen er en gyllen anledning for folk til å tenke gjennom denne situasjonen. De frivillige ber de som har noe til overs om å være tidlig ute med å gi. Slik kan man øke sjansene for at man kan rekke å gi mat og julegaver til dem som ikke har råd til å skaffe seg dette selv. La dette bli en jul som er en jul for ALLE – ikke bare for de som lever i overflod og luksus. Nestekjærighet og omsorg for våre medmennesker er viktig i julen – og selvfølgelig også hele året. La dette ansvaret hvile på politikernes skuldre, i tillegg til at man selv gir en ekstra innsats gjennom de frivillige organisasjonene. I Norge skal ingen gå sultne omkring – uansett!

I denne teksten har jeg gitt uttrykk for min mening angående matmangel og fattigdom i Norge. Den norske staten bør ta ansvar for denne skjeve og urettferdige balansen vi har i landet vårt nå. Matmangelproblemet bør løses via at det opprettes en ny post på statsbudsjettet. La oss ønske våre politikere en riktig god og mettende jul – FOR ALLE!

Vokabular til «Bør mathjelp bli en egen post på statsbudsjettet?»

lutfattig (adj.): svært fattig; lut er et adverb som blir brukt forsterkende (for eksempel: Jeg er *lut* lei)

nødlidende (adj.): som lider nød; som mangler det meste/nesten alt

velferd (m): trygg situasjon med mange goder og privilegier

som ved et trylleslag: plutselig

gå i glemmeboka: glemme

i hopetall: i massevis; kjempemange

rystet (adj.): forferdet; skremt

rakne (v1): gå fra hverandre; oppløse

gå opp i limingen: falle fra hverandre; bli ødelagt

gå noen hus forbi: ikke bli lagt merke til

stikke fingeren i jorda: finne ut hvordan situasjonen faktisk er

skyte fra hofta: snakke uten å tenke seg om

post (m): her: del av et regnskap

gå over statsbudsjettet: betales via statens penger

overleve (v3) tidens tann: tidens tann = tidens langsomme ødeleggelse (som man ikke kan forhindre); her: overleve tidens tann: klare å unngå ødeleggelsen

gyllen anledning (m/f): god mulighet

ha noe til overs: ha litt penger igjen (når egne utgifter er betalt)

overflod (m): mer enn nok; for mye av det meste

nestekjærlighet (m/f): kjærlighet for våre medmennesker (medmennesker er både folk vi kjenner og ikke kjenner)

opprette (v1): lage; danne; etablere

19 Skriv en e-post eller en klage

Skriv en klage til vegvesenet angående manglende snøbrøyting

Vegvesenet i kommunen der du bor har ansvar for å brøyte veien inn til huset ditt for snø. Nå har det kommet en meter snø i løpet av natten, og veien har ikke blitt brøytet. Skriv en klage til vegvesenet angående dette. Forklar hvilke utfordringer dette skaper for deg, og skriv hva du mener vegvesenet bør gjøre med saken.

Til vegvesenet i Utsira kommune;

Da jeg og mannen min våknet i **går morges**, oppdaget vi at det lå en meter med **nysnø** like utenfor inngangsdøra vår til huset vårt. Vårt borettslag har en avtale der det står at det er kommunens ansvar å **brøyte** veien når det kommer snø. Jeg skriver denne meldingen for å gjøre dere oppmerksom på at det ikke kom noen brøytebil på noe tidspunkt i går. Vi tenkte at dere nok hadde mye å gjøre, så vi ventet hele dagen i går uten å ta kontakt med dere. Men nå har det gått mer enn én dag, og snøen ligger fortsatt like høy. I tillegg er det meldt mer snø i natt. Denne situasjonen skaper store utfordringer for min mann og meg selv – og hele vårt nabolag.

Både mannen min og jeg nærmer oss pensjonistalderen. Vi **er** fortsatt **ved god helse**, men vi klarer ikke å **skuffe** hele **tunet** alene. De andre naboene er stort sett eldre enn oss, og ingen er i stand til å få bort all denne snøen med skuffer og spader. I vårt borettslag har vi ikke **snøfreser** ettersom vi stoler på avtalen vi har med kommunen.

Flere av de eldre naboene har ikke klart å **ta seg ut** av husene sine. De har dermed ikke klart å holde legeavtaler og handle mat. Bilene våre må parkeres andre steder enn på våre private parkeringsplasser, og det koster mye å parkere andre steder. Kort sagt skaper

denne situasjonen kaotiske tilstander, og vi forventer at dere kommer og fjerner snøen som ligger på tunet vårt straks.

Vi forventer at dere kommer og gjør jobben i løpet av dagen. Vi forstår naturligvis at dere har mye å gjøre når snøen kommer slik den har gjort nå. Men dette må et brøytefirma være forberedt på. Man må ha reserve**beredskap** man kan ta i bruk i situasjoner som dette. At snøen kommer til oss i store mengder her i Norge, burde ikke komme som en overraskelse på et firma som jobber med nettopp snø. Vi er lei av å **smøre oss med tålmodighet**, for vi trenger å kunne bevege oss fritt uten å **kave** og **bale** i snø straks vi går ut av døra.

Hilsen

Annemor og Rolf Slettebø

Vokabular til klage angående manglende brøyting

i går morges: om morgenen før i dag – i dag morges / i morges: om morgenen i dag

nysnø (m): snø som nettopp har falt

brøyte (v1): rydde vei med snøplog

være ved god helse: være sunn og frisk (eller: ha god helse)

skuffe (v1): rydde bort snø med skuffe (eller spade)

tun (n): åpen, flat plass mellom hus (og eventuelt mellom gårder)

Her ser du et *tun* mellom to gårder.

snøfreser (m): redskap til å kaste borte snø (og snøen kastes ut på sidene av snøfreseren)

ta seg ut av noe: komme seg ut av noe; gå ut av noe

beredskap (m): det å være klar til å møte vanskelige situasjoner

smøre (ureg.) seg med tålmodighet: være tålmodig

kave (v1, v3): bevege armer og bein veldig

bale (v1, v2): streve; anstrenge seg

Uregelrett bøyning: en meter

en meter – meteren – meter – meterne

Hva er forskjellen på *våkne* og *våke*?

å våkne – våkner – våknet – har våknet (v1) = *bli våken*

å våke – våker – våkte – har våkt (v2) = *ikke få sove, holde seg våken, passe på noen (uten å sove)*

Hun våkte natt etter natt. = Det var mange netter hun ikke fikk sove.

Han våkte over sitt syke barn hele natten. = Han passet på sitt syke barn (uten å sove) hele natten.

20 Grammatikk

Konjunksjoner, subjunksjoner og adverb

Konjunksjoner

Konjunksjoner står imellom to helsetninger:

og / både – og / enten – eller / verken – eller

eller

men

for

så

Subjunksjoner

Dette er *underordningsord* som innleder leddsetninger:

at

bare

der

dersom

dess + komparativ

desto + komparativ

enda

etter at

etter som

ettersom

for at

fordi

fra

før

hva

hva enn

hva slags

hvem

hvem enn

hvilken/hvilket/hvilke

hvis

hvor

hvor enn

hvordan

hvorfor

hvorvidt

i fall

i tilfelle

idet

innen

inntil

jo + komparativ

likesom

med mindre

mens

når

om

om – enn

om – så

på grunn av at

selv om

siden

skjønt

slik at

som

som om

så

så at

så framt / såframt / så fremt / såfremt

så lenge som

så ofte som

så snart som

til

til tross for at

uaktet

Setningsadverb

Her er mange av de vanligste setningsadverbene – med eksempler på bruk:

absolutt

aldri

alltid

bare

definitivt

dessverre

faktisk

gjerne

heldigvis

heller

ikke

jevnlige

jo
kanskje
lykkeligvis
muligens
neppe
nok
nødvendigvis
ofte
også
sannsynligvis
sikkert
sjelden
skikkelig
snart
uheldigvis
ulykkeligvis
vanligvis
normalt
vel
virkelig
visst
visstnok

Pronomen

Pronomen står *istedenfor et annet ord* i en setning. Vi har ulike typer pronomen. Her ser du en oversikt:

- Personlige pronomen (subjektsform og objektsform)
- Refleksive pronomen

- Eiendomspronomen (som i dag kalles *determinativer*)
- Ubestemt pronomen
- Resiprokt pronomen

Personlige pron. subjektsform	Personlige pron. objektsform	Refleksive pron.	Eiendomspron.
jeg	meg	meg	min, mi, mitt, mine
du	deg	deg	din, di, ditt, dine
han	ham	seg	hans, sin, si, sitt, sine
hun	henne	seg	hennes, sin, si, sitt sine
den	den	dens	
det	det	dets	
vi	oss	oss	vår, vårt, våre
dere	dere	dere	deres
de	dem	seg	deres, sin, si, sitt, sine

Ubestemt pronomen: *Man, en, ens*

Man kan **bare** være subjekt. *En* kan være **både** subjekt **og** objekt. Vi har også genitivsformen *ens*.

Eksempler:

Man/En (subjekt) kan gjøre det som *man/en* vil (subjekt).

Man/En (subjekt) tar *en* (objekt) på ordet når *man/en* (subjekt) gjør det andre sier at *man/en* (subjekt) skal.

Man/En (subjekt) må alltid gjøre det som *ens* lærer (subjekt) sier. (**mans* eksisterer ikke.)

Man og *en* betyr altså det samme. Du kan velge selv hva du vil bruke når disse ordene er subjektet i setningen. Men *man* er bare subjektsform. *En* er både subjektsform og objektsform. Her er noen eksempler på dette:

1. *Man/en kan bestemme selv hva man/en vil gjøre* (subjektsform)
2. *Det er ens eget liv* (genitivsform av *en*)
3. *Rektoren gir en muligheten til å bestemme selv* (objektsform)
4. *Man/en kan ikke gjøre hva man/en vil på denne skolen* (subjektsform)

Det går altså an å bruke *en* hele tiden – og glemme *man*. (Men *man* er et frekvent ord, så du vil nok automatisk bruke *man* likevel.)

Det kan bli komisk om vi bruker *en* for mye:

En må være to når *en* skal få gode resultater. 😊

Det er viktig å ha variasjon, og ikke bruke *man/en* for ofte. Man kan for eksempel variere med disse ordene: *du, vi, de, folk, folk flest, noen, enkelte, en del, mange, flere, mesteparten av, flesteparten av, de fleste*. Her er noen eksempler:

Folk kan velge selv.

I Norge føler **de** at **de** har det greit.

I Norge har **vi** satset på fiskeoppdrett.

Mesteparten av de oppmøtte, var kvinner.

Flesteparten av studentene meldte avbud.

Resiprokt pronomen: hverandre

Bruk av *hverandre* krever vanligvis et subjekt i flertall / et forhold mellom to eller flere:

De ser på *hverandre*.

Guttene går fra *hverandre*.

Noen ganger kan vi også bruke *hverandre* når det er entallsord med *flertallsbetydning*:

Personalet synes det er hyggelig å snakke med *hverandre*.

Hele verden går med mistanke mot *hverandre*.

Men vi må være forsiktig med dette. Det kan fort bli feil. Det er tryggest å ha subjektet i flertall. Dette blir feil:

Stortinget gikk fra *hverandre*. (Vi vet at det er flere mennesker på Stortinget, men det passer likevel ikke å si dette.)

Men vi kan si dette:

Stolen gikk fra *hverandre*. (Her er det lettere å se for seg at en stol blir delt i flere biter.)

Balanse mellom setninger

Når vi skal koble sammen to eller flere setninger, er det viktig at man vet hvilke verbtider det er som kan kombineres med *hverandre*. Det er viktig å ha balanse mellom setningene når det gjelder verbtidene. Når man starter en setning i presens (eller med hjelpeverbet i presens), skal man fortsette setningen i presens (eller med hjelpeverbet i presens). Når man starter en setning i preteritum (eller med hjelpeverbet i preteritum), skal man fortsette setningen i preteritum (eller med hjelpeverbet i preteritum). Her kan du se hvilke verbtider som kan kombineres med *hverandre* – for å få balanse i setninger.

Setning 1	Setning 2
Presens / hjelpeverbet i presens	Presens /hjelpeverbet i presens
presens: ringer perfektum: har ringt 1. futurum: skal ringe 2. futurum: skal ha ringt	presens: ringer perfektum: har ringt 1. futurum: skal ringe 2. futurum: skal ha ringt
Setning 1	Setning 2
Preteritum / hjelpeverbet i preteritum	Preteritum / hjelpeverbet i preteritum
preteritum	preteritum

pluskvamperfektum 1. kondisjonalis 2. kondisjonalis	pluskvamperfektum 1. kondisjonalis 2. kondisjonalis
---	---

Vi må passe på å ha denne verbtidsbalansen mellom setningene i flere ulike sammenhenger. Her er eksempel på de viktigste tilfellene:

- I utsagnssetninger (med noen unntak)
- I en fortelling som finner sted innenfor et bestemt tidsrom (med noen unntak)
- I hypotetiske setninger (med noen unntak)

For å få kontroll på temaet om «balanse mellom setninger» er det viktig at du også forstår hvordan verbtidene brukes på ulike måter. Dette henger sammen.

Her er verbtidene og verbformene:

å spise	infinitiv	verbform
spiser	presens	verbtid
spiste	preteritum	verbtid
har spist	perfektum	verbtid
hadde spist	pluskvamperfektum	verbtid
skal spise	1. futurum	verbtid
skal ha spist	2. futurum	verbtid
skulle spise	1. kondisjonalis	verbtid
skulle ha spist	2. kondisjonalis	verbtid
spisende	presens partisipp	verbform
spist	perfektum partisipp	verbform

21 Liste med ordfamilier

Verb	Substantiv	Adjektiv	Partisipp (brukt som adj.)
advare	advarsel		advarende
aktivisere	aktivitet	aktiv	aktiviserende
aktivere			aktivert; aktiverende
anerkjenne	anerkjennelse		anerkjent; anerkjennende
anta	antakelse	antakelig	
anvende	anvendelse	anvendelig	
arbeide	arbeid; arbeider	arbeidsom	arbeidende
avgjøre	avgjørelse		avgjort; avgjørende
avhenge	avhengighet	avhengig	
avlive	avlivning		avlivet
avsløre	avsløring		avslørt; avslørende
barbere	barbering; barberer		barbert; barberende
befolke	befolkning		befolket
begynne	begynnelse		begynnende
behage	behag	behagelig	
beherske	beherskelse		behersket
bekymre	bekymring	bekymringsfull	bekymret
beskrive	beskrivelse		beskrivende
beskytte	beskyttelse; beskytter		beskyttende
bestemme	bestemmelse		bestemt; bestemmende
betegne	betegnelse		betegnende

bety	betydning	betydningsfull	
bevege	bevegelse; beveger	bevegelig	beveget; bevegelig
blomstre	blomst		blomstret; blomstrende
brenne	brann		brennende
bruke	bruk; bruker	brukbar; brukelig	brukt
brake	bråk; bråkmaker; bråkebøtte	bråkete	
be	bønn		bedt; bedende
dekke	dekning		dekket; dekkende
delta	deltaker; deltakelse		deltakende
dikte	dikter	dikterisk	diktet; diktende
drikke	drikk	drikkelig; drikkbar; drikkelig	
drømme	drøm; drømmer		drømt; drømmende
døpe	dåp		døpt
endre	endring		endret
engasjere	engasjement		engasjert; engasjerende
fantasere	fantasi	fantastisk; fantasifull	fantaserende
fascinere	fascinasjon		fascinert
feile	feil	feilaktig; feil	feilet; feilende
filosofere	filosofi; filosof		filosoferende
flette (m/f)	flette		flettet
fly (n)	fly		flygende
flyt (m)	flyte		flytende
focus (n)	fokusere		fokusert; fokuserende

forbannelse (m)	forbanne		forbannende; forbannet
forbedring (m/f)	forbedre		forbedret
forberedelse (m)	forberede		forberedende; forberedt
forenkling /m/f)	forenkle		forenklet; forenklande
forferdelse (m)	forferde	forferdelig;	forferdet
forklaring (m/f)	forklare	(u)forklarlig	forklarende; forklart
forlengelse (m)	forlenge		forlenget; forlengende
forståelse (m)	forstå	forståelig; forståelsesfull	forstått
forsvar (n)	forsvare	forsvarlig	forsvarende; forsvart
forsøk (n)	forsøke	forsøksvis	forsøkende; forsøkt
fortelling (m/f)	fortelle		fortellende; fortalt
fortvilelse (m)	fortvile		fortvilet
forventning (m/f)	forvente	forventningsfull	forventet
fred (m)	frede	foredelig	fredet
frigjøring (m/f)	frigjøre		frigjørende; frigjort
fristelse (m)	friste		fristet; fristende
frykt (m)	frykte	fryktelig; fryktsom	fryktet; fryktende
funksjon (m)	fungere		fungerende
fyll (n); fyll (m/f)	fylle	full	fylt
følelse (m)	føle	følsom; følbar	følt
gjentakelse (m)	gjenta		gjentakende; gjentatt
glede (m)	glede	gledelig; glad	

godkjennelse (m)	godkjenne		godkjent
grunnlag (n)	grunnlegge		grunnleggende
hjelp (m/f)	hjelp	hjelpsom	hjelpende
hopp (n); hopper (m)	hoppe		hoppende
hykleri (n); hykler (m)	hykle	hyklersk	hyklende
hyllest (m)	hylle		hyllende; hyllet
håp (n)	håpe	håpefull	
inkludering (m/f)	inkludere		inkludert; inkluderende
innledning (m/f)	innlede		innledende; innledet

innledning (m/f)	innlede	Innledende
inspirasjon (m)	inspirere	inspirert; inspirerende
interesse (m)	interessere	interessant; interessert
iver (m)	ivre	ivrig
jubel (m)	juble	jublende; jublet
kommunikasjon (m)	kommunisere	kommunikativ; kommuniserende; kommunisert
konkretisering (m)	konkretisere	konkret; konkretisert
krav (n)	kreve	krevende
kristendom (m)	kristne	kristen; kristnet
kritikk (m)	kritisere	kritisk; kritisende; kritisert
kvalifikasjon (m)	kvalifisere	kvalifisert; kvalifiserende
ledelse (m)	lede	ledende

lek (m)	leke	lekende
lengsel (m)	lengte	lengtende; lengselsfull
lesning (m/f)	lese	lesende; leselig
letthet (m/f)	lette	lett
lidelse (m)	lide	lidende
liv (n)	leve	livlig; levende; levd
lykke (m/f)	lykkes	lykkelig
læring (m/f)	lære	lærerik; lært
løfte (n)	love	lovende
løgn (m/f)	lyve	løgnaktig
mangel (m)	mangle	manglende; mangelfull
militær (n)	militarisere	militær
mishandling (m)	mishandle	mishandlet
mistanke (m)	mistenke	mistenkelig; mistenksom; mistenkt
motivasjon (m)	motivere	motivert; motiverende
nasjon (m)	nasjonalisere	nasjonal
observasjon (m)	observere	observant; observerende; observert
opplevelse (m)	oppleve	opplevelsesrik
opplysning (m/f)	opplyse	opplysende; opplyst
overbevisning (m/f)	overbevise	overbevist; overbevisende
praksis (m)	praktisere	praktisk
press (n)	presse	pressende; presset
produksjon (m)	produsere	produktiv; produserende; produsert
provokasjon (m)	provosere	provosert; provoserende
påstand (m)	påstå	påståelig; påstått
påvirkning (m/f)	påvirke	påvirket; påvirkelig
realisering (m/f)	realisere	realistisk; realisert

referanse (m)	referere	refererende; referert
refleksjon (m)	reflektere	reflekterende; reflektert
regjering (m/f)	regjere	regjerende
regulering (m)	regulere	regulert; regulerende
repetisjon (m)	repetere	repeterende; repetitiv; repetert
respekt (m)	respektere	respektert
risiko (m)	risikere	risikofyllt; risikabelt
samling (m/f)	samle	samlende; samlet
sammenligning (m/f)	sammenligne	sammenlignende; sammenlignet
sang (m)	syng	syngende
sikkerhet (m/f)	sikre	sikker; sikret
sjenanse (m)	sjenere	sjenert; sjenerende
skildring (m/f)	skildre	skildrende
skrik (n)	skrike	skrikende
skuffelse (m)	skuffe	skuffet; skuffende
skyld (m/f)	skylde	skyldig
slitasje (m)	slite	sliten; slitt
sprang (n)	springe	springende
spørsmål (n)	spørre	spørrende
stigning (m/f)	stige	stigende
stimuli (m)	stimulere	stimulerende
strev (n)	streve	strevsom; strevende
struktur (m)	strukturere	strukturert; strukturere
studie (n), student (m)	studere	studerende; studert
støtte (m/f)	støtte	støttende
sult (m)	sulte	sulten
svik (n)	svikte	sviktet; svikefull

symbol (n)	symbolisere	symbolsk
system (n)	systematisere	systematisk
sår (n)	såre	såret; sårende; sårt
takk (m/f)	takke	takknemlig
tall (n)	telle	tellelig; tellende; tellbar
tanke (m)	tenke	tenkelig; tankefull; tenksom; tenkt
tap (n)	tape	tapende; tapt
tilfredsstillelse (m)	tilfredsstille	tilfredsstillende
tilgivelse (m)	tilgi	tilgivende
toleranse (m)	tolerere	tolerant; tolerert
trang (m)	trengje	trengende
trening (m/f)	trene	trent
trivsel (m)	trives	trivelig
trussel (m)	true	truet; truende
trygghet (m/f)	trygge	trygg
tvang (m)	tvinge	tvingende
tvil (m)	tvile	tvilsom; tvilende
understrekning (m/f)	understreke	understreket
undersøkelse (m/f)	undersøke	undersøkende; undersøkt
utdannelse (m)	utdanne	utdannet; utdannende
utfordring (m/f)	utfordre	utfordrende
uttalelse (m), uttale (m)	uttale	uttalende; uttalt
utvikling (m/f)	utvikle	utviklende; utviklet
utøvelse (m)	utøve	utøvende
variasjon (m)	varierte	varierte; varierende
veiledning (m/f)	veilede	veiledende

vekst (m)	vokse	voksende
vridning (m/f)	vri	vridd
ødeleggelse (m)	ødelegge	ødeleggende; ødelagt
økning (m/f)	øke	økende; økt
økonomi (m)	økonomisere	økonomisk
ønske (n)	ønske	ønskelig; ønskende; ønsket
åpning (m/f)	åpne	åpen; åpnet

Løsningsforslag

KAPITTEL 1: SUBSTANTIV

Oppgave 1: 1. Filmpolitiet – tips – påskens / påskas – filmer 2. tide 3. tide 4. tiden / tida – brød – hjem 5. påske – forslag / forslagene – eksperter / ekspertene 6. hemmeligheter – etterforskerne – drapssak – mennesker – hemmeligheter 7. filmkvalitetene / filmkvaliteter – drama – rollefigurer – kommentarer 8. Krimplottet – filmen – vis – blikk 9. tid – samtaler – glass – puben 10. Bakteppet – filmen – hemmeligheter – konflikten / konfliktene / konflikter 11. etterforskningen 12. saker – seriemorder – politiets – rekker 13. Serien – gir – stemningen / stemninga – fordel – dramatik 14. Vridningen / Vridninga – slutten – te 15. skildringer – miljøet – landskap – åsteder 16. tidshopping – filmen – forvirring 17. utfordringer – bevis – kombinasjon – teknologi 18. Serien – ros – grep – serien – krimsjangerens – utfordringer – seriens – trinn – trinn 19. slutt – seerne – serien – Slutten – slutten – overraskelsen 20. episoder / episodene – dag

Oppgave 2: 1. innbyggere – tilværelsen – dag – dag 2. Innbyggerne – hjem 3. huskvartal – mennesker – hjemmene – pandemien / en pandemi (om vi ikke vet hvilken pandemi det er snakk om) 4. menneskers – hjertelag 5. månedene – myndighetene – program – nødhjelp 6. hjelp 7. ledelse 8. beboerne – området 8. valgomat – parti 9. stilling – påstander – politikk 10. vikingskip – by 11. nese 12. nesa (feminin form er brukt fordi det er et fast uttrykk) –

sky 13. nesen (uttrykk) 14. nesa / nesen 15. fot – hose 16. foten 17. bein 18. halen – beina
19. beina – nakken 20. beinet – Konkurransen 21. fingrene – fatet 22. fingeren – jorda
(uttrykk) 23. munnen 24. land 25. land 26. knipa / knipen – land

KAPITTEL 2: ADJEKTIV

Oppgave 1: 1. største – nedgravde 2. nye 3. aktive – den beste – den dårligste / den verste
4. glemske – gamle 5. Glemsomme – skumle 6. bedre – bedre 7. verre – verst 8. Den
hardkokte – krasse – bistre – største 9. nyeste – den ferske – stri 10. de fellende – den
skumle – farlige – risikable – den stigende 11. et ekstremt – det beryktede / det beryktete
12. særegne – et røft 13. et grundig – godt 14. Den stive – oppstilte – den brutale –
mottakelige 15. seige – kjent – opplagte – dramatiske 16. Den utstrakte – de forslitte –
særegne 17. De skråsikre – skumle 18. beste – den engasjerte 19. glatte – sleipe –
mangslungne 20. denne spesielle – det grusomme

Oppgave 2: 1. Den erfarne – mørbanket – Den mørbankede / Den mørbankete 2. Den milde
– kald – sur – Den sure 3. Den frosne – hovne 4. store – verste / vondeste / mest vonde – en
spesiell 5. Hissige – en utslitt 6. De vonde – et bredt – det solbrente – en munter 7. den mest
lunefulle – deilig – kjølige – iskald 8. gult – gule – det langstrakte 9. kalde – lune 10. lille /
minste 11. bidige – dvask – doven – den gode, gamle 12. sørligste / mest sørlige –
trafikkerte 13. et formidabelt – varme 14. kalde – det etterlengtede / det etterlengtete 15.
Den siktede / Den siktete – en ekte 16. egen 17. de sprakende – den livlige 18. det populære
– Det kjære – nødvendige

Oppgave 3: 1. Det omstridte 2. En undersøkt – Den undersøkte – trygge – et trygt –
Tryggere / Mer trygt 3. En tillitsfull – den stressete / den stressede – store – en liten 4. den
omtalte – den etterlengtede / den etterlengtete – den samme, dumme 5. De varslete / De
varslede – raskere 6. brutt – mer alvorlige / alvorligere – De strenge 7. Det brukne – beste –
et ødelagt – Det ødelagte – dårlig – dårlige 8. nasjonale – en ny 9. forverret – Den forverrete
/ Den forverrede – andre 10. ristet – vasket – De ristede / De ristete – vaskede / vaskete 11.

en døsig – den lille – vakre 12. Det dystre 13. flat – flatt – rund 14. forbløffet – den uventete / den uventede – Den forbløffete / Den forbløffede – en gammel 15. furtne – kaldt – vått 16. gulnet – Det gulnete / Det gulnede 17. De innpåslitne – Den mest innpåslitne 18. Den rykteomspunne – gedigne – underlige

KAPITTEL 3

Oppgave 1: 1. de egentlig kan få økt tilgang 2. såpass mange stillinger faktisk forblir ubemannet 3. du faktisk 4. er virkelig ikke nytt for dem 5. de nå omsider vet / de omsider nå vet – det hele faktisk fungerer 6. det egentlig er mulig – såpass mange faktisk ble smittet 7. alt egentlig går på tverke 8. det egentlig blir mulig 9. hun egentlig er innforstått med – vanskelig situasjonen er 10. hun jo er på det rene med – alt egentlig er 11. liker hun virkelig ikke 12. går hun ikke – skal hun ta en test 13. hun egentlig vil studere – kan hun jo studere 14. følte hun seg virkelig – smiler hun jo på jobben 15. det jo sannsynligvis ikke kommer til 16. du ikke tar hensyn – tar jeg ikke 17. bodde de faktisk – fikk de seg jo 18. de jo for eksempel kan 19. det virkelig kan lønne seg 20. kan jeg ikke hjelpe deg

Oppgave 2: 1. hun dessverre ikke kan hjelpe henne 2. faktisk vil skje 3. ingen jo ville hjelpe den gamle damen 4. verken statsministeren eller kongen 5. hun nå ville tromme sammen 6. hun framover ofte ville invitere – det bare var lov 7. han faktisk gjerne ville rive i 8. han jo var 9. må jeg egentlig 10. er det du innbiller deg 11. jeg egentlig ikke vil bli med 12. er det faktisk mange 13. vil han jo også 14. var det jo 15. fortsetter de innbitt å kjempe / fortsetter de å kjempe innbitt 16. hun virkelig trengte en pause 17. hun ville heller være hjemme 18. du ikke fryser 19. hun ikke føler seg 20. alle ble faktisk usikre – de egentlig skulle gjøre

Oppgave 3: 1. trakk hun seg også bort 2. han virkelig var – ville hun ikke ha 3. ingen virkelig måtte mobbe andre 4. snakket hun om – viktig det faktisk var 5. hun åpnet vinduet – fikk hun virkelig se – vakkert morgenlyset egentlig er 6. kunne jeg ikke skrive. var jeg fem år 7. jeg lærte å skrive – tegnet jeg ofte bokstavene 8. Kari ikke vil hjelpe til – får jo jeg ta / får jeg jo ta 9. var jo Kari så hjelpsom – ble hun etter hvert helt underlig / ble hun helt

underlig etter hvert – ble jeg også sur 10. jeg bestemte meg for 11. hadde faktisk en engelskmann – bestemte nordmannen seg for 12. fikk en flue i øyet – hun løp i går – slo hun faktisk rekorden – satte jo ny pers 13. tok jo personlig rekord – fluen i øyet 14. kan jeg ikke hjelpe deg – hun dessverre ikke kan hjelpe henne 15. rett før start landet det / det landet rett før start 16. fikk han en vrikk i foten 17. den ikke skulle skade 18. ga han den videre 19. Er hoggormene egentlig fredelige dyr / Er egentlig hoggormene fredelige dyr 20. orm har egentlig runde pupiller – orm har egentlig vertikale pupiller 21. hoggormen faktisk har vertikale pupiller

Oppgave 4: 1. flere TV-serier hun så på – mer avhengig ble hun faktisk 2. mer de faktisk forsøkte – mer kranglet de egentlig 3. mer hun lærte – mer forstod hun jo – hun virkelig måtte henge i 4. hvilken alder man har – kan jo alle bli med 5. blir jeg her – de trenger meg 6. han ikke svarer – kan du jo banke 7. må jeg virkelig hvile litt – jeg kommer nok til å 8. kunne du ikke hjelpe den damen 9. jeg ikke kunne hjelpe den damen 10. bok hun egentlig ville kjøpe 11. er det egentlig – du har mest lyst på 12. røverstreker har du egentlig funnet på nå 13. liker du egentlig best 14. jeg ikke liker litt mer røffe sko 15. det egentlig har rablet for meg jeg ikke er helt til å stole på 16. hun stiller rare spørsmål – vel hun som er syk – ikke jeg 17. er jeg likevel i godt humør / er jeg i godt humør likevel 18. du kommer til helgen – vil jeg jo lage 19. greide jo å finne veien – det virkelig så mørkt ut / det så virkelig mørkt ut 20. noen kanskje er slemme mot deg – må du jo forsøke

Oppgave 5: 1. ønsker jeg ikke 2. kan jo imidlertid 3. er det jo viktig – du holder deg i ro 4. må du jo bare høre på legens råd 5. det oppstår sykdom blant de ansatte – må jo alle trå til 6. de problemene vi har nå – må du jo vite – jeg alltid er 7. som omsider kommer der – er jo min tante 8. jeg skulle ha tatt med meg – ble dessverre stående 9. skulle jeg jo ha tatt med meg – den ble dessverre stående / dessverre ble den stående 10. opplever han dessverre – tiden ikke strekker til 11. hun ikke skulle fryse 12. tanten ikke skulle 13. de ikke skulle miste så mye 14. hun ikke faller 15. de ville ikke være sammen 16. han ikke skulle plage dem 17. han passer så godt på henne – føler hun seg alltid trygg 18. du trenger noe – kan jeg jo kjøpe det for deg 19. er det jo viktig – bør faktisk andre forstå – man jo ønsker litt tid 20. hun vil kjøpe seg noe

Oppgave 6: 1. hun ikke kunne 2. hun egentlig hadde tenkt 3. han egentlig skulle klare alt sammen 4. dager de ikke skulle ha timer 5. datamaskin han hadde kjøpt til slutt / datamaskin han til slutt hadde kjøpt 6. det dessverre var for sent nå / det nå dessverre var for sent 6. hun faktisk ofte forsøkte 7. de for eksempel kunne ta med 8. kreftene hadde dessverre tatt slutt 9. han var jo faktisk hennes beste venn 10. om hun kanskje burde 11. det fikk han dessverre rett i / han fikk dessverre rett i det / dessverre fikk han rett i det 12. så de holdt seg heller hjemme 13. du snakker til meg – bør du faktisk tenke deg om 14. snakket han ofte – kvier han seg faktisk 15. derfor oppstod det mange misforståelser / det oppstod derfor mange misforståelser 16. holdt han seg faktisk unna 17. fortsetter de faktisk å være 18. de faktisk fryser – fortsetter de jo 19. kaker han spiser – lyst får han faktisk

Oppgave 7: 1. sier moren faktisk ja / sier faktisk moren ja (mindre vanlig, med vekt på *moren*,) 2. du går – vil jeg jo / vil jo jeg (mindre vanlig, med vekt på *jeg*) 3. var du jo mørkredd / var jo du (mindre vanlig, med vekt på *du*) – nå klarer du jo / nå klarer jo du (mindre vanlig, med vekt på *du*) / du klarer jo nå 4. du går om morgenen – må du alltid huske 5. de var unge – tenkte de ikke 6. spilte han faktisk på hester / spilte faktisk han på hester (mindre vanlig, med vekt på *han*) 7. drev du egentlig med – du var liten 8. lekte du egentlig ofte med / lekte du ofte egentlig med / lekte du egentlig med ofte – du gikk på skolen 9. ville du helst være sammen med – du var ung 10. er jo bare midlertidig ansatt / ansatt midlertidig – får han kanskje fast 11. falt han av sykkelen – ble to ribbein knekt – legene kunne ikke gjøre noe – var det som ble anbefalt 12. prisene jo har økt i det siste – så kommer derfor faktisk svenskene til Norge / så kommer faktisk derfor svenskene til Norge 13. kunder krysser grensa – er jo ikke noe nytt – nå krysser faktisk svenskene / svenskene krysser nå faktisk / faktisk krysser nå svenskene / faktisk krysser svenskene nå 14. nå har det jo blitt omvendt handel / det har jo blitt omvendt handel nå / det har jo nå blitt omvendt handel 15. eller vil du egentlig 16. kronekursen er litt lik – lønner det seg fortsatt faktisk / lønner det seg faktisk fortsatt – lønner det seg altså faktisk / lønner det seg faktisk altså 17. er den norske krona svekket akkurat nå / er den norske krona akkurat nå svekket 18. betegner handel – det ene lands borgere handler 19. har faktisk vært vanlig – spesielt

siden andre verdenskrig 20. ble skikkelig tatt på sengen 21. er butikkene skikkelig forberedt – Bemanningen er økt

KAPITTEL 4

Oppgave 1: 1. ens / sine 2. en / man 3. hennes – henne 4. vårt 5. sitt 6. man / en – en 7. sitt – hun – hennes – hennes – sine – hennes / sine 8. ditt – Du / Man / En 9. man / en – man / en – man / en – dine 10. sine – man / en 11. sine 12. du – ditt – dine 13. sitt 14. seg sitt – sine – hennes – seg – sine 15. deres 16. hennes – sin – henne 17. sin 18. sitt 19. din 20. deres

Oppgave 2: 1. dets 2. dens 3. dets 4. deres 5. dets 6. hans – sine – dets 7. seg – dere 8. deg 9. dens – sin – hun – hverandre 10. sitt – sitt – sitt 11. sin / hennes (om det er en annen persons sukk) 12. sitt 13. hennes – Mitt – meg – ditt – mitt 14. dets 15. deres 16. du – din – oss – seg 17. deg – deg – det 18. seg – dere – dere – deres 19. dens 20. hennes – sin

KAPITTEL 5 PREPOSISJONER

Oppgave 1: 1. på – til 2. i – på 3. på 4. i / om 5. i 6. på 7. i 8. på – på 9. Om / På 10. på 11. for 12. på – bort 13. i 14. til 15. på – i 16. til 17. I – på 18. på – til 19. med – til – med 20. på

Oppgave 2: 1. i 2. til 3. om 4. av 5. til 6. over – med 7. for 8. til 9. til 10. på – i / med / hos 11. til – til 12. for 13. bak 14. av 15. i 16. i 17. på 18. på 19. på 20. ut

Oppgave 3: 1. over 2. av 3. på 4. om 5. opp – i 6. i – av – til – på 7. i 8. i 9. på 10. på 11. over – etter 12. i 13. i 14. med – i 15. gjennom – med 16. for – på 17. med – i 18. til 19. for 20. på 21. i 22. over

Oppgave 4: 1. i – til 2. for 3. ut 4. i 5. på – av 6. om 7. i 8. etter 9. Med – på 10. for 11. til 12. i 13. mot – til 14. om – av – på 15. bak 16. i 17. på 18. i 19. for 20. Med

Oppgave 5: 1. i – til 2. for 3. ut 4. i 5. på – av 6. om 7. i 8. etter 9. Med – på 10. for 11. til 12. i 13. mot – til 14. om – av – på 15. bak 16. i 17. på 18. i 19. for 20. Med

Oppgave 6: 1. til – med – om 2. opp 3. om – på 4. av – i – inn 5. mot – i 6. på – med 7. på 8. til 9. I 10. på 11. i 12. i 13. på 14. av – på 15. på 16. i/på 17. på 18. på – for 19. fra 20. fram – for 21. Til

Oppgave 7: 1. i 2. i 3. på 4. i 5. i 6. med – i – i 7. for 8. i 9. på 10. på 11. ut 12. på 13. med – på 14. over 15. ut 16. på 17. på 18. av på 19. på 20. om

Oppgave 8: 1. i – fram 2. i 3. til – mot 4. på – på – av med 5. ved – i – til 6. i – mot/til 7. for 8. i – over 9. på 10. ut – på/i 11. til 12. i 13. på 14. i 15. til – med – over 16. i – mot 17. til 18. for 19. til 20. opp

Oppgave ?: 1. for – på 2. til – på 3. i – på 4. for 5. til 6. for 7. på – i 8. På – fra – med 9. til 10. Av – til 11. på 12. til – ut 13. for 14. i 15. i – av 16. på 17. på 18. for 19. for – for 20. om 21. med

KAPITTEL 6 ORDFAMILIE

Oppgave 1: 1. nedstenging / nedstenging 2. Evakueringen / Evakueringa – De evakuerte – sjokkert – traumatisert (ikke -e fordi dette er predikative adjektiv som er laget av et verb) 3. avklaringer – De avklarte – lettelse 4. Avdekkingen / Avdekkinga – avdekket 5. Det forliste – Forliset 6. forsvarlig 7. Forløsningen / Forløsninga – fødsel 8. erstatning – skader – lidelser 9. blødninger 10. Avlysningen / Avlysninga – sjokk – Latteren 11. soning – straff 12. Uthenging – de uthengte 13. krenkelse – forfølgelse 14. tiltale – Den tiltalte 15. trusselen

- De truede /De truete – engstelige – urolige 16. belastning – belastende 17. påstander – påståelig 18. dommer – dommer 19. svingninger 20. svingom

Oppgave 2: 1. pålitelig 2. tillatelse – tillatt 3. tilrettelegging 4. anslag 5. kostbart – Kostnadene 6. inngrep – inngripende – tilværelse 7. Den pågrepne 8. skyldig – lovbrudd 9. ankelbrudd 10. gagn 11. en tilbakeføring 12. oppsigelse 13. Hjertestarteren – fotballspilleren 14. oppvekker 15. overlevelse 16. Avdukingen – strålende – begeistret 17. lengsel 18. savn 19. oppvartning 20. forventninger – forventningsfull

Oppgave 3: 1. Den pågrepne 2. spionasje – akseptabelt – mistro 3. alliert 4. oppsving 5. plateutgivelse 6. gjennombrudd 7. utsalget – utsolgt 8. seier 9. gripende 10. innbrudd 11. De grepne 12. et funn 13. en ransakelse 14. drikkelig – forurenset 15. hjelpeløs 16. hjelpsom 17. arbeidskrevende 18. arbeidsom 19. pliktige 20. skyldnere

Oppgave 4: 1. forventning 2. sprudlende 3. oppskytingen/oppskytinga 4. utrykning/utrykking 5. varsler – varsler – oppførsel 6. overdrevne – overdrivelser 7. hatefull/hatsk – hat 8. strømninger 9. Strømmen 10. grepet – De grepne 11. parodier 12. fengende 13. provokasjon 14. bortskjemt/bortskjemte 15. oppfinnsom – oppfinnelser 16. skaperverk 17. skapning 18. Avdekkingen/Avdekkinga – reaksjoner 19. rystet – Avsløringen/Avsløringa/Avsløringene – rystelser 20. ristende – Den ristende – utslitt – de skakende

Oppgave 5: 1. omsetningen/omsetninga – de omsatte – utsending/utsendelse 2. økonom – økonomiske – økonomi 3. nedleggelse – nedlagte – utfordring 4. offer – bekostning 5. forbud – forbudt 6. hyllest 7. antydninger/en antydning/antydning – hendelser 8. utseende 9. utsikt 10. anerkjennende – Anerkjennelsen 11. Videreføringen/Videreføringa 12. arvingen – arven – De arvede/De arvete – egnet 13. Oppfølgeren 14. oppfølging 15. oppvåkningen/oppvåkninga – Den oppvåknete/Den oppvåknete 16. spøkefull – spøk 17. fallen 18. fallende 19. innvendinger 20. sjokkert – innbruddet/innbruddene

Oppgave 6: 1. Frisettelsen – den dømte – dommeren/dommerne – beslutning 2. oppfattelsen – oppfatning 3. antydninger 4. anelser 5. utmerkelse – utmerket 6. forsørger – forsørget 7. sorg – sørgelig – sørgelig / sorgens 8. uttale 9. uttalelser 10. fornærmende – fornærmet – fornærmelser 11. truende – truet – trusler 12. indikasjoner 13. risiko – et risikabelt 14. opptrapping 15. beslaglegginger – aksjonen/aksjonene 16. pågrepne 17. siktelser – De siktete/De siktede – pågripelsen 18. Fjerningen/Fjerninga – de involverte 19. Innsettelsen – kritikk – innvendinger – den innsatte 20. flukten – Flyktningene – utfordringer – prøvelse – lidelse

KAPITTEL 9

Oppgave 1: 1b – 2a – 3c – 4c – 5a – 6a

Oppgave 2: 1c – 2a – 3b – 4b – 5c – 6b – 7a – 8b

Oppgave 3: 1a – 2c – 3b – 4c – 5a – 6a – 7b – 8a

Oppgave 4: 1c – 2b – 3c – 4a – 5b – 6b – 7a – 8a – 9a – 10b

Oppgave 5: 1c – 2c – 3b – 4c – 5b – 6a – 7c – 8b – 9c – 10c – 11b – 12b

Oppgave 6: 1c – 2b – 3b – 4a – 5b – 6b – 7c – 8a – 9a – 10a – 11c

Oppgave 7: 1b – 2a – 3a – 4a – 5b – 6c – 7b – 8a – 9b – 10a

Oppgave 8: 1c – 2b – 3b – 4b – 5b – 6c – 7c – 8b – 9a

KAPITTEL 10

Oppgave 2: 1. la han omsider opp 2. hun la opp maskene 3. Arrangøren la virkelig opp til 4. ble virkelig lagt press på henne 5. la de seg ofte 6. han dessverre la seg borti 7. la mannen hennes seg faktisk imellom 8. la de seg opp mange penger 9. hadde hun egentlig lagt til seg uvanen 10. la erobrerne under seg 11. la hun faktisk ut om sine tanker 12. la elevene endelig ut om 13. ble det virkelig lagt vekt på 14. La du faktisk ut for – dere spiste

Oppgave 3: 1. rakk du ikke 2. har du brutt forholdet allerede 3. Har de ikke nettopp blitt sammen / Ble de ikke nettopp sammen 4. jeg har båret ansvaret for lenge nå / jeg nå har båret ansvaret for lenge 5. ble heldigvis raskt brakt 6. ble bundet utenfor butikken – forsvant den dessverre 7. har virkelig føket i luften 8. føk/føyk faktisk i vinden 9. drev dere egentlig med – dere var 10. Har de skåret over alle bånd 11. røk/røyk forholdet deres / har forholdet deres røket 12. rev/reiv faktisk dokumentet – hun omsider forstod 13. har nytt en overdådig middag / nøt/nøyt en overdådig middag 14. har smøget seg omkring 15. smatt jo raskt – hun kom 16. har du nok skjøvet 17. hev/heiv hun faktisk 18. glapp ut av – hun drakk 19. hun steg/steig – snublet hun dessverre 20. sprang barna – klokka ringte

Oppgave 4: 1. Jeg har ikke bedt deg 2. skar du ikke potetene – jeg jo har bedt deg om 3. skyver du bort / har du skjøvet bort – inntraff 4. skjøv du egentlig – du malte kommoden – har den satt seg ordentlig 5. har du ikke rukket – har du egentlig tenkt 6. skrallet jo høylytt – vi satt i campingvogna – skalv faktisk litt – det gikk jo fort over 7. brast virkelig ut i gråt – hun fikk vite 8. Du har faktisk brutt avtalen mange ganger – har tatt slutt 9. Frøs dere – dere var på ferie – forgikk dere 10. Den andre gangen da hanen gol / Da hanen gol den andre gangen – husket Peter faktisk

Oppgave 5: 1. skal ha satt 2. skal ha satt på potetene 3. skal ha satt Per 4. skal ha blitt satt fast 5. skal visst ha satt huset på ende 6. skal / han visst ha satt seg verk og betennelse 7. skal politikerne ha satt folk i arbeid 8. skal ha satt himmel og jord i bevegelse 9. skal ha satt sykepleierne i sving 10. skal ha satt opp huset vårt 11. skal ha satt meg over 12. skal visst ha satt hunden 13. skal visst ha satt inn 14. ble visstnok satt til fem millioner 15. ble satt opp 16. ble satt fyr på 17. brakk 18. Skal / Kan politikerer ha hatt 19. Skal / Kan statsministeren ha brutt 20. Skal / Kan rektoren ha drukket

Oppgave 8: 1. har stridd i frontlinjen – begynner kreftene visstnok – skal absolutt være nødvendig / er absolutt nødvendig 2. sverget han faktisk – han ble tatt i ed av domstolen – man blir tatt i ed – gir man / må man gi – man kun forteller sannheten / om at man kun skal fortelle sannheten 3. Har du fått et svidd belegg – å ha laget maten – gjelder det å være generelt forsiktig / gjelder det å være forsiktig generelt – det ikke blir 4. sved faktisk av – ble lagt øde 5. telte/talte du faktisk – du ikke fikk sove 6. faktisk tigget/tigde – var merkelig nok i dag / var i dag merkelig nok – ble de alle sammen av / hadde de alle sammen blitt av 7. skulle ha vridd hjernen – alt sammen ble faktisk avlyst 8. elevene kunne ha hatt matteprøven – ville de ha vridd hjernen 9. hun endelig vred/vrei/vridde om nøkkelen – kjente hun – en indre jubel presset seg fram – en indre jubel presse seg fram 10. vred/vrei/vridde faktisk – å vri – de hadde virkelig sterke hender 11. ble dessverre tre bjørner jaget / ble tre bjørner dessverre jaget – de døde av utmattelse 12. har dessverre opplevd – å bli kløpet, lugget eller klapset 13. alle barna i går faktisk kløv/kløyv/klyvde – var imponerende – syntes rektoren 14. ble nesten kvelt – hadde så mye røyk 15. dessverre slik at lufta har lekket – nå er det nesten ikke 16. ikke hadde lydd sin eier – var samtidig veldig sjarmerende 17. nøs/nøys han faktisk så kraftig – han jo nesten brakk et ribbein – det var mulig 18. En buss skal nylig ha sklidd – har ikke blitt bekreftet 19. ville nok ha sklidd – ikke hadde hjulpet meg – at du hjalp meg – jeg trengte hjelp 20. Nå har du skrytt / Du har skrytt nå / Du har nå skrytt – jeg blir helt ør i hodet 21. snytt ut av nesa på din mor 22. ble spredd/spredt for alle vinder – giftet seg inn i familien 23. har nå dessverre spredd/spredt seg – kommune/kommuner – slippe fri 24. hadde spredd/spredt glede hos de eldre – dro han hjem

Oppgave 9: 1. tar jeg – er 2. følger 3. blir 4. dro – syntes 5. var / hadde vært 6. var 7. var 8. har du egentlig vært 9. har aldri noensinne vært 10. Har du ikke vært – har jeg vært – var der faktisk 11. dere har vasket klær 12. hadde spist 13. jeg var rik / jeg hadde vært rik 14. reiser / skal reise 15. skal være / skal ha vært 16. skal levere / skal ha levert 17. skal ha skutt 18. skulle jeg egentlig ha gått på kino 19. kunne ha levd i store flokker 20. ville jeg ha reist

Oppgave 11: 1. du ikke hadde vært – vet jeg ikke – jeg hadde gjort 2. Hadde du ikke reddet meg – jeg var – hadde jeg ikke levd 3. Hadde han ikke kommet bort til meg – jeg virkelig trengte hjelp – hadde jeg ikke vært – jeg er i dag 4. Hadde mine foreldre ikke tvunget meg – da jeg var yngre – hadde jeg nok ikke fått meg utdanning 5. mine foreldre ikke hadde tvunget meg – hadde nok alt vært annerledes / ville nok alt ha vært annerledes 6. Hadde jeg vært deg / Var jeg deg – hadde jeg virkelig gjort alt annerledes / ville jeg virkelig ha gjort alt annerledes 7. Hadde du stått på ski / Kunne du ha stått på ski – ville det jo ha vært lettere for meg å lære 8. Hadde han ikke brutt avtalen – hadde dette ikke skjedd 9. Jeg skulle egentlig ha fikset telefonen min – tiden ble dessverre for knapp 10. Jeg skulle gjøre mye i går – jeg fikk faktisk gjort det meste / faktisk fikk jeg gjort det meste 11. I går skulle jeg ha gjort mye – faktisk fikk jeg ikke gjort noe som helst / jeg fikk faktisk ikke gjort noe som helst 12. støtter du meg ikke egentlig litt mer – du jo har muligheten 13. reiste de vel til Mexico – dro de til 14. det nå er så kaldt ute – foretrekker jeg faktisk 15. solen gikk ned / solen hadde gått ned – ble det virkelig mye kaldere 14. dere hadde vasket alle gulvene – ble det virkelig mye koseligere 15. må/måtte de lære grunnleggende grammatikk – de kan/kunne skrive 16. fantes det før – faktisk opererte som kvakksalvere 17. kunne du jo ha valgt 18. Hadde du vært mindre kravstor – kunne/ville du ha hatt

KAPITTEL 11

Oppgave 1: 1. han ikke brakte henne – hun trengte 2. han alltid brøt/brøyt – de endelig skulle 3. det egentlig var hun 4. de enkle fablene – ble fortalt i går – de små barna – satt – falt – jord 5. var det jo slik – barna jublet – det virkelig kom en tryllekunstner – skolen 6. tror jeg – du egentlig bør – vei – er ikke ønsket 7. var det – skitne møbler – ble satt fram – så det de likte – grein på nesa 8. angrep egentlig – den fredelige 9. kan det være – banker / har banket – dør 10. tramper – nyreparerte bro 11. rive med – reklamens – makt – blir blendet/blendes – usannhet/usannheter 12. tar du meg egentlig for å være – Stoler du ikke 13. Heng med – Følg på – Ikke vær 14. prinsippene – fare – Gruble ikke – det du ikke kan 15. Stå løpet ut – Ikke gi deg / Gi deg ikke – du har fullført 16. ha vært – sko – ha gjort – annen – måte 17. jeg aldri – maken – underligste / mest underlige – har opplevd 18. henger du –

nebbet – drar du egentlig – geipen – vær sur – Skjerp deg 19. trekker i trådene – smurt – jo
absolutt ikke – skogen 20. slutt – rosinen – pølsa – var jo – kronprinsesse – kom

Oppgave 3: 1. ble det kjent – dessverre hadde fått / dessverre har fått 2. fremste våpen 3.
høstens store / høstens største – morsomste / mest morsomme – seriebegivenhet 4.
gjensyn – kjente ansikter/ansikt – har falt fra 5. et genialt metagrep / geniale metagrep 6.
åndenes rike – hun fornemmer faktisk 7. innlagt – portøren 8. kommer jo også – den
svenske kirurgen 9. har nettopp meldt overgang 10. den konfliktsky 11. først er/blir nevnt
12. kjempe – slitsomt (adverb) 13. Den slitsomme, aggressive – vet muligens ikke – beste
14. nærmere – bygningens – store – mysterium 15. Anmelderen – filmen 16. friskt – freidig
– utført 17. samtidens – strømninger 18. Den kjærlige – skildres / blir skildret / er skildret
19. oppe – treffsikker – røpes / bli røpet 20. for 21. mest krasse / krasseste – har sett 22.
humret 23. avdekkes – syn – avdekker – vis – om 24. syner 25. skyld

KAPITTEL 13

Oppgave 1: 1. du trodde 2. vi bare lever 3. skal/vil/må/bør/kan jeg kjøpe den / kjøper jeg
den 4. lurte – dere egentlig hadde 5. tenkte jeg – livet egentlig ville bli – jeg ble voksen 6.
brakte vi jo mye tid – badet i elva – det var mulighet for det – kommanderte oss ikke 7.
hadde jeg reist jorden rundt / ville/kunne jeg ha reist jorden rundt 8. ville jeg ha valgt /
hadde jeg valgt – det jeg gjør 9. det vil snø 10. hadde giftet seg – han hadde vært borte/han
var borte 11. han hadde kunnet skru tiden tilbake / han kunne skru tiden tilbake / han
kunne ha skrudd tiden tilbake – ville han ha vært tjue år og ung igjen 12. han hadde skrudd
tiden tilbake / han kunne skru tiden tilbake / han kunne ha skrudd – hadde han nok fått
sjokk / ville han nok ha fått sjokk – hadde sett / ville ha sett 13. studerte vi – vi fikk også 14.
vi studerte hardt – tok vi oss faktisk 15. hadde vi faktisk – vi dro på jobb 16. vi faktisk
hadde hatt / vi faktisk kunne ha / vi faktisk kunne ha hatt – hadde nok hverdagen vært /
ville nok hverdagen være / ville nok hverdagen ha vært

KAPITTEL 14

Oppgave 1: 1. oppbruddstemning 2. familiedynamikk 3. kappløp 4. voksenliv 5. originalversjon 6. bevisforspillelse 7. prinsippfast 8. olje- og gassutvinning 9. førstedagsmåling 10. samlivskrise 11. situasjonsbeskrivelse

Oppgave 2: 1. kjempegøy 2. skittentøyet 3. ananasringer 4. det norske språket 5. småbyer 6. billige bøker / billigbøker 7. hvitevarer – brunevarer 8. hvite hus 9. brunevarer 10. brune kafeer 11. skoletur 12. julenissen 13. ergonomisk utstyr 14. ergonomiutstyr 15. flerkulturell kafé 16. budrunde 17. runde bord 18. rundkjøring 19. systemtro 20. troende person

Oppgave 3: 1. motstandsdyktig 2. motstandens kvinne 3. motstandskvinne 4. fredsprisen 5. meglerhus 6. verdensrekordforsøk 7. Verdensrekordens mester 8. totalforbud 9. totalt forbudt 10. bronsehåpet 11. vaskemaskin 12. språkutfordring 13. faglig fellesskap 14. fagfellesskap 15. trangbodde 16. trang bod 17. sommergjest 18. budsjettsprekken 19. oljenasjon 20. eksempeltest 21. radiosender – elektromagnetiske 22. fjernstyrt – nabosønnen 23. langbord – storsalen 24. langt bord

Billedliste

Garnnøster: <https://pixabay.com/no/photos/n%C3%B8ste-garn-ull-strikketips-fiber-4270743/>

Leirplass: <https://pixabay.com/no/photos/leirplass-island-telt-kaldt-939588/>

Låve: <https://pixabay.com/no/photos/l%C3%A5ven-sn%C3%B8-g%C3%A5rden-sn%C3%B8-dekket-556696/>

Isbjørner: <https://pixabay.com/photos/polar-bear-bear-animals-white-love-196318/>

Hoggorm: <https://pixabay.com/no/photos/horn-viper-slange-lukke-opp-2018522/>

Skøyte: [https://no.wikipedia.org/wiki/Fil:Sk%C3%B8yte i Rognan med signalflagg.JPG](https://no.wikipedia.org/wiki/Fil:Sk%C3%B8yte_i_Rognan_med_signalflagg.JPG)

Bås: <https://no.wikipedia.org/wiki/Fj%C3%B8s#/media/Fil:Anbindestall.JPG>

Ulver: <https://pixabay.com/no/photos/ulv-rovdyr-to-vilt-dyr-2809680/>